

2.7 ዓለመኛነት፡- “ሁሉ ዛሬ”ና “ሁሉ እዚሁ” ብቻ

በርእሱ “ዓለመኛ” ያልኩት ነገር ሙበራራት አለበት። እዚህ ቃሉ ጥቅም ላይ የዋለው ሐሳብን፤ ትኩረትን፤ የኑሮ ጠባይን እና የክርስቲናችንን ሁለንተናዊ ግብ ወደ ምድራዊ ሥርዐት፤ ፖለቲካ፤ ሀብት፤ ብልጽግና፤ ወዘተ. ላይ ብቻ ቀርቆ በጽኑ መቻክልን ለማመልከት ነው።

ጥያቄው እንግዲህ፡ “እንዲህ ዐይነቱ ሕመም በኛ ዘንድ አለ ወይ?” የሚል ነው። ሞልቶ እንጂ! ሕይወታችንና አኗኗራችንን ልብ ብሎ ለተመለከተ ሰው ከተወቃሽነቱ የምንርቅበት ሹኔታ ብዙም እንዳይደለ ሊያስተውል ይችላል። በራስ ታዘብና ተሐድሷውያን መጣጥፎቹ አማካይነት ትውልዳችንን፤ በጸጋ በተቀመመ የጥበብ ቃሎቹ፤ የሚገነኝተለው ጋሽ ንጉሤ ካጣቀሰው ተሐዘበት ትንሽ ብንቁርስ ሐሳባችንን ሳያገለብትልን አይቀርም። ጋሽ ንጉሤ ከአሳሳቢነት ዐልፎ፤ ተርፎ “አስጨናቂና አስተካኝ” ሹኔታ አለ ነው የሚለው፤

ይህን ያህል አሳሳቢ አነጋጋሪ ሁኔታ አለወይ የተባለ እንደሆነስ? አሳሳቢና አነጋጋሪ ብቻ ሳይኾን አስጨናቂ አስተካኝ ሹኔታ ላይ መኾናችንን መመልከት ይቻላል እላለሁ። ማዕድ ፈታችን ሲቀርብ ቡራኬ የምንሰጥ ቢኾንም፤ ሰላምታችን እልፍ ጊዜ “ጌታ ይባረክ” በሚል መፈክር ቢያስገመግምም፤ በዳዳ ጸሎታችን ግን “የወንድም ቀበኛዬን ዶግ ዐመድ አድርገህ አሳየኛ” እያልን የምንራገም ነን። ጸሎታችን አንዱ ታዛቢ እንዳለው የሚርት ጸሎት ኾነ። “አሷ ዓለማዊት ናት ክርስቲያን?” እያልን የማገባራችንን ወንበር የምንነፍግና የምንመደቅ ብንኾንም፤ “ዓለማውያን” ከኾኑት ይልቅ ዓለም በደንበኝነት የምታውቀን እኛኑ ኾነ። ምክንያቱም ዓለማዊነት በዓለም ውስጥ መኖር ሳይኾን በገዳምም ኾነን ዓለም በእኛ ውስጥ መኖሯ ነው። መዝሙሮቻችን ደጋግመው “እምላኬ ጌታዬ” እያሉ የታላቁን አምላክ ስም ቢጠሩም፤ ቊርጡን ስንጠየቅ ዕቃ አምላኪዎችና የገንዘብ ሎሌዎች መኾናችን እስከዚህም ድብቅ አልኾነም። ሟች ስንሸኝ ስለዘላለም ቤት፤ ስለ ሰማይ መንግሥት

በናወራም የየዕለት የሕይወት ዘይቤያችን ግን “የላዩት ሀገር አይናፍቅም”፤ የሚያዋጣኝ የዛሬውንና የእዚሁን አጥብቄ መያዝ ነው፤ የሚመጣውን ሲመጣ እናያለን የሚል ይመስላል።¹¹⁹

እነሆ፤ እንግዲህ ይህን እንመስላለን። “ክርስቶስን በዚች ሕይወት ብቻ ተስፋ የማድረግ” (1ቆሮ. 15፡19) ድንጋሬ አልፈተንም ማለት እንዴት ይቻላል? “በላይ ያለውን እሾ” (ቆላ. 3፡1) ይሉት ወግ ዐልፎ ዐልፎ ስብከት ለማጣፈጥ ብቻ የሚነገር መሰለ፤ ሚዛን ተጓደለ። የጥቅም ፉክክሩ ጦፎ የአንድ አባት ልጆችን ሳይቀር እያካሰሰና እያካካደ ተገኘ። በአቋራጭ የበለጸገ ብልጎ ተባለ። የትልቅነት መለኪያው “የአንጀራ ዐይነትና” “የጐተራ” ብዛት/መጠን ኾነ። ምን ያልኾነ አለ? “ጌታን መጠበቅ ይሻለኛል” በማለት በንጽሕና ለመኖር መቀረጡ የሞኝነት መንገድ ተደርጎ አልተቆጠረምን? ይህንም ኾነ ሌላውን ዐይን አይታለች፤ ጆሮም ሰምታለች። በወንጌል ማመናችን የእሁኑን ዓለም ኑሯችንን መንካቱ ባይቀርም፤ ብቻውን መድረሻ ግባችን ተደርጎ ተወደሰ። በሽመታው የነሆለሉ ከክቡር የሕይወት ዓላማቸው የመፈናቀላቸው ነገር በሰፊው ሲነገር ሰማን፤ አነበብንም። ይህ የዋጤ (consumerism) ልክፍት ወደ ታች አስገንብሶ የሚያስገብድድ በመኾኑ የላይኛውን ከማሰብ ማዘናጋቱ ልብ የተባለም አይመስልም።

መጽሐፍ ቅዱሳዊው ክርስትና “በኾነና ሊኾን ባለ/በተፈጸመና ሊፈጸም ባለ” ድል መካከል ያለ ሕይወት ነው። እዚሁ ተጀምሮ እዚሁ የሚያልቅ ልቅላቂ አይደለም። የመንግሥቱ ሕይወት፤ ዐዲሱ ኪዳን፤ ድንገታችን፤ ቤዛችን፤ የትንሣኤው ሕይወት፤ ዐዲስ ፍጥረት፤ የመጨረሻው ፍርድ፤ ወዘተ. ተመርቆ ቢከፈራትም ተፍጻሚያዊ መጠናቀቁን ገና አላገኘምና በዚህ ድንኳን ያለን ከብድን በመቃተትና በምጥ እየጠበቅን የምንኖር ሰዎች መኾናችን መዘንጋት የለበትም። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በ2ቆሮ. 5፡1-4 ላይ እንዲህ ይላል፤

¹¹⁹ ንጉሤ ቡልቻ፡ “የክሕደት እምነት፡” በመስተላዊት (ዐዲስ አበባ፡- ሊቪንግ ትላዝ አገልግሎት፡ 2002 ዓ.ም.) 50።

ድንኳን የሚገኘው ምድራዊ መኖሪያችን ቢፈርስ፤ በሰማይ ያለ በእጅ ያልተሠራ የዘላለም ቤት የሚገኝ ከእግዚአብሔር የተሠራ ሕንጻ እንዳለን እናውቃለን። በዚህ ውስጥ በእውነት እንቃት ታለንና፤ ከሰማይም የሚገኘውን መኖሪያችንን እንድንለብስ እንናፍቃለንና ለብስን ራቂታችንን እንገኝም። በእውነትም የሚሞተው በሕይወት ይዋጥ ዘንድ ልንለብስ እንጂ ልንገፈፍ የማንወድ ስለ ገነ። በድንኳኑ ያለን እኛ ከብዶን እንቃትታለን።

አዎ፤ ከብዶን እንቃትታለን፤ ተስፋችን በዚሁ ዓለምና ዘመን ብቻ የተወሰነ አይደለም። “በዚች ሕይወት ብቻ ክርስቶስን ተስፋ ያደረግን ከገነ፤ ከሰው ሁሉ ይልቅ ምስኪኖች ነን” (1ቆሮ. 15፡19)።

በዘመናችን የምንሰማቸው አንዳንድ ትምህርቶች ግን ነገራችንን እዚሁ ተጀምሮ እዚሁ የሚያልቅ አስመስለዉታል። እንጀራ ዋጋና ክብር አግኝቶ የሁለንተናችን መካከለኛ ተደርጓል። ቀላላዊ በገነው ዓለም ሐሳብ ከፍኛ እንድንጠመድ የሚያተጉና የሚያነቁ ትምህርቶችም እየዘነቡብን ነው። ለዚህ ዓለም እንግዳና መጸተኛ መገናኛችንን (ዕብ. 11፡13፤ 1ጴጥ. 1፡1-2) ማሰብም ገነ ማወጅ ጉጭማ መረዳት ተደርጎ ይፈረጃል። ከዚህ ሲብስም ቀደም ባለው ዘመን ስለ ወንጌልና ስለ እውነት ብለው በከፈሉት ዋጋ የሚጸጹ አንዳንድ ሰዎችም ይገኛሉ። በአጠቃላይ ለዚህ ጊዜያዊ ድንኳን ኑሮ መጎምገጥ እየተስፋፋ ነው ብቻ ሳይገኝ መንፈሳዊ ቋንቋ ተላብሶና ራሱን በቻለ የአስተምህሮ ኩታ ተሸፋፍኖ እየተስፋፋ ይመስላል። እስቲ በኤልሻዳይ ቴሌቪዥን ኔት ወርክ (ETN) ላይ በአንድ ሰባኪ ሲተላለፍ የነበረና በዕለቱ በማስታወሻዬ ያስቀረሁትን ይህን ስብከት፤ በምሳሌነት እንመልከተው፤

እግዚአብሔር የሰጠኝ ማንዴት [ኃላፊነት] ይህን ሕዝብ ከድህነት ማላቀቅ ነው፤ የተጠራሁት ለዚሁ ነው። ... School of Prosperity — የብልጽግና ትምህርት ቤት — ይከፈታል። ባለጸጎች የሚሠለጥኑበት፤ Future Billioners የሚባሉ — የወደፊቱ ቢሊየነርስ — ተብለው ይገቡበታል ... በመንፈሳዊው ዓለም ላይ ባለሥልጣንነታችን መረጋገጥ አለበት።... የምትሠቃዩት

ባለማወቅ ነው። ... በቤታችሁ ውስጥ የተቀመጡ ሰዎች አሉ፤ መኪናዎቻችሁን የያዙ አሉ፤ የማይገባቸው። አንዳንድ ጊዜ ይህን ሳይ ያስቆጩኛል። ... ባለፈው አንድ ቦታ ሄጄ የገነ ነገር ተመለከትሁ፤ እናም “ይህ የኔ ነው” አልሁ። ... ¹²⁰

ጉድ በል ጳውሎስ! ዛሬ አንተ ብትኖር ኖሮ ይህን በመጎምገጥ የተሞላ ልፈፋ ምን ትለው ይገኝ ነበር? “ምላጭ አበጠ፤ በምን ይበጣ” እንዲል የሀገሪ ሰው፤ መንፈሳዊ መሪዎቻችን የጽናት አርአያ ካልገኙልን መንጋው ማን ይከተላል? አሳሳቢ ነገር ነው። ዓለመኛነት መንፈሳዊ ባንዲራውን እያውለበለበ በየቦታው እየተንሰራፋ በመጣበት በዚህ ዘመን ጥብቅ መሸሸጊያ ያሻናል።

“ባሕር ተሻግሮ” መሄድ መቻል፤ በተለይም አሜሪካና አውሮጳ መንጎድ፤ በጌታ የመከበርና የመጎብኘት ምልክት ተደርጎ ይታመን ዘንድ፤ ቀጥራቸው ቀላል በማይባል ምእመናን አስተሳሰብ ውስጥ፤ በማይነቃነቁ ቅንዋት (ምስማርቶች) እንደ ተቸነከረ ከምናየውና ከምንሰማው መረዳት ይቻላል። የሐሰት ምሥከርና ማስረጃ ሳይቀር እየተጠቀመ ወደ ውጭ ሀገር የተመመው ክርስቲያን ማኅበረ ሰብ ለምሳሌነት እዚህ መጠቀስ ይኖርበት ይገኛል።

የክርስቲያን ተስፋው የዐዲስ ሰማይና ዐዲስ ምድር ተሐድሶን የሚያመጣው ሁለንተናዊ ጉብኝት መገኘቱ እውነት ነው (ኢሳ. 65፡17፤ 66፡22፤ ራእ. 21፡1)። ስለዚህም፤ “ጽድቅ የሚኖርባትን ዐዲስ ሰማይና ዐዲስ ምድር እንደ ተሰፋ ቃሉ እንጠብቃለን” (2ጴጥ. 3፡13)። በዚህ ክቡር ተስፋ ተፍጻሜት ላይ ስንደርስ በምጥና በመቃተት የተሞላው ፍጥረት ከጥፋት ባርነቱ ይፈታል (ሮሜ. 8፡19-23)። “እነሆ፤ ሁሉን ዐዲስ አደርጋለሁ” (ራእ. 21፡5) ያለው ጌታ ተስፋውን ይፈጽማል። ስለ ገነም ክርስቲያኖች “ቤሃቸሁ ቀርቦአልና’ አሻቅባችሁ ራሳችሁን እንሠ” (ሉቃ. 21፡28) የተባሉ የእምነት መናንያን

¹²⁰ ኤልሻዳይ አበራ (“ዋና” መጋቢ)፤ “ረእስ አልተጠቀስም” ስብከት፤ ታኅሳስ 30 ቀን 2006 ዓ.ም. ከቀኑ 8፡00 ሰዓት ጀምሮ በኤልሻዳይ ቴሌቪዥን ኔትዎርክ በኩል ሲተላለፍ ከነበረ ንግግር በከፊል የተወሰደ።

ናቸው። ይህ ሲባል በዚህ ሕይወት ከእግዚአብሔር የተቀበልነውን የበጎነቱና የመግባቱን ነገር ቸል በማለት አይደለም። ከመላለማዊ መግባቱና ለሕዝቡ ካለው ርኅራኄ የተነሣ እግዚአብሔር በሚያስፈልገን ነገር ይባርከናል። ነገር ግን መንፈሳዊነትን ማትረፈያ ለማድረግ መባከን የወንጌሉን አድማስና ዳርቻ አለመገንዘብ ነው። ክርስቲያን “ተስፋ ለመያዝ የሽሽ” (ዕብ. 6፡18) የእምነት ተጓዥ እንደ መኾኑ፤ አማኞች ተፍጻሜትን (Consummation) ጠባቂዎች ናቸው።

በመኾኑም፤ ክርስቲያኖች ከግላ ሰባዊ ስኬት፤ ጤንነት፤ ርካታ፤ ብልጽግና በላይ የዓለም ብርሃንና ጨው የመኾን ማኅበረ ሰባዊ ፊደኛነት ላይ ያተኮራሉ። በፉለር ዩኒቨርሲቲ ፐሮፌሰር የኾኑት የነገረ ሰብ ሳይንቲስቱ ፖል ሂበርት ይህን ርእስ ጉዳይ አስመልክተው የጻፉት ለመጠቀስ የሚበቃ ነው፤

እንዳለመታደል ሾኖ ብዙ ክርስቲያኖች የግላ ሰብ ጤንነትና ብልጽግናን እንደ ዋነኛ ግብ አድርጎ የሚወስደውንና ይኸንኑ የሚያቀነቅነውን የምዕራባውያን ባህል እየሸመቱ ነው። ውጤቱም በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች በመላው ዓለም በድህነት፤ በጭቁናና በዐመፅ እያለቁ ባሉበት እኛ በራሳችን ጥቅም ብቻ እንድንጠመድ አድርጎናል። መጽሐፍ ቅዱሳዊው የጤንነት ብያኔ የሚያተኩረው በግላ ሰብ ደኅና መኾን ላይ ሳይኾን በፍቅር ላይ በተመሠረተ የርስ በርስ ግንኙነት ላይ በጸናው ሻሎም ላይ ነው። የሚጀምረውም ከእግዚአብሔር እና ከጠላቶቻችን ጋር ስንታረቅ ነው። መገለጫው ደግሞ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ራሳችንን መሥዋዕት በማድረግ ላይ በተመሠረተ የርስ በርስ መስጣጠትና አገልግሎት የሌሎችን ጉድለት በማሟላት ነው። ፍሬውም አካላዊና ሥነ ልቦናዊ ጤንነት ነው። ከሻሎም ይልቅ በግላ ሰባዊ ደኅና መኾን እና ብልጽግና ላይ ብቻ ማተኮር ከበሽታው ይልቅ የሕመም ምልክቶቹን እንደማከም ይቆጠራል።¹²¹

ሂበርት በሚገባ አስተውለዋል። በሽታው ባልተወገደበት ጊዜያዊ የሕመም ምልክቶችን ብቻ ለማስወገድ መሞከር ከንቱ ድካም መኾኑን ያስተምራል።

¹²¹ Hiebert, *Anthropological Reflections*, 244.
128

ሕመሙን የማስወገጃው መንገድ ራስን መስጠት የተሞላው የርስ በርስ መዋደድ ነው። ሞላሁ ማለት የማያቀውን የራስ ወዳድነት ጉድጓድ ለመድፈን መጣጣራችን በሕይወት ውስጥ ሊኖረን የሚገባውን ጥልቅ ዓላማና ዘላቂ ትርጉም ያባክንብናል። ይልቅስ ታላቅ ደስታ የሚያገናጽፈንን ነገር መፈለግ አለብን። ይኸም ደስታ ትርጉም ባለው መንገድ ሌሎችን በማገልገል ላይ የተመሠረተው ጤናማ የርስ በርስ ኅብረታችን ታድሶ ሊባርክን ለሚቻለው አምላክ በመማረካችን የሚገኝ ፍስሐ ነው።

በአንድ ወቅት ለመንፈሳዊነት ጉጉት ያደረበት አንድ ወጣት ደቀ መዝሙር ገዳማውያን አበው (የምድረ በዳ አባቶች) ተብለው ከሚጠሩት መካከል ወደ አንደኛው ዘንድ ይመጣና፤ “አባ፤ አባክም ከቃለ እግዚአብሔር አንድ ንይለ ቃል ይስጡኝ” በማለት ልመና ያቀርብላቸዋል።

ጥበበኛው መካሪ መነኩሴ ይህ ደቀ መዝሙር የሚሰጡትን የእግዚአብሔር ቃል ሙሉ ለሙሉ በሕይወቱ ኖሮት እስኪጠነቅቅ ድረስ ወደ እሳቸው ተመልሶ ላለመምጣት ቃል የሚገባ ከኾነ ቃሉን ሊሰጡት ይስማማሉ።

በጉጉት የተሞላው ወጣት ደቀ መዝሙርም፤ “በርግጥ፤ አባ፤ የሚሰጡኝን ቃል ሳልኖረው ወደስዎ ተመልሼ አልመጣም” በማለት አረጋገጠላቸው።

“እንግዲያውስ የኔ ልጅ፤ የኔታ ቃል ይኸውልህ፡- ‘እግዚአብሔር አምላክህን በፍጹም ልብህ፤ በፍጹም ነፍሱህ፤ በፍጹም ሐሳብህና በፍጹም ንይልህ ውደድ’ የሚል ነው” አሉት። ያም ወጣት ቃሉን ተቀብሎ ተሰወረ፤ ዳግመኛም አልታየም፤ ምናልባትም እስከ ዘላለሙ የቀረ ይመስል ነበር።

ሾኖም፤ ከሃያ አምስት ዓመታት ቆይታ በኋላ፤ ያ ደቀ መዝሙር ወደ መካሪው አባት ለመመለስ ድፍረት አገኘ።

ወደ መነኩሴው አንደ ደረሰም፤ “ከዓመታት በፊት የሰጡኝን ቃል ኖሬዋለሁ፤ የሚሰጡኝ ሌላ ቃል አለዎት?” ሲል በአክብሮት ጠየቃቸው።

መካሪው መነኩሴም እንዲህ አሉት፤ “አዎን ልጄ አለኝ፤ ግን ለአንድ ተጨማሪ ጊዜ ማሳሰቢያ ይኖረዋል፤ ይኸኛውንም ቃል የምሰጥህ በሕይወትህ እስክትተገብረው ድረስ ወደ እኔ ተመልሰህ የማትመጣ ከኾነ ነው” አሉት።

“እስማማለሁ አባቴ፤ ሳልኖረው ተመልሼ አልመጣም” አለ።

“በል እንግዲህ ተቀበል፤ ቃሉ ‘ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ’ የሚል ነው” አሉት።

ያ ደቀ መዝሙር ዳግመኛ ላይመለስ ላንዴም ለመጨረሻም እንደ ወጣ ቀረ።

መጠነኛ የደግነት አድራጎታችንም ይሁን የተትረፈረፈ ልግስና ማሳየታችን፤ በመንፈስ እየተመራን ሌሎችን ለማገልገል እስከ ፈጸምነው ድረስ፤ የውስጥ ርካታ እናገኛለን፤ እግዚአብሔርም ይከብርበታል። የምናገለግለው ለመታወቅ አይደለም፤ ምክንያቱም በተዘዋዋሪ የራስ ክብር የመፈለግ ሥሥት ይኸናልና። የምናገለግለው ከክርስቶስ ጋር እንዲሁም ርስ በርሳችን መቀራረባችን ጥልቅ ደስታ ስለሚሰጠን ነው። የፍቅራችን መግለጫ ይኸው ነው፤ ሌሎች ደስ እንዲሰኙ የሚገባንን ማድረግ ብቻ ሳይኾን፤ በእነርሱ ደስታ ምክንያት ደስታችን ከጨመረ፤ የክርስቶስና እውነተኛ ጠባይ በኛ ታየ ማለት ነው።

በመዋጀታችን ውስጥ ከመንግሥቱ ተስፋዎች በዚህ ሕይወት ሳለን የቀመስነው መኖሩ ትክክል ነው። በአሁኑ ዘመን ኑሯችን ውስጥ የምናገኛቸው መልካም ስጦታዎች ቢኖሩም እንኳ፤ ልክ ወደሌለው ሥሥትና መገምገሞት ሊወስደን ግን አይገባውም። ዓለመኛነት የወደቀውን ዓለም ፍርፋሪ በማሳየት በሥጋችን ድካም እየሰነከለ ንፍታችንን የሚያገባለብን ጠንቅ ነው። ይህን የሚያባብሉ ትምህርቶች በመካከላችን መኖራቸውን ደግሞ ልናስተባብለው አይቻለንም።

በዚህ ርዕስ ሥር በርካታ ነገሮችን ማንሣት ይቻል ነበር። ኾኖም ለእንባቢዎች በደንብ የሚታወቁ ናቸውና ዐልፌዋለሁ። በአጠቃላይ የእስተምህሯችን ወደ “ዛሬና እዚሁ ብቻ” አቅጣጫ ማዘንበል ህይ ባይ ያጣ ችግር እየኾነ መምጣቱ ያሳስበናል። ይህን እያሰብንም አንድ ተጨማሪ ጉዳይ ወደማየቱ እንሻገራለን።

2.8 የገርወተ — ኢትዮጵያዊው (ዳደሰጽራው) ነገር

በልዩ ልዩ ምክንያት ከሀገር ወጥተው በተለያዩ የዓለማችን ክፍሎች የተበተኑ ኢትዮጵያውያን ቊጥር በጣም ከፍተኛ መኾኑ ከየአቅጣጫው የምንሰማውና የምናነብበው ነገር ነው። ከእነዚህ ኢትዮጵያውያን መካከል የወንጌል አማኝ የኾኑ ክርስቲያኖች ቊጥርም ጥቂት የሚባል አይደለም። ምንም እንኳ እነዚህ ወገኖች ከሀገር ውጭ ቢኖሩም በሀገር ውስጡ ጉዳይ ላይ ያላቸው ጉልበት በቀላሉ የሚታይ አልኾነም። በማንበራዊ፤ በምጣኔ ሃብታዊና ፖለቲካዊ ጉዳዮች ብቻ ሳይኾን፤ በሃይማኖታዊ እንቅስቃሴዎች ላይም ጠንካራና ረጅም እጅ እንዳላቸው የታወቀ ነው። ስለዚህም፤ በድኅረ “ነጻነት” በሀገር ቤቱ አምነትና አገልግሎት ላይ ያሳረፉት ተጽዕኖ ሣቅና እንባ የቀላቀለ ይመስላል።

አቶ ጌታቸው በለጠ ባዘጋጁት ሌሎችና ሃሌ ሉያ በተባለ የታሪክ መጽሐፍ ውስጥ ይህን ጉዳይ አስመልክተው እንዲህ ይገልጻሉ፤

የዘመነ ደርግን ክፉ ዓመታት በሌሎች ሀገሮች በመጠለል ካሳለፉ በኋላ “የነጻነትን ዘመን” ብሥራት ሰምተው ወደ ሀገር ውስጥ በመግባት [የየራሳቸውን] “ሚኒስትሪና ቤተ ክርስቲያን” ለመክፈት የተሸቀዳደሙትም ሳይጠቀሱ አያልፉም። ... በባዕድ ሀገር የተማሩትን ዕውቀት፤ ያከማቹትንና በልመና ያገኙትን ሀብት እየያዙ በመምጣት ለኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት በረከት የኾኑ ወገኖች የመኖራቸውን ያህል፤ ባንጻሩ ደግሞ፤ አንዳንዶች በተቃራኒ ኹኔታ ስብራት መኾናቸው አልቀረም።

ያለምክክር፤ በራስ ችሎታ፤ ድፍረት በተቀላቀለበት ኹኔታ፤ ከውጭ ሀገር በወረሷቸው ልምዶችና ባህል መሠረት ራሳቸውን ገልጠው የተንቀሳቀሱ ወገኖቻችን የፈጸሟቸውና እየፈጸሟቸው ያሉት ስሕተቶች ካከናወኗቸው መልካም ተግባራት የበለጡባቸው ጊዜያትም በርካታ ናቸው።¹²²

¹²² ጌታቸው በለጠ፤ ሌሎችና ሃሌ ሉያ፡- የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፤ ቅጽ ሦስተኛ፤ 1966-1992 (ዐዲስ አበባ፡- የኢ.ቃሕቤክ ሥነ ጽሑፍ ክፍል፤ 1992 ዓ.ም.) 330።

ከሀገር ውጭ በተለይም በምዕራቡ ዓለም የሚኖሩ ወገኖች የትምህርትና ሥልጠና ዕድላቸው ሰፊ ከመሆኑ የተነሳ፤ ሀገር ውስጥ ከሚኖሩ ወገኖች ይልቅ በተሻለ ደረጃ የተማሩ መሆናቸው አያጠያይቅም። በአንጻራዊነት ሲታይም የገንዘብ፣ የዕውቀትና የተጽዕኖ ፈጣሪነት ዐቅማቸው የተሻለ ነው። እነዚህ ሌሎች መግለጫዎቻቸውን ከግምት ስናስገባ በሀገር ቤቱ ጉዳይ ላይ የእነዚህ ወገኖች ተጽዕኖ የማሳረፍ ደረጃ በአዎንታዊም ሆነ በአሉታዊ ገጽታው በቀላሉ የሚታይ አይደለም።

ይህ በእንዲህ አንዳለ፤ በአገር ውስጥ ባለው ሕዝብ ዘንድ ደግሞ፤ ምክንያቱ መጠናት ያለበት አንድ ደካማ አስተሳሰብ መሠረቱን ጥሏል። ይኸውም፤ ከባሕር ማዶ የመጣን ሁሉ እንደ ምሁር፤ ሀብታም፤ ቅብዕ፤ ሁሉን ለማድረግ የሚችል፤ ሊጠየቅ የማይችልና ሊወቀስ የማይገባው ልዩ ፍጡር አድርጎ የመቀጠር አባዜ አለ። እነዚህ ነባራዊ ፍጥነታዊ ታዲያ በአስተምህሯችን አንጻር ያስከተሉትና ሊያስከትሉት የሚችሉት አንድምታ በአግባቡ የታየ አይመስልም።

እርግጥ ነው፤ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በረከት የሆኑ ከባሕር ማዶ የሚኖሩ ቅዱሳን ሞልተዋል። በሕይወታቸው ንጽሕና የማይነቀፉ፤ በትምህርታቸውና ኑሯቸው ምሳሌ የሚሆኑ፤ በገንዘባቸውና ዕውቀታቸው የአገር ቤቱን የወንጌል ሥራ የሚደግፉ ወገኖች አሉ። ይህን መዘንጋት “ያጎረሰን እጅ መንከሰ” ይኾናል። በሚኖሩበት የባዕድ ምድር ወንጌልን በመሰበክ ብዙዎችን ወደ እውነት መንገድ የመለሱ፤ የተበተኑትን ምእመናንን በመሰብሰብ በጸጋቸው የሚጠቅሙ አንዳሉም የታወቀ ነው። ስለእነዚህ ወገኖች እግዚአብሔርን ማመስገንና እነርሱንም መባረክ ተገቢ ነው።

በሌላ በኩል ግን፤ እዚህ ሀገር የሚደመጡ አንዳንድ ትምህርቶችና አሠራሮች ሥረ መሠረታቸው ባሕር ተሻግሮ ይገኛል። ሀገር ቤት ሳይመጡ በርቀት መቆጣጠሪያ ብቻ እዚህ ያለውን አጠቃላይ አደራረግ የሚዘውሩ መኖራቸው የአደባባይ ምሥጢር ነው። አንዳንዶቹም ወደ ሀገር ቤት ተመልሰው የራሳቸውን ሚኒስትሪና ቤተ ክርስቲያን መክፈት ችለዋል። ሌሎች ደግሞ እዚህ መጥተው ወይም ካሉበት ሹነው በሚያዘጋጇቸው ስብሰባዎች፤ የጎተመት፤

የኦዲዮ ሺፖዎችና የሳተላይት መገናኛ ዘዴዎች የተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ያነጣጠረ እንግዳ ትምህርት ለማስራጨት በቅተዋል፤ እያስራጨም ይገኛሉ።

የሎጂስቲክ ወጪዎችን መሸፈን እስከ ቻሉ ድረስ ከቤተ እምነቶች፤ ኅብረቶች፤ አጥቢያዎችና ግለ ሰቦች ጋር በመተባበር ትልልቅ ጉባኤዎችን መሰብሰብና ይዘው የመጡትን ትምህርት ያለጥያቄ ማስተላለፍ የቻሉ ነበሩ፤ አሉ። እነርሱ እጃቸው ሙሉ ነውና፤ ያገር ቤቱ አፍና ሆድ ሁሉ ሙሉ አይደለምና፤ “እጅ እጃቸውን” ማየታችን ላያስገርም ይችላል። ስለዚህ ያገኙትንና ያመጡትን ሁሉ በሀገር ቤት ወገናቸው “አፍ” ማጉረሳቸው አልቀረም። ያመጡልን የትምህርት ጉርሻ ሁሉ ግን ንጹሕ ነበር ወይ? ነው ጥያቄው፤ ምን ይዘውልን መጡ?

ተመልሰው ሲመጡ ይዘው የመጡትን አስመልክቶ በጉዳዩ ላይ ጥናት ያካሄዱት አቶ ሸዋንግዛው ሉሌ አንዳሉት። እነዚህ ወገኖች፤

የሀገር ቤቱን የእግዚአብሔር ሥራና ቤተ ክርስቲያንን ከማጠናከር ይልቅ ሪሶርስ በመሻማት አዳክመዋል የሚል ከፍተኛ ቅሬታ አለ። ሪሶርስ ሲባል ዕውቅ አገልጋዮችን በማባበል እንዲሁም በየቤተ ክርስቲያኑ ያሉ የታወቁ ሀብታሞችን በማባበል ማሰልጠን ጀምረዋል የሚል ቅሬታ አለ። ... በየጥቂት ምክንያት ያከረፉትንና ዲስፕሊን የተደረጉትን በማሰባሰብ ከቦታ ቦታ ረጋጮችን አበራከተዋል።¹²³

ይህች “ከቦታ ቦታ ረጋጮችን አበራከተዋል” ማለት ምንድነች? ብለን መጠየቅ ይኖርብናል። “መሬት መርገጥ ያልቻሉ” ተካላቢዎች በዙ ማለትም አይደል? በዚህ አካላቢነት ውስጥ ታዲያ የአስተምህሮ መደነጋገር የለም ወይ? ግራ ማጋባትና ማዋከብስ አልታየበትም? ከፍሬውስ ይልቅ እንከርዳዱን አላበዛም

¹²³ ሸዋንግዛው ሉሌ፤ ቤተ ክርስቲያንና ዲያስፖራው (በውጭ ሀገር የሚኖሩ የኢትዮጵያውያን አማኝን)፤ ለኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት መሪዎችና አገልጋዮች በተዘጋጀ ሲምፖዚየም ላይ የቀረበ የጥናት ጽሑፍ፤ መስከረም 13 ቀን 1999 ዓ. ም. ዐዲስ አበባ፤ ያልታተመ።

ይኾን? ለምን እያበዛ! የጥናት ውጤቶች “ግራም አጋብተዋል፤ አዋክበዋልም” የሚል ይዘት ነው ያላቸው። አቶ ጌታቸው ይቀጥላሉ፤

እነዚህ ቀጥራቸው ቀላል ያልኾኑ ወገኖቻችን፤ ከብዙ ነገር ተገልጦና በመከራና በሰደት እየተሸማቀቁ ለኖረው ወጣትና በመከራ እየማቀቁ ላለፈው ምዕመን ጥቂትም ርገራጌ ሳያደርጉና የማገገሚያ ጊዜ ሳይሰጡ፤ እየበረሩ እንደ መጡ፤ ድንገት በዱብ ዕዳ የአውሮጳን [እና የአሜሪካን] መንፈሳዊ ልምምድ፤ ባህልና ዘመን አመጣሽ ያልተለመደ የአምልኮ ሥርዐትን በማስተዋወቅ ግራ እያጋቡ አዋክበውታል።¹²⁴

“ይህ ማዋከብና ግራ ማጋባት” ምን ያህል ሥር እንደ ሰደደ ራሱን የቻለ ጥናት ማካሄድን ይጠይቃል። የኾነ ኾኖ፤ በተጠቀሱትና በሌሎች ተጓዳኝ ኹኔታዎች ከዝርዝር ዲቴይል ዲቴይል መካከል የተወሰኑት ወገኖች የሀገር ቤቱን የክርስትና እንቅስቃሴ በአንድም ይኹን በሌላ መንገድ ተጽዕኖ እንዳሳደሩበት መገንዘብ ግን ይቻላል። በተለይ በአስተምህሮ አኳያ ያስከተሉት ውጤት መጤን ይኖርበታል።

በእነዚህ ወገኖች የተዘራው የትምህርት፤ ልምምድና ተመክሮ ዘር መከሩ ዛሬ ጉምርቷልና በመስኩ ላይ ምን ዐይነት ፍሬ እንደ በዛ ከየማሳቸው አዝመራ ላይ የተሰፋፋውን ፍሬ እየተመለከትን መገምገም እንችላለን። ባጠቃላይ ግን፤ የዝርዝር ዲቴይል ዲቴይል ተጽዕኖ ከግምት በማስገባት በአስተምህሮ አንጻር ሊያስከትል የቻለውን ውጤት ለማመልከት ይህን ያህል ከሞከርን ቀሪውን ተያያዥ ጥናት የማድረግ አስፈላጊነትን ለአንባቢዎች መተዉ ተመርጧል።

ቀጥሎ የምንሻገረው እነዚህ ችግሮች ሊያስከትሉ የሚችሉትን ጥፋቶች ወደ ማየቱ ይኾናል።

¹²⁴ ጌታቸው፤ ሌሎች 331።

3. የአስተምህሮ ዐደራ ክሸፈት የደቀናቸው ድርሰ አደጋዎች

ክርስቲያናዊ አስተምህሮ ከሌሎች አገልግሎቶች ጋር በመጣመር ለምእመናን መታነጽ አስፈላጊ መኾኑን አይተናል። በወንጌል በማመን በጌታችን በኢየሱስ አለኝታን የተቀበሉ ምእመናን ባጠቃላይ “የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ” (ሐዋ. 20፡27) ማግኘት እንደሚኖርባቸውም አውስተናል። ይህን የመወጣት ታላቅ ጎላፊነት፣ በእግዚአብሔር ጸጋ፣ በቤተ ክርስቲያን ትክክላዊ መቀመጡንም ተመልክተናል። ይህ ጎላፊነት ቸል በተባለ ጊዜ ሊከተል የሚችለው ጥፋት ቀላል አይኾንም። በክርስቲያናዊ አስተምህሮ አኳያ ትኩረት ሊደረግባቸው ይገባል ያልናቸውን ችግሮች የሚያመለክቱን ነገር ቢኖር ነገሮችን ችላ ብለን የምንቆምበት ጊዜ ላይ አለመኾናችንን ነው።

የጤናማ ትምህርት በአግባቡ አለመሰጠት የሰዎች እምነትና ምግባር በጭንገፋ እንዲመታ ምክንያት ይኾናል። የምንኖረው በመጨረሻው ዘመን እንደ መኾኑ ታላላቅ ዕድሎችንና አደጋዎችን እንጋፈጣለን። የመጨረሻው ዘመን ወንጌል እስከ “ምድር ዳርቻዎች” ሁሉ የሚሰበክበት ዘመን ነው። ስለዚህም “የመጨረሻውን ዝናብና” መንፈሳዊ ተሐድሶ እንናፍቃለን። በአንድ በኩል የዚህ ታላቅ በረከት ተሳታፊዎች በመኾናችን እግዚአብሔርን እናመሰግናለን።

ነገር ግን ዘመኑ ሌላ ገጽታም አለው። ይኸውም ክርስቲያኖችን የሚነካኩ መሰናከሎች የሚታዩበት ዘመንም መኾኑ ነው (ሉቃ. 7፡23፤ ማቴ. 24፡24፤ 2ጴጥ. 2፡1)። መሰናከል ከሚከሰታቸው መንገዶች አንደኛው የክርስቲያናዊ አስተምህሮን ቸል ማለት፤ ማዛባት፤ መለወጥ ወይም ማጣመም ነው።

አሁን እየታዩ ያሉት፤ በክፍል ሁለት የጠቀስናቸውና ጭራሹም ያላነሣናቸው ሌሎች ተያያዥ ችግሮች በዚሁ ከቀጠሉ በአንዳንዶች ዘንድ የአስተምህሮ ምክነት መከሰቱ አይቀሬ ይኾናል። በውጤቱም በርካታ አደጋዎች ሊፈጠሩ ይችላሉ። ይህ ደግሞ፤ ለሐሰተኛ ትምህርት መቀፍቀፍ በር በመክፈት ሐሳዊ መምህራን በመስኩ ላይ ይበራከቱበታል ብሎ መሥጋት ጥፋት ናፋቂ አያስኝም።

አንግዲህ፤ ከዚህ ቀጥሎ የምናያቸው ነገሮች ገና ወደ ፊት ይኾኑ ይኾናል በሚል ግምትና ንግር ላይ ተንተርሰው የተሰሉ ትንቢዎች ተደርገው መወለድ የለባቸውም፤ ምክንያቱም አንዳንዶቹ አደጋዎች ቀድሞውኑ በደጃችን ያደፈጡ ሲኾኑ፤ የተቀሩቱ ደግሞ በየአደባባዮቻችን ላይ በይፋ ተንሰራፍተው የሚገኙ ናቸውና።

እነዚህን አደጋዎች አጉልቶ ለማሳየት በሚል ሐሳብ ብዙ ሐተታ በማካተት አንባቢን ለማድከም አልሞክርም። ሐሳቦቹን በነጥብነት ማስቀመጥ ብቻ በቂ ኾኖ አግኝቼዋለሁ። ኾኖም፤ በዚህ ክፍል ውስጥ የተጠቀሱት “አደጋዎች” የተመረጡና ለውይይት ያግዙ ዘንድ የተለዩቱ ብቻ እንጂ ሁሉም አደጋዎች እነዚሁ ናቸው ማለት አይደለም። የተጠቀሱት ላይ በመጨመር መነጋገር ይቻላል። እውነቱን ለመነጋገር ግን ቀጠሮ አያስፈልገውም፤ ጊዜው አሁን ነው። አልበርት ሽዊዘር እንዳለው፤ “እውነት የራሷ የኾነ የተለየ ጊዜ የላትም፤ የርሷ ሰዓት አሁን ነው-ሁልጊዜም።”¹²⁵

ለማንኛውም አደጋዎቹ የሚከተሉት ሊኾኑ ይችላሉ፤

¹²⁵ As quoted in David Littky with Samantha Grabelle, *Education is Everyone's Bussiness* (Alexandria, VA: ASCD, 2004) 195.

3.1 ቤት ሊፈርስ? የክርስትና አዕማድ መናጋት

የቤት ጥንካሬው በመሠረቱና በአዕማዱ (ምሰሶዎቹ) ጥንካሬ ይለካል። ጐጆ ምሰሶ ከሌለው የጣራው ከዳን መውደቁ አይቀርም። የክርስትና እምነት ጸንቶ የሚቆመው በመለኮታዊ መገለጥ ላይ በጸናው ትምህርቱ ጤናማነት እንደ ኾነ አያከራክርም። ትምህርቱ ችግር ከገጠመው ግን አሳዛኝ ውጤት ይከተለዋል። ባለው የፈረሰበት ዳስ በቀላሉ እንደሚወድቅ ሁሉ በቃለ እግዚአብሔር ላይ ያልተገነባ ሕይወትም ይወድቃል። ጌታችን እንዲህ ብሎ አስጠንቅቋል፤ “... ይህን ቃሌን ሰምቶ የሚያደርገው ሁሉ ቤቱን በዓለት ላይ የሠራ ልባም ሰውን ይመስላል። ዝናብም ወረደ ጐርፍም መጣ፤ ነፋስም ነፈሰ፤ ያንም ቤት ገፋው፤ በዓለት ላይም ስለ ተመሠረተ አልወደቀም” (ማቴ. 7፡24-25)።

ክርስትና መሠረታዊ የሚባሉት አዕማድ አስተምህሮዎቹን ካጣቸው ወይም ከተበረዙበት እንደ ሞተ ይቆጠራል። ከጤናማ ትምህርቶቹ ውጭ ክርስትናን በሕይወት ማግኘት አይቻልም፤ ምውት ሃይማኖት ይኾናልና። ዐልፎ ተርፎም እምነቱ ከመሠረቱ ሊለወጥ ይችላል። ይህ ተራ ሚርት አይደለም፤ ታሪክ ያመለከተን ሐቅ እንጂ። የእውሮጳ እና መቅደሶች፤ የሰሜን አፍሪካ ጠፍ ምድረ በዳዎችና የጥንቱ ታናሹ ኤጃፕ (የዛሬው ቱርክ) ዋሻዎች የሚነግሩን አንድ እውነት አለ። እውነቱ ከሌለ ሕይወቱ የለም! እውነቱ ከጠፋ እምነቱ በጽናት ይቆማልን? ሕይወትና ጎይል አልባ ስመ እምነት ቢተርፍስ ምን ይፈይዳል? ድርጅታዊ ቅርስና ሃይማኖታዊ ስም ብቻ ይዘው የቀሩ ተቋማትን ታሪክ ሲመዘግብ ኖሯል።

ምናልባት ይህ አባባል የተጋነነ መስሎ የሚታየን ወገኖች ያለን እንደ ኾነ፤ ጌታ ኢየሱስ በታናሹ ኤጃፕ ለነበሩቱ ሰባቱ ጥንታውያት አብያተ ክርስቲያናት የላከውን መልእክት ከራእይ መጽሐፍ ልንመለከት እንችላለን (ራእይ 1-3)። እኒያ አብያተ ክርስቲያናት ዛሬ የት ናቸው?

በአጠቃላይ የአስተምህሮ ችግር በአግባቡ ዕልባት ካልተሰጠው መዘዙ የከፋ መኾኑን መገንዘብ አስፈላጊ ነው።

3.2 ቁምብል ለባሽ ኑፋቄዎች

ቀደም ባሉት ዓመታት የሐሰት ትምህርቶችን ለይቶ ማውጣት ብቻ ሳይኾን፤ እርምጃ በመውሰድ ረገድም አብያተ ክርስቲያናት (በአንጻራዊነት) ጠንካሮች እንደ ነበሩ ይነገራል። ከ1990ዎቹ በኋላ እየታየ ያለው ችግር ግን በጣም አሳዛኝ መሆኑን የሚያውቁ አሉ። ከወንጌላውያን ክርስትና ጋር ተቀርነው የቆሙ ትምህርቶችን የሚያሰረጩ ግለ ሰቦችና ቡድኖች በወንጌላውያን መድረኮች ላይ በተጋባዥነት መገኘታቸውን የተመለከትን እንደ ኾነ፤ ወደፊት በሚመጡ ዘመናት የሐሰት ትምህርት ከሩቁ የሚጠቋቁሙበትና የእውነት “ወንጭፍ” የሚሰነዝሩበት ኢላማ መሆኑ ይቀር ይኾን? ያስብላል።

በአስተምህሯቸው ችግር እንዳለባቸው የሚታወቁ ግለ ሰቦችና ቡድኖች ከወንጌላውያን ክርስቲያኖች ጋር በመመሳሰል፤ መጽሐፍ ቅዱስ ይዘው፤ ተመሳሳይ ሥርዐት እያከናወኑ፤ በዝማሬ ዓይነት ልዩነት ሳይኖር፤ ያለምንም ገደብ በፈለጉት ሰዓትና ቦታ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናትን ምእመናን መሰብሰብ የቻሉና የሚችሉ ኾነው መገኘታቸው አነጋጋሪ እየኾነ ነው።

ወንጌላውያን ክርስቲያኖች በማይወከሏቸው ግለ ሰቦችና ቡድኖች ትምህርት፤ ልምምድና ድርጊት እንድ ላይ ተጨፍልቀው ሲወቀሱ የምንሰማው በዚህ ጭንብል አጥልቀው በሚመላለሱ ክፍሎች ምክንያት አይደለምን?

ይህን የምንናገረው ከተመክሮ ነው። ከዐመታት በፊት በሐሰተኛ ትምህርትነት ተፈርጀው የነበሩ አቋሞችን የያዙ ግለ ሰቦችና ማኅበራት ያለምንም ይፋዊ የማስተካከያ ርምጃ የቀደመ አስተምህሯቸውን እንደ ያዙ ቅበላ ሲደረግላቸው ይስተዋላል። ይባስ ብሎም እነዚያው ትምህርቶች በአብዛኛው ማህበረ ሰብ ዘንድ ተቀባይነትን እንዲያገኙ ዘመቻ ሲደረግ ተመልከተናል። ወደፊትም ከዚህ እየከፋ ላለመሄዱ ዋስትናው ምንድነው?

3.3 “አሜባ አስተኔ”¹²⁶ የቤተ ክርስቲያን ከፈታ

ይህ ነጥብ የአብያተ ክርስቲያናት መከፋፍል፤ መበታተን፤ መለያየትና መዳከም የሚጠቀም ነው። በመታየት ላይ ያለው እንቅስቃሴ እንደሚመለከተው፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊው የቤተ ክርስቲያን ተከላ ናሙና ቀርቶ “ቤተ ክርስቲያን ከፈታ” የተሰኘ ተግባር “እጅ አፍን አይስተውም” የሚባለውን ያህል ቀልሎ መጥቷል። ቀደም ብለን እንዳመለከትነው ይህ ነገር ወደ ፊት ይባባስ እንደኾን ለማለት ነው እንጂ ሆ! ብለን ከገባንበትማ ቆይተናል። “ዓሣውን ከባሕሩ ይልቅ ከመረቡ ማጥመድ” በቀለላቸው ዐዳዲስ “ባለ ራእዮች” ስንትና ስንት ቤት እንደ ፈረሰ፤ ምን ያህል ትርምስ እንደ ተፈጠረ መናገር “ለቀባሪው ማርዳት” ይኾናልና።

የቤተ ክርስቲያን መከፈቻ (ምርቃት?) ድግስ ለሦስት ተከታታይ ቀናት ማዘጋጀት የቻለ “ባለ ራእይ” ተጋባዦቹን በአደባባይ ጠርቶ ሲያበቃ፤ ድግሱን ሊካፈሉለት ከሄዱት ታዳሚዎቹ መካከል ምን ያህሉን ዘግኖ እንደሚያስቀር የታወቀ ነው። ለዚህም ይመስላል አንድ ተጠያቂ በምጽት “ዛሬ ጊዜ፤ ፓስተር ነኝ ለማለት ድፈር እንጂ ምእመን እንደ ኾነ የጋራ ነው”¹²⁷ ያለው። ይህ መራር እውነት ነው። መብዛታችን ባይከፋም፤ አበዛዛችን አስፈሪ ገጽታ እየተላበሰ ነው።

ይህ የመባዛት ስሌት ግር ከማሰኘት ዐልፎ ግራ የሚያጋባ ነው። ዐቅምና ዘዴውን “ያሳለጠ” ጉበዝ በቅነሳ፤ በአፈላና በትርፈሳ ከቀዳሚዎቹ አጥቢያዎች ላይ ምዕመናንን ዝቆ “ዓለም አቀፍ ቤተ ክርስቲያን” ከፈትሁ ሲል ማወጁ የተለመደ ኾኗል። ሌላ ተረኛ ቁንጣሪ “ባለራእይ” በተራው ከዚህኛው ላይ

¹²⁶ “የአሜባ ብጤ፤ አሜባን ይመስል” ለማለት ነው። አሜባ የሚባለው ባለ አንድ ሕዋስ ፍጥረት የሚራባበት መንገድ ራሱን ለሁለት በመጉመድ ነው።

¹²⁷ ሚካኤል ማሞ፤ ቃለ ምልልስ፤ ዐዲስ አበባ፤ የካቲት 2004 ዓ. ም. በጸሐፊው እጅ የሚገኝ ማስታወሻ።

ቀምጥሎ በመዝረፍ ሌላ “ኢንተርናሽናል ቤተ ክርስቲያን” ይከፍታል። በዘመናችን ለቤተ ክርስቲያን ከፈታ አስፈላጊው ነገር “በቂ ከርፊያና ድፍረት” እየኾነ የመጣ ይመስላል።

ስለዚህም፣ በኢትዮጵያ ውስጥ በማኅበራትና በጎ አድራጎች ኤጀንሲ በኩል ፈቃድ አውጥተው እንደ ሃይማኖት የሚንቀሳቀሱ ቤተ እምነቶች ቊጥር ለሰሚው ግራ ነው። “ፕሮቴስታንታዊ” ትውፊቱን ተተግነው በሃይማኖት ስም የተመዘገቡት ቤተ እምነቶችና አጋር ማኅበራት ከነግሳንግሳቸው ከ 1500 በላይ መድረሳቸውን ስምታችሁ ይኾናል። ዐምስት ሰው ኾኖ ሃይማኖት ማቋቋምና የምዝገባ ፈቃድ ማግኘት የሚፈቅደውን የሀገሪቱን የእምነት ነጻነት መመሪያ መሠረት በማድረግ፣ ባልና ሚስት ከልጆቻቸው ጋር ኾነው በመሥራችነት የተሰየሙበት ገጠመኝ እንደ ተደረሰበት በጉዳዩ ላይ ጥናት ባደረጉ ምሁር በአደባባይ አልተነገረንምን?¹²⁸

በዐጭሩ ለማለት የተፈለገው ይህ ነው። ቤተ ክርስቲያን የመክፈት አባዜ የተጠናወታቸው ደፋሮች በዚሁ ከቀጠሉ፣ የቤተ ክርስቲያን ማንነታዊ ትርጉም ደብዝዞ ከመጥፋቱም በላይ፣ የተበጣጠቁ መኅበራትና ቡድኖች በእምነት ስም ጓዳ ጎድጓዳውን ያጥለቀልቁታል። በፍጻሜውም አርስ በርስ የሚፎካከሩ፣ የሚጣሉና የሚወጋዝቡ ቡድኖች ይፈጠራሉ። እስከ ዛሬ እንደታየው አንዱ ቡድን ከሌላው ዘንድ አባላትን ለማስኮብለል ሲባል “ዐዲስ” የሚላቸውን አሠራሮችና ትምህርቶች ማፍፈሉ ስለማይቀር መሠረታዊ ክርስቲያናዊ ትምህርቶች ይወደባሉ፣ ይለወጣሉ፣ ወይም ይሻራሉ።

¹²⁸ ዶክተር ሳምሶን እስጢፋኖስ ከወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ጋር በመኾን በ2000 ዓ.ም. ባዘጋጁት ሲምጋዚየም ላይ ያቀረቡት ጥናታዊ ጽሑፍ። በተጨማሪ፣ ተመራማሪው እስከዚያን ወቅት ድረስ ብቻ የነበሩትን ወጌላውያን ክርስትና ማኅበራትን የሚያሳይ ማጣቀሚያ አውጥተው ነበር። ብዛታቸው ስድስት መቶ ያህል ነበር። ሳምሶን እስጢፋኖስ፡- በጎጭኸ ይወድቃል፡- በሕዝቡ ዙሪያ እንጂ በሕዝቡ መኻል ቅጥር አይሠራም (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፣ 2000 ዓ.ም.) በርማጥ ይህ ዐምስት ሰዎችን ብቻ ለመሥራት አባልነት ይጠይቅ የነበረው መመሪያ ከ2006 ዓ.ም. ጀምሮ ወደ ጎምሳ አባላት ከፍ እንዲል ተደርጓል።

በጊዜው በየማኅበሩ የሚታዩት ውጥረቶች ይህን አመለካከት ናቸው። ጥል፣ ውዝግብ፣ መካሰስ፣ ማፍረስና መዝጋት በየቦታው የሚታይ ብቻ ሳይኾን በየመገናኛ ብዙሃኑ ሳይቀር መፈትፈት ከጀመረ ዓመታት ተቈጥረዋል። በፍርድ ቤት ከመካሰስ ዐልፎ ተርፎ የመንግሥትን ቀጥተኛ ጣልቃ ገብነት የጠየቁ ውዝግቦች በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ጥላ ሥር በታቀፉ ቤተ እምነቶች መካከል መከሠታቸውን በኅዘን እናስታውሳለን።

የማኅበራትና በጎ አድራጎች ኤጀንሲ እንደ ዐዲስ ከተቋቋመ በኋላ በነበሩት ሁለት ዓመታት የነበረውን ተግባር አስመልክቶ በ2003 ዓ.ም. በሰጠው መግለጫ ላይ እንዳመለከተው በኹለት ዓመት ውስጥ ከቀረቡለት ጉዳዮች መካከል፣ እስልምናና የኦርቶዶክስ ቤተ እምነቶችን የሚመለከቱ በጥቅሉ ከሰባት የማይበልጡ ሲኾን፣ ከወንጌላውያኑ ጋር የተገናኙት ግን ከ 200 በላይ እንደ ነበሩ ጠቅሷል።¹²⁹

ዛሬ የኢትዮጵያ ክርስትና እንዲያብብ ከተፈለገ ከቀጥሩ ብዛት ጎን ለጎን ለጥራቱም ከፍ ያለ ቦታ መሰጠት ሲገባው፣ ሩጫው ለድርጅታዊ ቡድኖች መበራከት የተለጠጠ ፍላጎት የተሸነፈ መሰሏል። ወንጌል እንዲሰበከና ክርስትና እንዲሰፋፋ ፍላጎት ካለን ሀይ ባይ ያልተገኘለት ቡድናዊ “የቤተ ክርስቲያን ከፈታው” መፍትሔ ሊበጅለት ይገባል።

የቀጥሩ ዕድገት ከብስለት ጋር መጣጣም አለበት። የበዛነውን ያህል መብሰል አለብን፤ የተመዘገበውን ያህል መጥለቅ አለብን። አሊያ፣ አሁን እንኳ፣ በአንዳንድ የአፍሪካ ሀገሮች እንደሚታየው ... የቀጥሩ ዕድገት እያሸቆለቁለ [መሄዱ አይቀሬ ነው]። አብያተ ክርስቲያናት ለመንፈሳዊ ብስለት መጨነቅና መታገል ካልጀመሩ ወደፊት ክርስቲያናዊ ዕድገት የሚታሰብ አይኾንም።¹³⁰

¹²⁹ ዐዲስ አድማስ፣ 2003 ዓ.ም.።
¹³⁰ ምኒልክ አስፋው፣ “ወንጌላውያን አማኞችና መጪው ሺህ ዓመት (ማሊኒየም)”፣ ማቴቴስ፣ ልዩ ዕትም፣ መስከረም 2000 ዓ.ም.፣ ገጽ 25።

3.4 “የወጣት አልወጣት”¹³¹ ውጥረት

ለእግዚአብሔር ክብር የቤተ ክርስቲያንን ሁለንተናዊ ዕድገት መናፈቃችን እርግጥ ነው። ዛሬ ከምናየውና ከምንሰማው የተሻለ ነገር እውን እንዲኾንም እንጸልያለን፤ ይህም እውነት ነው። እግዚአብሔር ለአገልግሎት የጠራን የፈቃዱን ሐሳብ አገልግላለን እንድናጠናቅቅ አይደለምን? ለክብሩ ምስጋናና ለቅዱሳን መታነጽ የሚኾነው ሁሉ የልባችን ደስታና ናፍቆት ነው።

በክርስቶስ በማደግ ዐደራችንን እንድንፈጽም እግዚአብሔር ይጠብቅብናል (ቆላ. 4፥17፤ 2ጢሞ. 4፥5)። እኛ የተቀበልነውን የእምነት ዐደራ ደግሞ ለተተኪዎቻችን እንድናስተላልፍ ቅዱስ ቃሉ ግድ ይለናል (2ጢሞ. 2፥2)። የተሰጠንን ኅላፊነት ተወጥተን ለሚተኩን አገልጋዮች ቦታውን ማስረከብ አለብን። ቀኑ በደረሰ ጊዜ ዐደራችንን የምናስተላልፍላቸው ተረካቢዎችን ደግሞ ማዘጋጀት ያለብን “ቀን ሳለ” ዛሬ ነው። ስለ ኾነም በቂ ማስረጃን በመስጠት የክርስትናን እምነትና የክርስቲያንን የኑሮ ጠባይ ግልጽ አድርጎ ማስገንዘብ ያስፈልጋል። ለመጨረሻው ትውልድ የምናወርሰው ምንድነው? ጭቅጭቅ፣ መካሰስ፣ የሥሥት “ወንጌል”፣ የተመሳቀለ ትምህርት፣ የፈንጠዝያ እምነት ወይስ እውነትና ተስፋ?

ይህ ተተኪዎችን የማዘጋጀትና ኅላፊነትን የማስተላለፍ ጉዳይ በዘመናችን አብያተ ክርስቲያናት መካከል የሚታይ ድካም መኾኑን ማስተዋል ቀላል ነው። ይህ ሲባል የተሠሩና እየተሠሩ ያሉ ነገሮችን ለማሳካት አይደለም። በርካታ ጥረቶች በመደረግ ላይ መኾናቸው እውነት ነው። በቤተ ክርስቲያንም ኾነ በተጓዳኝ ተቋማት በኩል የተከናወኑና እግዚአብሔርን እያመሰገንን ተስፋ የምንጥልባቸው ተግባራት ሞልተዋል። ኾኖም ጉዳዩ የተነሳው የተፈለገውን ያህል እየሠራንበት አይደለም ለማለት ታስቦ ነው። የተተኪ ጉዳይ አንገብጋቢ ርእሰ ጉዳይ ነው።

¹³¹ “ወጣት አልወጣት” የተሰኘችውን የዕድሜ ተኩር ማኅበራዊ ቡድን መለያ የተዋሰኑት ከጋሽ ንጉሤ ነው። መሳተላየት፣ 39።

በጤናማ መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሮ ላይ የተመሠረተ እምነት፣ ሕይወትና አሠራር የሌለን ከኾነ፣ ተተኪ አይኖረንም። ያላዘጋጀነውን ለመተካት ማሰብ ካልዘራንበት ለማጨድ እንደ መሞከር ይቈጠራል። ይህ ዝንጋኤያችን እልባት ካልተበጀለት ለተለያዩ አተያዮችና እንደ አሸን ለፊሉት እንግዳ ትምህርቶች የተጋለጠ ወጣት በሚያመጣቸው ትምህርቶች ምክንያት ከቀዳሚው ትውልድ ጋር ወደ ፍጥጫ መድረሱ አይቀርም ብሎ መገመት ይቻላል።¹³²

በሚገባ ከጋራነትን ያላሳደግነውን ትውልድ ሲያጠፋ ወይም ሲሳሳት ለማረምስ እንዴት እንችላለን? ስለዚህ፣ በጤናማው መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሮ በአግባቡ ያልተመሠረተ ምልልሳችን በዚህ ከቀጠለ፣ በተደጋጋሚ እንደ ታየው፣ የትውልድ ከፍተኛ የሚፈጥረው ፍጥጫና ውጥረት ሲከፋም ዐመፃ ይከሠታል የሚል ሥጋት አለ።

አለቃ መሠረት ስብሐት ለአብ ከግማሽ ምእት ዓመት በፊት ስለ ጥንታዊቷ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መታደስ ሲጽፉ ያመለከቱት ነጥብ ይህን ኅላፊነት አጉልቶ ያሳያል፤ ሐሳባቸው ጠሊቅ ትምህርት ለመገባየት የምንችልበት ነው፤ እንዲህ ይላሉ፤ “ተከታዩ ትውልድ መውደቁ ወይም መነሣቱ አሁን ባሉት መምህራን እጅ በመኾኑ የኅላፊነታቸው ሽክም እጅግ ከባድ ነው።”¹³³ ይህ ተራ ሥጋት አይደለም። ጤናማ የትውልዶች ርክብ በማይካሄድ ከኾነ የውርስ አሻራ የሌለን ላለመኾናችን ዋስትና የለንም። ቀጣዩ ነጥብም ይኸንን አጉልቶ ያሳየናል።

¹³² ይህን ሐሳብ ለማጉልበት እንድ ምሳሌ ልጠቀስ። በ 1990ዎቹ መግቢያ ላይ በዐጭር ጊዜ እንደ ሰደድ አሳት በመዛመት ላይ የነበረ ሐዋርያዊና ትንቢታዊ ዘመቻ (“እምታክት 2000” ን ያስታውሷል) ምን ያህል ወጣቶችን እንዳጋለጠና እንዳነሳሳ፣ ከየመሪዎቻቸው ጋርም ምን ያህል ውጥረት ውስጥ ያሏቸው እንደ ነበር ይታወቃል። በወቅቱ የጉዳዩን አሳሳቢነት የተገነዘበው ኢሻራ ባዘጋጀውና የዚህ ጽሑፍ አቅራቢ ራሱ በተካፈለበት እንደ ዐውደ ተዋሥኦ ላይ እንደ ታዘበው፣ ወጣቶቹ ከየቤተ እምነቱ በተጋበዙ መሪዎቻቸው ፊት ያሳዩት የነበረው “ጃሎ መገን” አስደንጋጭ ነበር።

¹³³ መሠረት ስብሐት ለአብ (አለቃ)፣ ስምዓ ጽድቅ ብሔራዊ (ዐዲስ አበባ፡ አርቲስቲክ፣ 1951 ዓ.ም.) 10።

3.5 ቅርስና ውርስ አልባ እምነት

ትውልድ እንደ ጅረት ነው። አንዱ ወደ ሌላው ይፈሰሳል። ምንጩ ንጹህ ከኾነ ወንዙም እንደዚያው የመኾኑ ዕድል ሰፊ ነው። ምንጩን በድፍርስ በክሎ ከታች ንጹሕ ለመጣጣት መሞከር ተላላኝነት ነው። ትውልድ እንደ ሰንሰለት ነው። እርስ በርሱ መቁላለፉ ብቻ ሳይኾን አንዱ የጀመረው በጎም ኾነ ከፉ ነገር ወደ ተከታዩ ይደርሳል። አንድ ትውልድ ብቻውን ሁሉንም ሊያጠናቅቅ አይችልም ይኾናል። ስለኾነም፡ “አባት ያቁየውን ልጅ እንዳያፈርሰው” የሰንሰለቱን ዘለባቶች ሁሉ ማጥበቅ ያሻናል፤ የአንድ ሰንሰለት ጥንካሬው ከቀለበቶቹ የደካማዋን ያህል ነውና። ደግሞም የዛሬው ትውልድ ብቻውን የጀመረው ተደርጎ መታሰብ የለበትም።

በርግጥ፤ አንዳንዴ፤ ሁሉን ነገር የዛሬው ትውልድ የጀመረው የምናስመስልበት ጊዜ አለ። ቀድሞ የነበረውን በጅምላ የሚያጣጥል አልጠፋምና። ከባህላችን የቀዳነው ይኾን? ብርሃኑ ድንቄ አልባ ዘመድ ውስጥ የሳሉት ፀሐዩ የተባለ ባለ ታሪክ አለ። ባለ ታሪኩ የእሱ ዘመን ትውልድ የፈጸመውን “ትናንትን” የማጣጣል በሽታ እየነቀፈ ከፋኛ ሲጸጸት እንሰማለን፤ “[ትውልዱ] ባህሉን፣ ወጉን፣ ሥርዐቱን፣ ሥነ ጽሑፉንና ታሪኩን ጭምር ነቅፎ ከባዶ ቤት የሸፈተ ስለ ነበረ።” ከትውልዱ ጋር ዐብሮ ሲያጨበጭብ መኖሩን በቀጭነት ይተርካል። “ለካስ አባቶቻችንን አድጋሪያን እያልን የምንሰድበው የኛን ድንቅርና ለመሸፈን [ኖሯል]”¹³⁴ እያለ ይተከዛል፤ በርግጥ መተከዝ ሲያንሰው ነው።

ይህ ትልቅ ትምህርት የሚኾነን ነው። መደበኛ ትምህርት ቤት ካልሄዱት ቤተ ሰባቶችን ስንቱን ከቡር ነገር ሸምተናል እኮ! በእምነትም ከቀዳሚዎቻችን ብዙ ተምረናል። ያስተላለፉልን የወንጌል ትምህርት አለ። የተረከብነው ጤናማውን ትምህርት ከኾነ፤ ሳናገብው ለማስተላለፍ በእምነት ዐርበኞች መስመር ፊት በምስክሮች ተከብበን ቆመናል (2ጢሞ. 2፡2፤ 4፡7-8፤ ዕብ. 12፡1-3)።

¹³⁴ ብርሃኑ ድንቄ፤ አልባ ዘመድ (የታተመበት በታና ዘመን እንዲሁም አሳታሚ አልተገለጸም) 7።

በመጽሐፍ ቅዱሳችን እንደምናነብበው የእምነት መወራረስና እግዚአብሔርን ማወቅ ከትውልድ ወደ ትውልድ እንዲተላለፍ ቅዱሳን ሲጸልዩ ነበር። ጎላፊነትን የሚረከብ ተተኪ እግዚአብሔር እንዲያስነሣላቸውም ሲናፍቁ ማየት ይቻላል። የተወሰኑ ምሳሌዎችን መመልከት እንሞክር። አብርሃም የወራሽ ያለህ ጥያቄ ነበረው (ዘፍ. 15፡1-4)። እግዚአብሔርም ሰማው። ሙሴ በመሪባ ውሃ “እግዚአብሔርን ስላልቀደሰ”፤ ጌታ አዝኖበት ነበርና፤ ወደ ተስፋይቱ ምድር እንደማይገባ ከወሰነበት በኋላ በታላቅ ናፍቆት ተተኪ ለማግኘት ጸለየ።

መሴም እግዚአብሔርን እንዲህ ብሎ ተናገረው። የእግዚአብሔር ማኅበር አረኛ እንደሌለው መንጋ እንዳይሆን፤ በፊታቸው የሚወጣውን በፊታቸውም የሚገባውን የሚያስወጣቸውንም የሚያስገባቸውንም ሰው የሥጋ ሁሉ መንፈስ እምላክ እግዚአብሔር በማኅበሩ ላይ ይሾመው (ዘኁ. 27፡15-16)።

በትውልዶች መካከል የእምነት መወራረስ ከሌለ ክፍተት ይፈጠራል። እንዲሁም፤ ያለፈውን የሚረሳ ዝንጉ ዜጋ ሊፈላ ይችላል። “በግብጽም ዮሴፍን ያላወቀ ዐዲስ ንጉሥ ተነሣ” (ዘጸ. 1፡8) እንደ ተባለ። በእስራኤል ታሪክ አሳዛኙ ታሪክ በትውልድ መካከል ሲከሰት ነው የኖረው። ለምሳሌ ያህል ብቻ ከመሣፍንት መጽሐፍ የሚከተለውን እንመልከት። “...ትውልድ ሁሉ ደግሞ ወደ አባቶቻቸው ተከማቹ ከእነዚያም በኋላ እግዚአብሔርን ለእስራኤልም ያደረገውን ሥራ ያላወቀ ሌላ ትውልድ ተነሣ” (መሳ. 2፡6-10)።

ይህን መሳይ ከሥተት በዓለማችን ዐዲስ አይደለም። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥም ተደጋግሞ ነው የታየው። ቀደም ብለን የጠቀስነውን እዚህ እንድንመው። የሰሜን አፍሪካ ምድረ በዳዎች የአውሮጳ እና መቅደሶች የሚጮኹት አንድ ነገር አላቸው። ታሪክ ብቻውን በቂ አይደለም!

የዘመናችን ወንጌላውያን ታሪክና ነገረ መለኮት ረጅም፤ ሰፊና ደማቅ ሥረ መሠረት ያለው እንደ ኾነ የታወቀ መኾን አለበት። አንዳንዶች ወንጌላዊውን ክርስትና ለለዘብተኛ ነገረ መለኮት የተሰጠ ዐጻፋዊ ምላሽ አድርገው

ቢቈጥሩትም እንኳ፤ (ግጭቱ ለወንጌላዊው ክርስትና መዳበር የራሱን አስተዋጽኦ ማድረግ ባይካድም) ዐበይት ይዘቶቹና ቁም ነገሮቹ ከታሪካዊና ክርቱል ክርስቲያናዊ ነገረ መለኮት የተወረሱ ናቸው። የወንጌላዊው ክርስትና አስተምህሮ፤ በዋናነት፤ በታላቁና ርቱል በሆነው የክርስቲያን ነገረ መለኮት ትውፊት መደብ ውስጥ የሚቆም ነው። ስለዚህ፤ ወንጌላዊው ነገረ መለኮት፤ በመጀመሪያው ምእት ዓመት የነበሩት ጥንታውያት አብያተ ክርስቲያናት እምነታቸውን ከቅዱሳት መጻሕፍት አስተምህሮ ጋር ለማቀናጀት፤ ከትርጉሙም ጋር ለመዋሐድና ከሐሰትም ለመጠበቅ ባደረጉት ጥረት ወደ አዘጋጅቸው ጥንታውያን የእምነት መግለጫዎች (ክሪድ) ድረስ ተዘርግቶ ይሄዳል።

ከዚህ በተጨማሪ፤ በ16ኛው ምእት ዓመት ከተነሣው የተሐድሶ እንቅስቃሴ ጋር የተለየ ቊርኝት ያለው ወንጌላዊው ክርስትና፤ የአስተምህሮ ርቱልነቱን አያስተባብልም፤ አይደራደርበትምም። ይህም ብቻ አይደለም፤ በቀጣይነት ለመጡት የወንጌላዊ መነቃቃቶችም ባለዕዳ ነው።¹³⁵ እንግዲያስ ወንጌላዊው ክርስትና ያለፉት ሁለት ሺህ ዓመታት ውጣ ውረዶች ውስጥ የዘለቀውን እውነት እየጠበቀ የሚሄድ ነው። ይህ ነው ከቡር ውርሱ፤ ይህ ነው ታላቅ ቅርሱ።

ዛሬስ? ያለፈውን በመናድ ላይ ያተኩረ፤ ዐዲስ አመጣዋለሁ በሚሰኝ “አሠራር”፤ ወይም “መገለጥ” ወይም “አካሄድ” ላይ ተመሥርቶ ኢ-መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርቶችና ልምምዶች መከተል፤ ማስፋፋትና ማዛመት ላይ የተጠመዱ አደራረጎች በአግባቡ ምላሽ ካላገኙ አደጋው አስፈሪ አይኾንምን? የሚታዩት ሹኔታዎች መፍትሔ ካልተሰጣቸው በቀር፤ ወንጌላዊው ክርስትና በቅዱሳት መጻሕፍት በተመሰከረለት እውነቱ፤ ደርዝ ባለው ታሪክ ላይ በተላለፈ ሐቀኛ ትውፊቶቹ እንዲሁም በተጨማሪና ኩልል ባለ ጤናማነቱ የመቀጠል ዐቅሙ ሊዳከም ይችላል በማለት የሚሠጥ በርካቶች ናቸው።

¹³⁵ በዚህ እንቁጽ የተጻፈውን በተዛማጅ ትርጉም ጠቅላላ በማድረግ የወሰድኩት ቀጥሎ ከተጠቀሰው መጽሐፍ ውስጥ ነው። I. S. Rennie, “Evangelical Theology,” in *New Dictionary of Theology* (Downers Grove: IVP, 1988) 240-241.

ክርስትናን እኛ አልጀመርነውም። ቀዳሚዎቻችን ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱስ ወንጌል በሕይወታቸው ጭምር ውድ ዋጋ ከፍለውለታል። በመጥራቱና በጸጋ ስጦታው የማይጸጸተው አምላክ እኛንም በተራችን የዚህ እውነት ባለዐደራ እንድንኾን መረጠን። የኛም የምድር ላይ ዘመን ሲያበቃ ወይም ጉልበታችን ሲደከም ለባለተራዎች መልቀቃችን አይቀርም። ይህን ጠንቅቅን እናውቃለን። ይህን ማወቃችን ብቻ በቂ አይደለም።

እንደማወቃችን መጠን ግን ቅብዓ ርኅራኄ ጨምረንበት በተከታዩ ጊዜ የሚሰማራውን ወገናችንን በወንጌል እውነት ብናጽናውና ተከታትሎ ከሚደርስበትም ፈተና ብንታደገው ጽድቅን የሚያወቅ አስተዋይ ትውልድ ስለሚኾንልን የእኛ አበባነት ሲረግፍ በሚተካው ንጹሕ ፍሬያችን የበለጠ ደስታ ሊኖር ይችላል (ምሳ. 14:34)።¹³⁶

አዎ ውርስ የሌለው እምነት እንዳይመጣ መጠንቀቅ ይጠይቃል። ያለንበትን ሹኔታ ስናጤን አስፈሪ ነው። ይህን መሳይ ችግር እንዳንጋፈጥ በጸሎት ከመትጋት በተጓዳኝ የአስተምህሮ ጤናማነትን መፈተሽ ያስፈልጋል።

ወንጌላዊው ክርስትና በኢትዮጵያ ውስጥ ገና በአንድ ምእት ዓመት ዕድሜው እንዲህ ካነከሰ፤ (የጌታ ምጽአት ገና ቢኾን) መጪዎቹን ዘመናት እንዴት ሊኾን ነው? በርካቶች በጽሙና የሚያነሡት አሳሳቢ ጥያቄ ነው።

¹³⁶ መሠረት (አለቃ)፤ ስምዓ ጽድቅ፤ 10።

3.6 ለጥቃት የመጋለጥ ሰንጥቃት

በትምህርት ነፋስ በመፍገምገምና ለጥቃትን ልዩነቶች ሁሉ የከረረ ዐቋም በመውሰድ እየተበታተነ ያለው ክርስቲያን ማኅበረ ሰብ ቆም ብሎ ሊያስበው የሚገባ ሌላ ጉዳይ ከፊቱ ተደቅኗል። ይህ ጎብረትን በማላላት ላይ የተጠመደና ለወሳኝ ክርስቲያናዊ አስተምህሮዎች ተገቢውን ትኩረት የማይሰጥ አሠራር በተያዘው መልክ የሚቀጥል ከኾነ አደጋው ቀላል አይደለም። ይኸውም ለውጪያዊ ጎይላት ጥቃት መጋለጥ ነው። ጥቃቱም ሁለት መልክ ሊኖረው ይችላል።

በአንድ በኩል፣ አሁን ያለው ግርግር አንዱን ከሌላው ለመለየት በማያስችል መጥበርበር የሰዎችን ዐይን ስለ ከደነ፣ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች በአግባቡ በማይወከሏቸው ግለ ሰቦችና ቡድኖች አስተምህሮና ድርጊት ምክንያት በጋራ ተጨፍቶ የሚነቀቀስበትና በውጪያዊ “ስሕተት አነፍፍፊዎች” ዘንድ የሚሰደቡበትን ዕድል ያስፋዋል፤ ይህም ለደካሞች መሰናከል በር ይከፍታል። ይህ ደግሞ ገና ይኾናል የሚባል ግምት አይደለም። በተደጋጋሚ ሲኾን ያየነውና ሲነገር የሰማነው አይደለምን? ለምሳሌ ያህል አዳራሽ መከራየት፣ የማስታወቂያ ሰሌዳ መለጠፍና፣ ከውጭ ሀገር “ሰባኪ፣ አስተማሪና ነቢይ” መጋበዝ የቻለ ግለ ሰብ ወይም ቡድን ሁሉ በሚሠራው ያልተገባ ነገር ምክንያት ክርስቲያኑ ማኅበረ ሰብ ዐንገቱን እስከሚደፋ ድረስ ዐብሮ አልተዘለፈም? ስሙ በአንድነት አልተሰደበም? ይህ ብዙ ጊዜ ተደጋግሞ የታየና የተሰማ ነገር ነው።

በሌላ በኩል ደግሞ፣ በግለ ሰብ ዝና አምልኮ የመጠመድ መዘዝ ባስከተለው የአስተምህሮ ደርዝ ማጣት ምክንያት የሚታየው የአብያተ ክርስቲያናት መከፋፈልና መበታተን ለቀጥተኛ ጥቃት ሊዳርጋቸውም ይችላል። ይኸውም፣ በአግዚአብሔር ቃልና በክርስቶስ አማካኝነት ያገኙትን ጎብረት በማላላት ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ለጋራ ጥቅምቻቸውና መብቶቻቸው መከበር የሚያደርጉትን ጥረት ያዳከመዋል፤ ሲብስም መና ያስቀረዋል። በውጤቱም ውጪያዊ ጥቃቱ በቀላሉ ሊበረታባቸው ይችላል።

3.7 የደቀ መዝሙርነት መዳከምና የምግባር ብልሽት

ይህ ንዑስ ርእስ የዘመናችንን ቤተ ክርስቲያን ከደቀ መዝሙርነትንና ሥነ ምግባር አኳያ ለማየት ያለመ አይደለም፤ እርሱ ራሱን ችሎ ሊቀርብ የሚችል የጥናት ርእስ ጉዳይ ነው። ነገር ግን እዚህ ለመጥቀስ የምርከረው የአስተምህሮ መዛከፍ ምግባራዊ ብልሽት ማሰስከተሉን ነው፤ የክርስቲያናዊ አስተምህሮን አስፈላጊነት አንሥቶ ከደቀ መዝሙርነትንና ሥነ ምግባር ጋር ያለውን ቀላርነት አለመመልከት ቸልተኝነት ይኾናል።

በተለያዩ ጊዜያት እንደ ተሰማው የወንጌላውያን ክርስቲያኖች ክርስቲያናዊ ምግባር ጽናት ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሸረሸረ ነው ይባላል። ግብረ ገባዊ መንሸራተት፣ ታማኝነትን ማጉደል፣ የጋብቻ ክብረት ማጣት፣ የትዳር መናጋት፣ የፍች መበራከት፣ ማኅበራዊ ቀውስ፣ መካሰስ፣ መጣላትና ለዕርቅ ፈቃደኝነትን መንፈግ እንዲሁም ሌሎች ጉድለቶች በተለያዩ ወገኖችና አብያተ ክርስቲያናት መካከል በመታየት ላይ ናቸው። ይህ ከደቀ መዝሙራዊ ሕይወት ተንሸራትቶ ከመውደቅ በቀር ምን ለምዴ ይኖረዋል።

ክርስቲያኖች ፍትሕ ፍለጋ በዓለማውያን ሽንጎ የቆሙት፣ ሊያስታርቃቸው የሚችል ሽማግሌ በመካከላቸው የለም ወይ ተብለው የተዘለፉት፣ ይቅርታን እንደ ውርደት የቁጠሩ፣ ትክክለኛውን የመጽሐፍ ቅዱሳዊ አሠራር ፈንግጠው አንዳቸው የሌላውን አባላት ለመሻማት የዘመቱት፣ ምን ኾነው ነው? ይህ የሚያመለክተን የደቀ መዝሙራዊ ሕይወት መስተጓጉልን አይደለምን?

ደቀ መዝሙርነት የሕይወት ዘመን ጥሪ እንጂ የሦስት ወይም የስድስት ወራት የትምህርትና ሥልጠና መርሐ ግብር አይደለም። የኢየሱስ ደቀ መዝሙር መኾን ማለት በክርስቶስ ኢየሱስ ትምህርትና የኑሮ ጠባይ መኖርን መሠረት ያደረገ ነው (ማቴ. 28፥ 18-20)። በተለያዩ መልክ እየታዩ ያሉት የሥነ ምግባር መጓደሎች መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሯችን ምን ያህል ጠንካራ እንደ ኾነ እንድንመረምር የሚያደርግ ነው፤ ክርስቲያናዊ የምግባር መርሐዎች ምንጫቸው መለኮታዊ ስለ ኾነ፣ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት ያደርጋሉና።

በቤተ ክርስቲያን ምእመናንን የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት ለማድረግ የሚያስችሉ ሥራዎች በስፋትና በጥልቀት ስለማይሠሩ ሰዎች ደቀ መዛሙርት ሰይጉን የሰንበት ተመላላሾች ብቻ እየሆኑ ይታያል። ለቃለ እግዚአብሔር ትምህርት የሚሰጠው ሥፍራ ማነስ ብቻ ሳይኾን ጊዜያዊ ፈንጠዝያና ግር ግር ለተሞላባቸው ስብሰባዎች የተጋነነ ቦታ መስጠት ይታያል። የቤተ ክርስቲያን ጉልበት፣ ገንዘብና ጊዜ የሚባከነው ቀዳሚና ዋነኛ ባልሆኑ ነገሮች ላይ እየሆነ ነው። ስለ ሆኑም ውጤቱ ደቀ መዛሙርትን የመይታይበት የሃይማኖት ማኅበርተኛ መብዛት ይኾናል። ይህን መሳይ ችግር መኖሩን ያጠኑት አቶ ሸፈራው ወልደ ሚካኤል በአንድ ጽሑፋቸው እንዲህ ይላሉ፤

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አንዱ ጉልህ ችግሯ ደቀ መዛሙርትን ከማፍራት አንጻር ነው። አብላጫው ምዕመን መንፈሳዊ ነገርን መረዳቱ በጣም ልል ነው። ተገቢና ተከታታይ ትምህርቶች ተሰጥተውት በቃሉ ላይ ሥር የሰደደ ሕይወት እንዲኖረው በሚገባ አላሰብንም፤ ተገቢውንም ትኩረት አልሰጠንም። ስለዚህም ያለፈ ያገደመ ሐሳብ ሕዝቡን ሲንጠው ይታያል። ይህ ተግዳሮት በሚገባ ዓላማችን ውስጥ ገብቶ የማስወገጃ ርምጃ መቀየስ ይኖርበታል።¹³⁷

ልክ ብለዋል። ዛሬ የኢትዮጵያ ክርስትና እንዲጎመራ ከተፈለገ ደንበኛው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት በስፋት መስጠት አለበት፤ በተያያዝነው መንገድ መቀጠልን ብንመርጥ ግን ጥፋት እንደሚገጥመን መገንዘብ አለብን።

የእግዚአብሔር ቃል ትምህርት በተቃና መንገድ ካልተሰጠና በሕይወት ካልተተገበረ እውነተኛ ደቀ መዛሙርትን የሚባል ነገር ሊኖር አይችልም። ይህም ብቻ ሳይኾን፣ ምግባራዊ ክስረት በመፍጠር የእግዚአብሔር ስምና የእውነት መንገድ እንዲነቀፍ ያደርጋል። ይህም ደግሞ ማኅበራዊ ተአማኒነትን በጥያቄ ሥር ይጥለዋል።

¹³⁷ ሸፈራው ወልደ ሚካኤል፣ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የተከፈቱ በሮች፡- በተገኙ የወንጌል አገልግሎት ዕድሎችና ባጋጠሙ ችግሮች ላይ የሚወይወደ ጥናት፤ በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት የተዘጋጀ፤ ዐዲስ አበባ፣ ዘመን አልተጠቀሰም፤ ገጽ 16።

3.8 የስሙና ትምህርቱ መነቀፍ

በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ሐሳብ የመመረጣችንና የመጠራታችን ኹነት ግብና እኛም በክርስቶስ ተስፋ የማድረጋችን ዓላማው ለእግዚአብሔርና ለጸጋው ክብር ምስጋና እንድንኾንለት ነው (ኤፌ. 1፡12-14)። ጥቃቅኑ ድርጊታችን ጭምር ለእርሱ ክብር (1ቆሮ. 10፡31) ሊያመጣ ካልቻለ ከጥሪያችን ተልዕኮ ጎድለናል ማለት ነው። የእውነት ብርሃን የበራላቸው ምዕመናን በዓለም ቢኖሩም ከዓለም አይደሉምና ባሉበት ማኅበረ ሰብ ውስጥ በትምህርታቸው ጤናማነትና በኑሯቸው ቀጥተኛነት ምሳሌ መኾን አለባቸው። ስለዚህም፣ በእግዚአብሔር ስም የተጠሩ ቅዱሳን በኑሯቸውም ሆነ በትምህርታቸው እርሱን እንዲያከብሩና እንዲያስከብሩ ይገባቸዋል።

ጤናማ ኑሮአችን እንደሚያስመስገነው፣ ጠማማ አካሄዳችን ስሙን ሊያሰድብ ይችላል። ስለሆነም የትምህርታችን መሳከር የምግባር መዛነፍ በማስከተል እግዚአብሔርን በአሕዛብ መካከል ያስነቅፈዋል። ሕዝብ እስራኤል የወደቀበት አንዱ ምክንያት ይህ አልነበረምን? ለአሕዛብ ብርሃን ለመኾን የተጠሩቱ እስራኤላውያን በትምህርታቸውና ኑሮአቸው ስለ ወደቁ፣ የእግዚአብሔር ስም ተነቀፈ፤ እግዚአብሔርም በኃዘን እንዲህ አለ፤ በእነርሱ ሰብ በአሕዛብ መካከል “ሰሜም ሁልጊዜ ቀኑን ሁሉ ይሰደባል” (ኢሳ. 52፡5፤ ሮሜ 2፡24)።

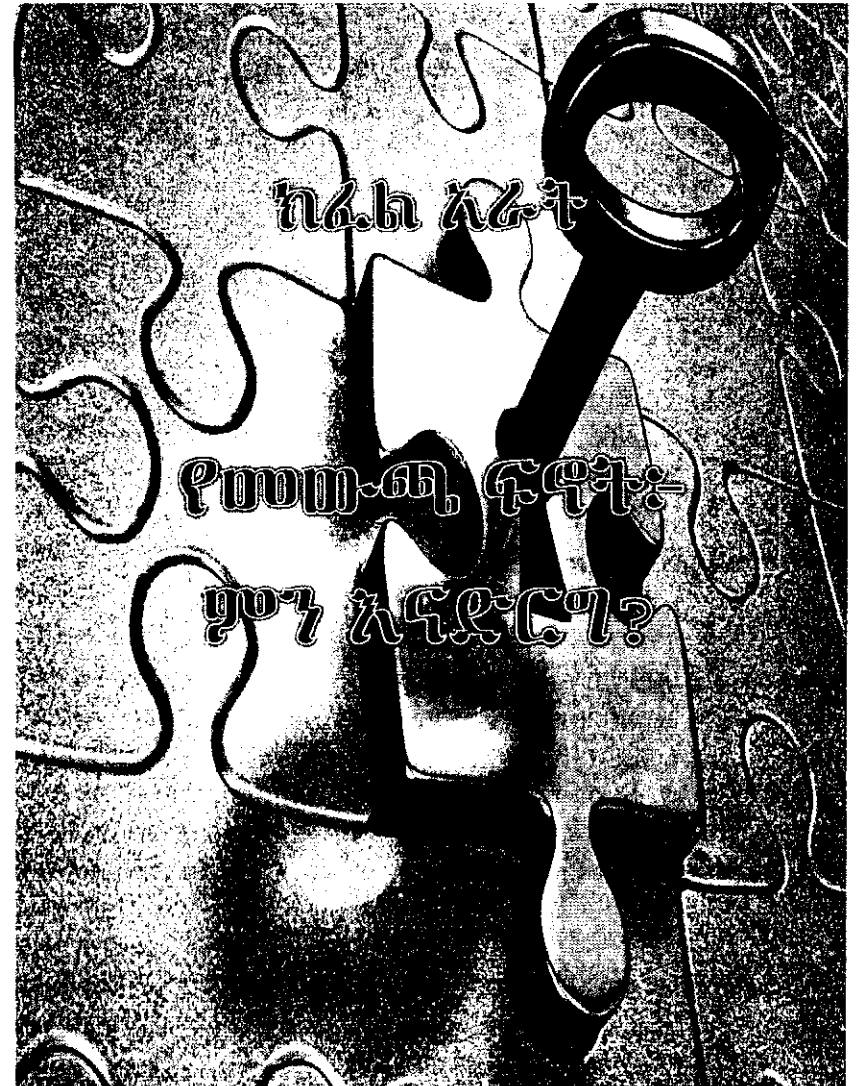
ጴጥሮስ እንዳስጠነቀቀው፣ የዐመፃን መንገድ ከመከተልና ሐሰተኛ መምህራንን በመስማት ምክንያት ሊከሠት ስለሚችለው ድቀት ሲናገር፣ “ብዙዎችም በመዳራታቸው ይከተሉአቸዋል፤ በእነርሱም ጠንቅ የእውነት መንገድ ይሰደባል” (2ጴጥ. 2፡2) ይላል። ይህም ማለት የእግዚአብሔር ስምና እውነተኛው መንገድ ይነቀፋል ማለት ነው። የእኛም ትምህርትና ኑሮ እንደ እግዚአብሔር ቃል ጤናማ ካልኾነ፣ ይህን መሰል አሳዛኝ ውጤት ላለማስከተሉ ምን ማስተማመኛ ይኖራል?

ሐዋርያት ባስተላለፏቸው መልእክቶች ምዕመናንን አጥብቀው የወተወቱበት አንደኛው ምክንያት ይህ ነበር፡- በእነርሱ ኑሮና ምልልስ የጌታ ስምና ትምህርት

እንዳይነቀፍ። “የእግዚአብሔር ቃል እንዳይሰደገ” (ቲቶ 2፡4-5) ቆነጃጅት የቤተ ሰብ ጎላፊነታቸውን በእግባቡ እንዲወጡ ይመከራሉ። በቤት ውስጥ አገልጋይነት የተሰማሩ ወገኖች እንኳ፤ “ስለ መድኃኒታችን ስለ እግዚአብሔር የሚሆነውን ትምህርት በሁሉ ነገር ያስመሰግኑ ዘንድ” (ቲቶ 2፡10) በታማኝነት አሠሪዎቻቸውን ቢያገለግሉ፤ “የእግዚአብሔር ሰምና ትምህርቱ እንዳይሰደገ” (1ጢሞ. 6፡1) ያደርጋሉ በማለት ተማጥነዋቸው ነበር።

በትምህርታችን፤ በአሠራራችን በኑሯችንና በአካሄዳችን ለብዙዎች ምሳሌ እንድንሆን ይጠበቅብናል። መልካም ነገር ሁሉ ከቤተ ክርስቲያን እንደሚገኝ አድርገው ከውጭ ያሉት ትልቅ ስፍራ ሰጥተውናል። እኛ ዛሬ የተያያዘነው አደራረግ በውኑ እግዚአብሔርን በማያውቁት መካከል እያስከበረው ነው? ትምህርቱና ስሙ በመካከላችን ብቻ ሳይሆን በውጭ ባሉቱ ዘንድ እየተመሰገነ ይሆን? ምስክርነታችን የሚያሳየው ምንድነው? ማኅበራዊ ተላማኒነታችን ምን ያህል ነው? ትምህርታችንና ኑሯችን ለሰብከተ ወንጌል አገልግሎታችን ዕንቅፋት እየሆነ ይሆን? ምላሽ መስጠቱ ከእያንዳንዳችን የሚጠበቅ ይሆናል።

ያነሣናቸው ነጥቦች ለማሳያነት እንዲያገለግሉ የተመረጡትን ብቻ እንደ ሼነ ቀደም ብለን ጠቅሰናል። ተጨማሪ ሐሳቦችን ማንሣት ይቻል እንደ ነበር ግልጽ ነው። ሼኖም ከዕንቅፋቶችን ደንግጠን ለመነሣት ግን የተጠቀሱት ብቻ ከበቂ በላይ ናቸው ተብሎ ይታመናል። እንግዲህ ቀጥሎ ሊነሣ የሚችለው ጥያቄ መፍትሔው ምንድነው? የሚል ይመስለኛል። በቀጣዮቹ ጥቂት ገጾች ውስጥ ለማድረግ የተሞከረውም ይኸንኑ ነው።

ከፊክ አራት

የመጠጥፍ ፍፍት፡-

ምን እናድርግ?

4. የመውጫ ፍሮት፡- ምን እናድርግ?

ለማየ ሲዳሞን ተመልክቶ ዝናብ እንደሚመጣ መተንበይ ይቻላል። የዝናቡን መምጣት በመናገር ማስጠንቀቅም መልካም ሊኾን ይችላል። የተሻለው ግን ከዝናቡና እሱን ተከትሎ ከሚመጣው ማንኛውም ዓይነት ችግር መውጫውን ማዘጋጀት መቻል ነው። እንዳንድ ወገኖች ችግር መስማት እንደታከታቸው ይገባኛል። “የዝናቡን መምጣት ከመተንበይ ጐን ለጐን መጠለያ ስጡን፤ ወይ ጀልባውን እንድንሥራ ድጋፍ አድርጉልን” የሚሉ ይመስለኛል።

ይህ ጽሑፍ ሲዘጋጅና ጥናቱ ያሳያቸው ችግሮች ሲቀርቡ፤ ከአንባቢዎች ምልክታና በአንባቢዎች መካከል ሊፈጠር ይችላል ብዬ ከማምንበት ወይይት በርካታ የመፍትሔ ሐሳቦች እንደሚገኙ እምነት በማሳደር ነው። የችግሮቹ መኖር ብቻ ሳይኾን አሳሳቢነታቸው ላይ የጋራ መግባባት የሚኖረን ከኾነ፤ እያንዳንዱ አማኝ፤ ቤተ እምነት፤ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያንና ተጓዳኝ ተቋማት መፍትሔ በመፈለጉ ሂደት ውስጥ የየራሳቸውን አስተዋጽኦ እንደሚያበረክቱ ይታመናል።

ይህ እንደ ተጠበቀ ኾኖ፤ ከዚህ በታች የዘረዘርኋቸው ሐሳቦች ካለንበት አስተምህሯዊ ቅርቃርና ተዛማጅ አደጋዎች ለመውጣትና ለመፍትሔው “እንደ መነሻ ሐሳቦች በመኾን ለማገልገል ሊጠቀሱ ይችሉ ይኾን?” በማለት ያቀረብኋቸው ናቸው፤ ምን መደረግ ነው ያለበት?

4.1 ለቅዱሱ መንፈስና መጽሐፍ ሥልጣን መገዛት

ይህ ቀላል መልስ ቢመስልም እንኳ፤ ዋነኛው መፍትሔ መኾኑ መታወቅ አለበት። ቅዱሱ መንፈስ በቅዱሱ መጽሐፍ በኩል ቅዱስ ቃሉን ሰጠን። ከዚህም በተጨማሪ ቃሉን እንድንረዳ አብርኮት እንደሚሰጠንና እንዲያውም የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ለመረዳት “የክርስቶስ ልብ” እንደሚኖረን በዚሁ ቃሉ በኩል ተስፋ ገብቶልናል (1ቆሮ. 2፥6-16)።

ስለዚህም ከቃሉና ከመንፈሱ ብንሰማ ኖሮ እንዲህ ዓይነት ድብልቅልቅ ውስጥ ባልገባን ነበር። ይህም ሲባል በእያንዳንዱ ጥቃቅን ነገር ሁሉ የጋራ መግባባት ይኖረናል ማለት አይደለም። ይኹን እንጂ፤ በዐበይት አስተምህሮዎች ላይ የማይናወጥ ስምምነት ሊኖረን ይችላል፤ ይገባልም። ይህ እውን የሚኾንበትን አግባብ አስመልክተው ጆን ስቶት ሲናገሩ አምስት ነጥቦችን ጠቅሰዋል፤ እነርሱን በዚህ መድገሙ አስፈላጊ መስሎኛል፤ የአስተምህሮ ጤናማነትን ጠብቆ ለመዘለቅ ምን ማድረግ ነው የሚጠበቅብን?

- 1) የመጽሐፍ ቅዱስን ላዕላይ ሥልጣን መቀበል፤
- 2) የቅዱሳት መጻሕፍት ዐቢይ ዓላማ ኢየሱስ ክርስቶስ ኅጥአንን የሚታደግ ብቸኛው መድኅን እንደ ኾነ ምስክር መስጠት መኾኑን መገንዘብ፤
- 3) ጤናማ የኾነ የቅዱሳት መጻሕፍት ሥነ አፈታት መርሆዎችን ማዳበርና ማበልጸግ፤
- 4) ቅዱሳት መጻሕፍትን በጋራ ማጥናት፤ እና
- 5) ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት በትሑት፤ በተከፈተና ጌታ የሚናገረንን ሊቀበል በተዘጋጀ ቅን መንፈስ ወደርሱ መቅረብ ይኖርብናል።¹³⁸

¹³⁸ John Stott, *Basic Christian Leadership* (Downers Grove: IVP, 2002) 71-72

በክርስትና ሕይወታችን ውስጥ ቀዳሚው የሥልጣን ምንጭ መጽሐፍ ቅዱስ ከመኾኑ የተነሣ ለትምህርቱ፤ ለመመሪያዎቹና ትዕዛዛቱ የተለየ ትኩረት መስጠታችን ላያስገርም ይችላል። ሊያስገርምና ሊያሳዝን የሚችለው ግን የዚህን ታላቅ መጽሐፍ ሐሳብ ሳንረዳ ተሽከመንው ወይም እየተሳለምነው የተገኘን እንደ ኾነ ብቻ ነው።

ብዙ ሰዎች ይህን መጽሐፍ የማያነቡትና የማያጠኑት ስለማይገባቸው እንደ ኾነ ሲናገሩ ተስምተዋል። በዚህም ምክንያት መጽሐፍ ቅዱስን ለተወሰኑ የሃይማኖት ሊቃውንት ጥናትና ትንተና የተሰጠ አድርገው በመቀጠር መጽሐፋቸውን ከራስጌያቸው ያኖሩ ወይም ከሰንዱቃቸው በክብር የሸሸጉ ወገኖች ብዙ ናቸው። መጽሐፉ የተሰጠን ግን በሕይወት መሥመር ላይ እንዲመራንና ሳንደነቃቀፍ እንድንሄድ ነበር።

የቤተ ክርስቲያን ተሐድሷውያን አባቶች በሰው ትምህርትና ልማዳዊ ወግ ላይ ሲያምፁ ምክንያታቸው በእምነትና ሥርዐታዊ ጉዳዮች ላይ፤ የመጨረሻ ዳኛ በመኾን ረገድ፤ “ቃለ እግዚአብሔር የኾነው መጽሐፍ ቅዱስ ይከበር” የሚል ዐቋም ይዘው ነበር።¹³⁹ ለዚህም ሁለት ቀደምት ተሐድሷዊ የእምነት ዐርበኞችን ብቻ ለሌብነት አጠቅሳለሁ። እንደም የእኛ መነኩሴ አባ እስጢፋኖስን¹⁴⁰ ሲኾን ሁለተኛው ደግሞ ጀርመናዊው መነኩሴ ማርቲን ሉተርን ነው።

¹³⁹ የወንጌላዊው ክርስትና ተሐድሷዊ ፈር ቀዳጆች የሚባሉትና ቤተ ክርስቲያን ከገባችበት የመካከለኛው ዘመን አስተምህሯዊ መቀመቅ እንድትወጣ ልዑል እግዚአብሔር በጸጋው ከተጠቀማቸው ሰዎች መካከል አንዱና ቀዳሚ የነበረው መነኩሴ ማርቲን ሉተር በዋናነት ካነሣቸው ሦስት “ብቻዎች” አንደኛው “መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ/Sola Scriptura” የእውነት መመሪያና ሥልጣን ምንጭ ነው የሚል ነበር። የተቀሩት ሁለቱ ደግሞ እግዚአብሔር ኅጥአንን የተቤገውና ድኅነትን የሚሰጣቸው “በጸጋ ብቻ/Sola Gratia” ሲኾን፤ ሰዎችም ይህን ድኅነት የሚቀበሉት “በእምነት ብቻ/ Sola Fide” ነው የሚል ነበር።

¹⁴⁰ በዚህ ላይ የበለጠ ለመረዳት ስለ አባ እስጢፋኖስና ተከታዮቹ እንዲሁም ሌሎች ገዳማውያን ገድሎች የተጻፈውንና በእማርኛ ቋንቋ ፕሮፌሰር ጌታቸው የተረገሙትን መጽሐፍ ይመልከቱ። ጌታቸው ገይሊ፤ ደቂቀ እስጢፋኖስ፡- “በሕግ አምላክ” (ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕራስ፡ 2002 ዓ.ም.)።

የአውሮጳ ተሐድሷውያን (Reformers) ሳይሆኑ ብቻ ሳይሆን ገና ሳይወለዱ በፊት በኢትዮጵያችን የደመቀ የእውነት ምስክሮች ድምፅ ተሰምቶ ነበር። መጽሐፉ ከሚያስተምረው ውጭ አላምንም፤ አላስተምርምም የሚሉ መንፈስ ጽኑዓን ተነሥተው ነበር። “እነሰ ኢይሰግድ ለባዕድ ዘአንበለ ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ወከመዝ ውለቱ ሕገ እግዚአብሔር— እኔስ ለአብ ለወልድና ለመንፈስ ቅዱስ በቀር ለማንም ባዕድ አልሰግድም፤ የእግዚአብሔር ሕግ እንዲህ ነው።” በማለት የጸና ሰማዕት ተወልዶ ያደገባት ሀገር ነበረችን። “ሐሰትን እምቢ” ያሉ ምስክሮች የተሠዉበት ክርስትና ነበረ። መጽሐፉ ካዘዘኝ ውጭ ለማንኛውም ፍጡርና ምስል አልሰግድም በማለት ሕይወታቸውን በግፍ የተነጠቁ የእምነት ዐርበኞችም ነበሩን። “ደቂቀ እስጢፋኖስ” (የእስጢፋኖስ ልጆች፤ ደቀ መዝሙሮች)።¹⁴¹

ይህ ዐቋማቸው ታዲያ ሕይወታቸውን በሰማዕትነት አሳልፈው እንዲሰጡ እንዳስገደዳቸው ታሪክ መዝግቧል። በዚህ ውሳኔአቸው ምክንያት በደቂቀ እስጢፋኖስ ላይ የደረሰባቸውን ለመተረክ ጊዜና ቦታ አይበቃውም። “የሰው ልጅ በአምሳሉ በሚኖሩ ሌሎች ሰዎች ላይ ምን ያህል ቢከፋ ነው እንዲህ ሊፈጽም የሚችለው” አሰኝቶ ግራ የሚያጋባ ነው። ከቤተ መንግሥትና ቤተ ክህነት በአኒህ ወገኖች ላይ የደረሰውን ጣምራ የሠቆቃ ውርጅብኝ ያነበቡትና አስተያየት የሰጡት ፕሮፌሰር መስፍን ወልደማርያም “የደቂቀ እስጢፋኖስ ሠቆቃ ያስደነግጣል፤ ያሳዝናል፤ ያስቆጣል፤ የማናውቀውን ራሳችንን ዕርቃናችንን ያሳየናል ... ፈረንጆቹ ቶርቸር የሚሉትን ኩነቻ እኛ የፈጠርነው መስሎኛል፤” ነበር ያሉት። ለማንኛውም፤ ፕሮፌሰር ጌታቸው የተረገሙትን ደቂቀ እስጢፋኖስ፡- “በሕግ አምላክ” ማየት ውርጅብኝ ምን መልክ እንደ ነበረው ለማየት ያስችላልና እርሱን ከጠቁምን በቂ ነው።

እኒያ የእምነት ዐርበኞች የተቀበሉት መከራ ከባድነት ዋጋ አስከፍሏቸዋል። የጊዜው ነጉሠ ነገሥት ዐፄ ዘርዐ ያዕቆብ የወሰደው ርምጃ አሠቃቂ ነበር፤

¹⁴¹ ግርማ ኤልያስ፤ ደቂቀ እስጢፋኖስና የደብረ ብርሃን ሸንጎ (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተጠቀሰም፤ 2000 ዓ. ም.) 79።

“ምላሳቸውን እየነቀለ፤ አፍንጫቸውን እየፎነነ (እየገመደ)፤ እጅ አግራቸውን እየከላ መነኩሳቱን ከነቆባቸው ተከታዮቻቸውንም ከነሳዱላቸው በደም ነከሮ ጨፍጭፏቸዋል።”¹⁴² ነገር ግን ከእውነት መንገድ አላደናቀፋቸውም። ለእውነት የመቆም ቋንቋዋስ ይኸው አይደለምን? በኤ. ደብልዩ ቶዘር አባባል፤ “የእውነተኛ እምነት ቋንቋዋ ‘ሰው ሁሉ ውሸተኛ ቢኾን እግዚአብሔር እውነተኛ ይሁን’ የሚል ነው።” ለመጽሐፉ ሥልጣን መገዛት ማለት እዚህ ድረስ ይወስዳል።

ማርቲን ሉተርም በአውሮጳ ፍጹም ሥልጣን በተቀዳጀቸው የሮም ቤተ ክርስቲያን አንጻር ተመሳሳይ ፍጥጫ ገጥሞት ነበር። ውሳኔው ሊያስከትል በሚችለው ውጤትና ከቅዱሱ መጽሐፍ በተረዳው እውነት መካከል አጣብቂኝ ውስጥ የገባው መነኩሴ እምነቱን እንዲያስተባብልና ንስሐ እንዲገባ ዳይታለ። ምርምሱ በተባለ ቦታ በንጉሠ ነገሥቱ ፊት እንዲቀርብ ተገደደ።¹⁴³ ነገር ግን ሉተር “አላስተባብልም” ሲል በዐቋሙ ጸና። “ስሕተት ከመኾናቸው የተነሣ ልትተዋቸው ይገባሃል” ተብሎ እንዲያስተባብል የተገደደባቸውን የእምነት ዐቋሞች አስመልክቶ ምላሽ በሰጠበት ወሳኝ ቀን እንዲህ አለ፤ “በቅዱሳት መጻሕፍት ምስክርነትና በጤናማ አመክንዮ ልታሳምኑኝ እስካልቻላችሁ ድረስ፤ አላስተባብልም” በማለት ቀርጠኛነቱን ገለጸ። እግዚአብሔርም ለዚህ ደካማ መነኩሴው የጽናትን ጸጋ በመስጠት የመጽሐፉን ሥልጣንና ትምህርት ከግለሰቦችና የሃይማኖት ተቋማት ጉልበትና መዳፍ ፈልቅቆ አስጣለ።

መፍትሔው ዛሬም አንድ ብቻ ነው፤ ከሰው ትምህርት ይልቅ ቃሉ ይቅደም! መናገር ስለቻልንና ከአትሮኖስ ፊት ስለቆምን ብቻ ያሻንን የማስተላለፍ መብት እንደሌለን ዳግመኛ ይታወጃል፤ የታማኝ መጋቢት መገለጫው እግዚአብሔር ይከብር ዘንድ በተሰጠን ጸጋ እንደ ቃሉ ማገልገል ነው።

¹⁴² ገብረ መስሐት፤ የመምሩ ምርቅና መረቅ፡- በ“የተክላው ሰምድ ሲገፈፍ” ውስጥ (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2002 ዓ.ም.) 40።

¹⁴³ Richard Marius, Martin Luther: The Christian between God and Death (Massachusetts: Cambridge University Press, 1999) 246.

ልዩ ልዩን የእግዚአብሔርን ጸጋ ደጋግ መጋቢዎች እንደ መኾናችሁ፤ እያንዳንዳችሁ የጸጋን ሰጦታ እንደ ተቀበላችሁ መጠን በዚያው ጸጋ እርስ በርሳችሁ አገልግሎት ማግኘት ሰው የሚናገር ቢኾን፤ እንደ እግዚአብሔር ቃል ይናገር፤ የሚያገለግልም ቢሆን፤ እግዚአብሔር በሚሰጠኝ ጎይል ነው ብሎ ያገልግል፤ ከብርሃኑ ሥልጣን እስከ ዘላለም ድረስ ለእርሱ በሚኾነው በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል እግዚአብሔር በነገር ሁሉ ይከብር ዘንድ፤ አሜን (1 ጴጥ 4:11)።

በ“ተገለጠልኝ” ስም እንግዳ ትምህርቶችንና ልምምዶችን ከማሰራጨትና ብዙዎችን ከማሰናከል ይልቅ መሠረታችንን በደንብ እናጽና፤ “ሰለዚህ የክርስቶስን ነገር መጀመሪያ የሚናገረውን ቃል ትተን ወደ ፍጻሜ እንሂድ፤ መሠረትን ደግመን እንመሥርት (ዕብ. 6:1)። ወደ ቅዱስ ቃሉ እንመለስ፤ እናንተ በወ፡ እናጥናው፤ በእርሱም እንመራ። እግዚአብሔር በእጃችን የሰጠን የእውነት መዝገብ ነው፤ የሕይወት መመሪያ ነው፤ ታላቅ ዕድል እኮ ነው። ቤንጃሚን ፍራንክሊን “ጉድጓዱ በደረቀ ጊዜ የውሃን ዋጋ ማስተዋል እንጀምራለን” እንዳለው መጽሐፍ ቅዱሳችን ምን ያህል ውድ እንደ ኾነ ለመገንዘብ እስከምናጣው አንጠብቅም።

ዛሬ ዛሬ በየቦታው የሚታየው መዋከብና መራወጥ የቃለ እግዚአብሔር ርኅብ የፈጠረው ይኾን ያሰኛል። ሕይወት ያለባቸውን ቃላት (ሐዋ. 7:38፤ ፊል. 2:16) ከእርሱ ተቀብለን፤ በመንፈስ ቅዱስ ለመንጋው ማቅረብ ከቻልን እግዚአብሔር ይከበራል፤ ሰዎችም ይለወጣሉ። ከዚህ የተለየ ተስፋና መፍትሔ ልናመጣ ግን አይቻለንም። አንድ ነገር ልብ ማድረግ አለብን፤ ሕዝባችንን ወደ ቅዱስ ቃሉ መምራት ከፈታችን የተደቀን ጎላፊነታችን ኾኗል። ስለዚህ ይህን እንጮኻለን፡- “መጽሐፉን ስጡን!”

የዌልስ መንፈሳዊ መነቃቃት (ሪቫይቫል) እንግሊዝን፤ አውሮጳንና አሜሪካን በናጠበት ወቅት እግዚአብሔር በጸጋው የተጠቀመበት ሰው ጆን ዌስሊ እንዲህ ብሎ ነበር፤

እኔ፤ ከቀስቱ እንደ ተለቀቀና በአየር ላይ ተወንጭፎ እንደሚያልፍ ፍላጻ በሕይወት መም ላይ የማልፍ የአንድ ቀን ፍጡር እንደ ኾነሁ አድርጌ ማሰብ ልማዴ ነው። ከእግዚአብሔር የመጣና ወደ እርሱም የሚመለስ መንፈስ አለኝ። በመጣሁበት ግዙፉ ሰርጥ ላይ ለጥቂት ቅጽበት ከንፌ ካለፍሁ በኋላ [በሥጋ] አልኖርም። በማይለወጠው ዘላለም አድማስ ውስጥ እንደ እንዲት ጠብታ ብቻ እጠልቃለሁ። ነገር ግን፤ አንድ ነገር ብቻ ላውቅ አፈልጋለሁ — የሰማዩን መንገድ! እንዴት አድርጌ ከዚያ ደስታ ከሰፈነበት የባሕሩ ዳርቻ (ከወደቡ) እንደምደርስ እናፍቃለሁ። እርግጥ ነው፤ ራሱ እግዚአብሔር ይህን መንገድ ለማሳየት ዝቅ ብሎ ወርዷል፤ አዎ፤ እርሱ ከሰማዩ ሰማያት ወረደ፤ ያን መንገዱንም በመጽሐፍ በኩል ገለጠው። አቤቱ፤ ምንም ዋጋ ቢያስከፍል እንኳ ያንን መጽሐፍ ስጡኝ! የእግዚአብሔርን መጽሐፍ ስጡኝ!¹⁴⁴

የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ዛሬም ይህን የምትጮኽ ይመስላል፤ ደግሞ እኛም እንጮኻለን፡- የእግዚአብሔርን መጽሐፍ ስጡን! ከሰብአውያን ትምህርት ገላግሉን። የሰው ትምህርት እንዴት ያደከማል! እንግዳ ትምህርት ምንኛ ያፈዝዛል!

ከማናቸውም ግለ ሰቦች፤ ቡድኖች፤ ተቋማትና ቤተ እምነቶች በላይ የቅዱስ ቃሉ ሥልጣን መከበር አለበት። ያን ጊዜ እሱ ውሃ የማይቋጥሩ የሆዶ ሆይታ ደመናዎችን ይበትናቸዋል። የመንፈስ ቅዱስን አብርሆት በመሻት መጠጋትም ይኖርብናል። በዚያን ጊዜ ቅዱሱ የጌታ መንፈስ እድፍ የሞላቸውን ጉድጓዶች ይጠርጋቸዋል፤ ያጠራቸውማል። ንጹሐ የሕይወት ውሃ ይፍሰስ፤ ነፍሳችን ትረስርስ፤ መንፈሳችንም አፎይታ ትመላ። ለእግዚአብሔር ከብር ይምጣ፤ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንም ትታነጽ። ለቅዱሱ መንፈስና ለቅዱሱ መጽሐፍ ቦታውን እናስረከብ። በቅዱስ ቃሉ ላይ የተመሠረተ የእግዚአብሔር ጎይል ይገለጥም ዘንድ መንፈስን እናጥፋ።

¹⁴⁴ John Wesley, *Sermons on Several Occasions*, (Longon: Originally published in 1771) Preface.

4.2 “መንፈስን አታዋፋ”

አማናዊ (እውነተኛ) መንፈሳዊ መነቃቃቶችን ላለማዳፈን መጠንቀቅ አለብን። ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ከገባው ተስፋዎች መካከል አንዱና ዋነኛው የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ነው (ዮሐ. 14፡15-17፡ 26፤ 15፡26፤ ሐዋ. 1፡8)። የመንፈሱ መምጣት የዐዲስ ኪዳናዊው ዘመን መከፈት የምሥራችና እውናዊ ተጨባጭነት ማረጋገጫ፤ ዋስትናና ማኅተም ተደርጓል። እግዚአብሔር የጸጋው ክብር ይመስገን ዘንድ በበጎ ፈቃዱ እንደ ወደደ እኛን የዋጀበትና በሕዝቡ መካከል በማደር ቅሩብ መገኘቱ እውን የሆነበት ኪዳን መጥቷል፤ በክቡር ደሙ ተመርቆም ተከፍቷል።

ከጠፈው ዓለም የተጠሩት ምእመናን የእምነት ተጓዦችና እግዚአብሔር የመረጣቸው የማስማሪያው በጎች ናቸው። ወደ ቤታችን በመሄድ ላይ ያለን የእምነት ተጓዦች ነን። “ዘላን ቤት የለውም፤ ሽፍታ ከቤቱ የሸነ ነው፤ እንግዳ ከቤቱ የራቀ ሲኾን፤ የእምነት ተጓዥ ግን ወደ ቤቱ የሚሄድ ነው።”¹⁴⁵ እንግዲህ በእምነት በምንጓዝበት ጊዜ ብቻችንን አይደለንም። እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ነው። የዚህ ማረጋገጫው ደግሞ መንፈስ ቅዱስ በእኛ ማደሩ ነው። አዎ፤ ጌታ እንደ ተስፋ ቃሉ “ያን መንፈሳም፤ በጸጋው ጸድቀን በዘላለም ሕይወት ተስፋ ወራሾች እንድንኾን፤ በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በእኛ ላይ አትርፎ አፈሰሰው” (ቲዮ 3፡6-7)። ክብር ለእርሱ ለዘላለም ይኹን።

የመንፈሱ መፍሰስ የእግዚአብሔርን የመገኘቱን ቅሩብነትና አሁንነት ያሳየ እውነት ነው። ይህም እውነታ አምላካችን እግዚአብሔር ዐልፎ፤ ዐልፎ ብቻ ሳይኾን ሁልጊዜ ያለማቋረጥ ከእኛ ጋር እንዳለ ያመለክተናል። ዐብሮነቱ በተስፋ የጸና ክብር ነበር። የእግዚአብሔር ዐብሮነት ነቢዩ ኤርምያስ ስለ ዐዲሱ ኪዳን መምጣት ትንቢት ሲናገር ከተዘረዘሩት ዐበይት ተስፋዎች መካከል የሚገኝ መኾኑን እያነበብን ሐሴት እናደርጋለን።

¹⁴⁵ ቲም ፌሎስ፤ የምታመልክ ሁን (ዐዲስ አበባ፡ ኤስ. አይ. ኤም. ፕብሊኬሽን፡ 2004) 342።

አነሆ፤ ከእስራኤል ቤትና ከይሁዳ ቤት ጋር ዐዲስ ቃል ኪዳን የምገባበት ወራት ይመጣል፤ ይላል እግዚአብሔር። ... ሕጌን በልቡናቸው አኖራለሁ፤ በልባቸውም አጽፈዋለሁ እኔም እምላክ እሆናቸዋለሁ እነርሱም ሕዝብ ይኾኑኛል። አያንዳንዱ ሰው ባልንጀራውን፤ አያንዳንዱም ወንድሙን፤ እግዚአብሔርን ዕውቅ ብሎ እያስተምርም ከታናሹ ጀምሮ እስከ ታላቁ ድረስ ሁሉ ያውቁኛልና፤ ይላል እግዚአብሔር (ኤር. 31፡31-34)።

በዐዲሱ ኪዳን መግባት ከእግዚአብሔር ጋር የሚኖረን ኅብረት ወደ ዐዲስና የላቀ ደረጃ ከፍ እንደሚል መጽሐፍ ቅዱስ ተናግሯል (ሮሜ 8፡9፡ 11፤ 1ቆሮ. 3፡16፤ 6፡19፤ 2ቆሮ. 13፡14፤ ፊል. 2፡1)። ይህ ከኾነባቸው ኪዳናዊ ባርኮቶች አንዱ ደግሞ መንፈስ ቅዱስን መቀበላችንና በመንፈስ መሞላታችን ነው (ዮሐ. 20፡22፤ ኤፌ. 5፡18)። የእግዚአብሔር ልጆች መኾናችንን ሳይቀር የሚመሰክርልን እርሱ የእውነት መንፈስ ነው (ሮሜ 8፡15-16)።

በአንዲት የክርስቶስ አካል ውስጥ እንድንኾን በአንድ መንፈስ ከመጠመቃችን የተነሣ አንዲቱን አካል ለማነጽ መንፈስ ቅዱስ ለቤተ ክርስቲያን በሚያድላቸው ስጦታዎች አማካይነት በጥበብና በማስተዋል እግዚአብሔር ለሚከበርበት አገልግሎት መትጋት ያስፈልገናል። “አይሁድ ብንኾን፤ የግሪክ ሰዎችም ብንኾን፤ ባሪያዎችም ብንኾን፤ ጩዋዎችም ብንኾን እኛ ሁላችን በአንድ መንፈስ አንድ አካል እንድንኾን ተጠምቀናልና፤ ሁላችንም አንዱን መንፈስ ጠጥተናል” (1ቆሮ. 12፡13)።

እግዚአብሔርን በምልዓት በአዕምሯዊ ዕውቀታችን የምንቀርበው አይደለም። ተመክሯዊ ልምምድ ያካተተ ኅብረት ጭምር እናደርጋለን። ጎይቱንና ጸጋውን በዕለት-ተለት ኑሯችን ውስጥ ልንለማመድም እንችላለን (ሉቃ. 24፡49፤ ሐዋ. 1፡8)። በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ የምናነበውና የጥንታዊቷ ቤተ ክርስቲያን የቀመሰችው “መንፈስን መቀበል” የዕውቀታዊ አብርሃት ጉዳይ ብቻ ሳይኾን፤ ምእመናን በግላቸው ተመክሮ ሳይቀር የተለማመዱት ባርኮት ነበር (ሐዋ. 8፡17-19፤ 19፡6)።

ምእመናን መንፈስ ቅዱስ ምሪት ሲሰጣቸው ያውቁ ነበር (ሐዋ. 13፥24፤ 16፥6-7)። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ምሪቱ ለአካሉ መታነጽ መንፈስ ቅዱስ ለቤተ ክርስቲያን በሰጣቸው መንፈሳዊ ስጦታዎች አማካይነት ይመጣ እንደ ነበር (ለምሳሌ ኢጋቦስን ያስታውሷል) እናያለን (ሐዋ. 11፥27-28፤ 21፥10-11፤ 1ቆሮ. 12-14)።

ይህ የመንፈሱ ቅሩብነትና አሁንነት በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን ሁሉ በተለያዩ የክርስቲያን ነገረ መለኮታዊ ትውፊት ውስጥ የነበሩ ምእመናን ጌታ እንደ ፈቀደ ሲለማመዱት ኖረዋል። ነገር ግን ታሪካችን የሚነግረን ይህን አዎንታዊ ጎን ብቻ አይደለም። ሃይማኖታዊ ድንዛዜ ያስከተለውንም መፋዘዝ እናስባለን። አጂት ፈርናንዶ በሚገባ እንዳስተዋለው፤

ብዙውን ጊዜ ምውት ርቱዕነት (ደረቅ እውነተኛነት) የቤተ ክርስቲያንን አስተሳሰብ በመውረር፤ ይህን የመንፈሳዊ ልምምድ ነበልባል ለማዳፈን በውሃ እንደ ራሱ ኩታ አገልግሎ ያውቃል። ሽኖም በየዘመኑ በክርስቲያን ሕይወት ፊት መሥመር ላይ ተመላልሶ እንዲመጣ ለማድረግ ከመንፈስ ቅዱስ አሠራር በሚገኝ የክርስቲያኖች ልምምድ በኩል መንፈሳዊ መነቃቃቶች ሲከሰቱ ኖረዋል። ባለፉት ሦስት ምእት ዓመታት ውስጥ ብቻ የኾነውን ብናጤናቸው፤ በፍላጊያዊው እና በካሪዝማዊው እንቅስቃሴዎች ውስጥ የታዩት መነቃቃቶች ዋቤ ይኾኑልናል።¹⁴⁶

በየዘመኑ እውነተኛ መንፈሳዊ ልምምዶችን ብቻ ሳይኾን አስመሳይና አሳሳች ድርጊቶችንም ታሪክ መመዝገቡ አልቀረም። በርግጥ የመንፈሱ ቅሩብነት በረከቶችን አላግባብ ከመጠቀም ጉድለቶች የተነሣ ችግር ይገጥማቸዋል። አንዳንዶች አግዚአብሔር ያላላቸውን በስሙ ሲናገሩ ታይተዋል። ምንጫቸው ከጌታ መንፈስ ቅዱስ ያልነበሩ አንዳንድ ልምምዶች ደግሞ፤ ከናካቴው አጥፊና አውዳሚዎች ነበሩ። እውነት ነው፤ ምንጫቸው የጌታ መንፈስ ያልኾኑት ላይ መጨከን ይኖርብናል። እውነተኛ የኾኑትን ስጦታዎች በተመለከተ “ግን፤ የስጦታዎች አላግባብ ጥቅም ላይ መዋል፤ ስጦታዎቹን ከነጭራሹ ጥቅም ላይ

¹⁴⁶ Fernando, Jesus Driven, 37.

ላለማዋል በር መክፈት የለበትም። ይልቅስ ችግሮች አግባብ ላለው አጠቃቀም የሚበጁ መመሪያዎችን እንድናዳብር ምክንያቶች ይኾኑናል። ጳውሎስም ያደረገው ይህንኑ ነበርና (1ቆሮ. 12-14)።¹⁴⁷

እኛም ልንከተለው የሚገባን የሐዋርያው ጳውሎስን አርአያነት ነው። “ልጁን ከታጠበበት ውሃ ጋር ወደ ውጭ የመድፋት” ርምጃ ለመውሰድ የሚሞክሩ ትልቅ ኪሳራ ያገኛቸዋል። መጋቤ ሐዲስ ዶ/ር ስቲቭ ብሪያን የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ኹኔታን ጳውሎስ በመልእክቱ ካስተነተነበት ዐውድ ተነሥተው በርእሰ ጉዳዩ ላይ ባዘጋጁት ጽሑፍ እንዳመለከቱት፤

አንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት በመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አጠቃቀም ላይ እየተፈጠረ ያለውን የአሠራር ብልሹነት ኢጋንንታዊ እንደ ኾነ ድምዳሜ ላይ በመድረሳቸው ልምምዶቹን ሙሉ በሙሉ ማስወገድን እንደ አማራጭ ይወስዳሉ። ሐዋርያው ግን ይህን አላደረገም። ይልቁኑ የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች የተቀበሏቸው የጸጋ ስጦታዎች የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች መኾናቸውን ካረጋገጠ በኋላ ቅዱሱን የአግዚአብሔር መንፈስ በቅጡ ካለመረዳታቸው የተነሣ እየተፈጠሩ ያሉትን ችግሮቻቸውን [ብቻ] ለማረም ሲጥር ይታያል።¹⁴⁸

ከማንኛውም ክፉ ትምህርትና ተመክሮ ለመራቅ መፍትሔው እውነተኛውን አሠራር ማዳፈን አለመኾኑን መረዳት የተገባ ነው (1ቆሮ. 14፥39-40)። በመንፈስ ነጻነትና በድንጋጌ ሥርዐት መካከል ተገቢ ሚዛን መጠበቅ ያስፈልጋል። ትእዛዙም “መንፈስን አታጥፉ፤ ትንቢትን አትናቁ፤ ሁሉን ፈትኑ መልካሙንም ያዙ፤ ከማናቸውም ዓይነት ክፉ ነገር ራቁ” (1ተሰ. 5፥20) የሚል ነውና።

¹⁴⁷ Fernando, Jesus Driven, 37.

¹⁴⁸ ስቲቭ ኤም. ብርያን፡ “መንፈሳዊ አስተርእዮትን (መገለጦችን) ክርስቲያናዊ ማድረግ፤ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊ አጠቃቀም ሲሚናር (ዐዲስ አበባ፡- ኤገስት፡ 1997) 9-10።

4.3 ትኩረት ለሰብከተ ወንጌልና ደቀ መዝሙርነት

ሰብከተ ወንጌል ቸል ሊባል የማይችል የቤተ ክርስቲያን ተልዕኮዋ ነው። የሰብከተ ወንጌል ግብ በሰሚው ዘንድ ከእምነት የሚነሣ መታዘዝ እንዲገኝ ነው። የቅዱሳን መጻሕፍት ዋነኛ ርእሰ ክርስቶስ ኢየሱስ ሲኾን፤ እርሱም ከዘላለም የእግዚአብሔር ልጅ የኾነው መድኃኒት ነው። ወንጌል ለሚታዘዙት ሁሉ የመዳን ደስታን ያገኛቸዋል።

እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያንን በምድር ላይ ካስቀመጠበት ዓላማዎች መካከል አንደኛው ሰብከተ ወንጌል ነው። ሁሉም አገልግሎቶች በአንድም ይሁን በሌላ መንገድ ይህን ታላቅ ተልእኮ ማካተታቸው መዘንጋት የለበትም። ይህን ዓላማ ከመፈጸም የሚያስተጓጉሉ የትኞቹም ነገሮችን በጌታ ጸጋና ኀይል እንድንቃወማቸው ያስፈልገናል። የመሰብሰቢያ አዳራሾች ግንባታ፤ የመገልገያ ቀላቀሶችና የሙዚቃ ዕቃዎችን ያስፈልገናል። ኾኖም እነዚህ ነገሮችን የምንጠቀመው ዋነኛውን ተልእኳችንን ለማሳካት እንጂ ለማደናቀፍ ወይም የወንጌል ስርጭት ሥራን በማራቆት አለመኾኑን ማስታወስ ያስፈልጋል።

በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ለተመለከትናቸው ችግሮች በመንሥሊነት ከዋሉ ነገሮች አንደኛው የሰብከተ ወንጌል አገልግሎትን በማዳከም በሌሎች ተግባራት ላይ መጠመዳችን ሳይኾን አይቀርም። ስለ ኾነም አብያተ ክርስቲያናት ተልእኳዊ (missional) እንደ መኾናቸው በጥሪያቸው ላይ ቢያተኩሩ በርካታ ችግሮችን መቅረፍ በቻልን ነበር። ወንጌልን መስበክ ያቆሙት ቤተ ክርስቲያን ሕያውነቷ ጥያቄ ውስጥ ይወድቃል።

ከወንጌል ስርጭትና መልእክተኛነት በተጨማሪ ደግሞ ከአስተምህሮ አኳያ ሊዘለል የማይችል መፍትሔም አለ። እርሱም የትምህርት አገልግሎትን ይመለከታል። የአስተምህሮ ችግሮች አሉ ብለን ስናበቃ፤ ለመፍትሔ ይኾን ዘንድ ጤናማ ትምህርትን በተገቢው መንገድ የመስጠቱን አስፈላጊነት አለማንሣት እንዴት ይቻላል? አይቻልም።

ግን “እንዴት ይሰጥ?” የሚለው ልንወያይበት የሚገባ ነው። ጸሐፊው እንደሚያስበውና ባብዛኛዎቹ ተጠያቂዎች አጽንዖት እንደ ተሰጠው ከኾነ “ከደገነነት”¹⁴⁹ ትምህርት ብቻ ያላለፈ ሥርዐተ ትምህርታችን መከለስ፤ መስተካከልና በተሻለ ኹኔታ ሊዘጋጅ የሚገባው ይመስላል።

አብዛኛው ምዕመን ከዝማሬ መልእክት፤ በየመድረኩ ከሚቃርመው የግለ ሰቦች ንግግር፤ ከየመጽሐቱ ላይ ከሚወጡ ሐሳቦች፤ በተለይም ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ከሳተላይት ቴሌቪዥን በሚያገኛቸው አስተማሪዎች፤ እንዲሁም በቅንጭብጫቢና ተባራሪ የአዲሱ ሺዎዋል መልእክቶች ላይ ተመሥርቶ ነገረ መለኮቱን በሚገነባበትና ሕይወቱን ደግፎ ለመምራት በሚፍጨረጨርበት ኹኔታ የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት በጣም ከፍተኛ መኾኑ አያጠራጥርም። ስለዚህ ከወዲያ ወዲህ የሚራወጠውን ምእመን መንፈሳዊ ረኅብ ለማስታገስ ጠንክረን በመሥራት ደቀ መዝሙራዊ ሕይወት ላይ ማተኮር ይኖርብናል።

ደቀ መዝሙርነት የእምነት መታዘዝ ነው። ድንበሩ ለጌታ የተሰጠ ሕይወት ነው። ደቀ መዝሙር የሚባለው ከጌታ የሚማር፤ እሱን የሚከተልና በሕይወቱ የሚያድግ አማኝ ነው።

ደቀ መዝሙር ከጌታውና ከመምህሩ ብዙ የሚማር ነው። ጌታውን የሚወድና ፈለጉንም ለመከተል የሚፈልግ ነው። የሚማረው ትምህርት ሕይወቱን የሚለውጥ ስለ ኾነ ይበልጥ መምህሩን እየመሰለ ይመጣል። ስለጌታው ሁሉንም ነገር ለማወቅ የሚማር ብቻ አይደለም፤ ጌታውን እንዴት መታዘዝ እንዳለበት ይገነዘብ ዘንድ ይማራል እንጅ።¹⁵⁰

¹⁴⁹ ይህ ዐዳዲስ ምዕመናንን ከመጀመሪያ የክርስትና ትምህርቶች ጋር ለማስተዋወቅ የሚሰጥ ትምህርት እንደየቤተ እምነቱ የተለያየ መጠሪያ እንደሚሰጠው ቢታወቅም (ለመግባባት ሲባል) በአብዛኞቹ ወንጌላውያን በተለምዶ የሚጠራበትን ሥያሜ — የደገነነት ትምህርት — ተጠቅሟል።

¹⁵⁰ ተስፋዬ መኰንን (ተርጓሚ)፤ ደቀ መዝሙርነት (ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ኢትዮጵያ ሥነ ጽሑፍ ክፍል፤ 2002) 7።

4.4 ትኩረት ለቃለ እግዚአብሔር ጥናት

የቃለ እግዚአብሔር ጥናት እያንዳንዱ አጥቢያ የምር እንዲሠራበት ማሳሰብ አስፈላጊ ነው። አነስተኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ቡድኖችን ማጠናከር፣ የቤት ለቤት መርሐ ግብሮችን ማበረታታት፣ በተለያዩ ርእሰ ጉዳዮች ላይ ትምህርት መስጠትና የመሳሰሉትን ከሌሎች ጥረቶቻችን ጋር ማካተት ይኖርብናል። በርግጥ በየአጥቢያው የዐቅም ውስንነት መኖሩን እንገነዘባለን። ነገር ግን፣ በአግባቡ የተዘጋጀና ወጥነት ያለው ሥርዐተ ትምህርት በአንድ ቤተ እምነት ደረጃ ተዘጋጅቶ ለየአጥቢያዎቹ የሚዳረስበትን መንገድ ማመቻቸት ይቻላል።

በዚህ ላይ ለማከል ደግሞ፣ ዐቅማቸውን የገነቡ ጠንካራ አብያተ ክርስቲያናት ልዩ ልዩ አማራጮችን በመጠቀም ትምህርቶችን በልዩ ልዩ የመገናኛ ብዙሃን በኩል ማሰራጨት ይችላሉ። በተለይ የጎትመትና ኤሌክትሮኒክ መገናኛ ብዙሃንን መጠቀም አማራጭ ብቻ ተደርጎ መወሰድ ያለበት አይመስለንም። በተለይ የሳተላይት ሚዲያው ወደ ኢትዮጵያ ክርስቲያኖች ቤት ከዘለቀ ወዲህ ምን ያህሎቹ መምህራን ጤናማ እንደ ሆኑ የማጥናቱን ድርሻ ወደ ጐን ትተን፣ የተጽዕኗቸውን ጎይልነት ብቻ ለመጥቀስ እንወዳለን። ነገር ግን በዚህ የሚዲያ ዐይነት መሳተፍ ምን ያህል ዐቅም ፈታኝ እንደ ሆነ ብንረዳም፣ ቤተ እምነቶች አባሎቻቸው ከማን ገበታ እየቀረቡ እንደሚመገቡ የማስተዋል ግዴታቸውን ከግምት በማስገባት የድርሻቸውን መወጣት አለባቸው።

የቃለ እግዚአብሔር ጥናት ጊዜን፣ ትጋትና ታማኝነትን የሚጠይቅ መኾኑን ችላ ማለት አይገባንም። አንድ የእግር ኳስ ግጥሚያን ለመከታተል በትንሹ ለሁለት ተከታታይ ሰዓታት ያለመታከት የሚቀመጥ ሰው የእግዚአብሔር ቃል ለማጥናት ግን ሲቀነጠነጥ መታየቱ አሳዛኝ ይሆናል።

በተጨማሪም፣ አገልጋዮችን እንደየጾጋቸው ማለማራትም ትኩረት ማግኘት ይኖርበታል። አንድ ሰው ስለሚተነብይ ብቻ፣ ወይም የታምራትና ፈውስ ስጦታ ስላለው ብቻ ወይም አጋንንት ስለሚያስወጣ ብቻ አስተማሪ ላይኾን ይችላል (እንዳንዶች ሊኾኑ ይችላሉ)። ነገር ግን፣ ለሌሎች አገልግሎቶች “ሽር-ብትን” የምንለውን ያህል ለትምህርት አገልግሎት ብዙም ትኩረት እገደማንሰጥ

ማሳያው የእግዚአብሔርን ቃል ለማስተማር የማይበቁ ወገኖችን በማስተማር አገልግሎት ላይ አስማርተን መገኘታችን ነው። ሕዝብ በሞላባቸው መድረኮች ላይ ለማስተማርና ለመስበክ ወረፋ የሚጠብቁ ነገር ግን በአነስተኛ ቡድኖች ውስጥ ቃለ እግዚአብሔርን ለማስተማርና ለማስጠናት የማይችላቸው ሰዎች አሉ። ይህ መስተካከል ይኖርበታል።

በተጨማሪም፣ ምእመናን መሠረት በሚጥሉበት የክርስትና የመጀመሪያ ዓመታት ዋነኛ የክርስትና ትምህርቶችን በበቂ ሹኔታ መስጠት እንደ ተጠበቀ ኾኖ፣ በቀጣይ ዘመናቸው የግልም ይሁን የቡድን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት መንገዶችን እንዲቀሰሙ ማሳየትና ማበረታት ጠቃሚ መኾኑ ከግንዛቤ ቢገባ መልካም ነው። ዕድሜ፣ የትምህርት ደረጃና የመረዳት ዐቅምን ባገናዘበ ሹኔታ የዐዋቂዎች የሰንበት ትምህርትን ማጠናከርም ይቻላል። የትምህርት ይዘቱም ኾነ አሰጣጡ ዐውዳዊና ሁሉን አቀፍ ሊኾንም ያስፈልገዋል።

አቶ ሚናስ ብሩክ በተረጎሙት አንድ የክርስቲያናዊ ትምህርት መጽሐፍ ላይ እንደ ተጠቁመው፣ “የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ክርስቲያናዊ ትምህርት አገልግሎት ሁሉን አቀፍና ሚዛናዊ ሊኾን ይገባዋል። የጎበረተ ሰቡን የወንጌል ስርጭት ፍላጎት፣ እንዲሁም የአጥቢያ ምእመናኑን የዕድገት መሻት ከግምት ውስጥ ያስገባ መኾን ይኖርበታል።”¹⁵¹

¹⁵¹ሚናስ ብሩክ (ተርጓሚ)፣ የአገልግሎት መሠረቶች፡- የክርስቲያናዊ ትምህርት መግቢያ (ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም ፕብሊኬሽን ኢትዮጵያ፣ 2000 ዓ.ም.) 23።

4.5 ትኩረት ለነገረ መለኮት ትምህርት

ይህ ማለት የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት ትልልቅ የነገረ መለኮት ተቋማት ያቋቁሙ ማለታችን አይደለም። ዐቅማቸው ቢቸልና አስፈላጊም ሆኖ ከተገኘ ቢያደርጉት አይከፋም። ለማለት የተፈለገው ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትና ጤናማ ለኾኑ ክርስቲያናዊ ትምህርቶች እንደየደረጃውና ዐቅማችን በፈቀደ መጠን የነገረ መለኮት ትምህርትን እናጠናክር ለማለት ነው፤ በርግጥም ክርስቲያኑ ማኅበረ ሰብ አማኝና እንደ ትውፊቱ “የመጽሐፉ ሕዝብ” የመኾኑን ማስረጃ በእምነቱ፤ በምግባሩና በኑሮው ሊገለጥ ይገባልና። ቃሉ፤ “በእናንተ ሰላለ ተሰፋ ምክንያትን ለሚጠይቁዎችሁ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጃችሁ ሁኑ” (1ጴጥ. 3፡15) ይላል።

እዚህ ላይ ለመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶችም ሐሳብ መሰንዘር አስፈላጊ ይኾናል። የመጽሐፍ ቅዱስና የነገረ መለኮት ትምህርት ጥናቶቻችን ምን ያህል የእኛን ዐውድ ያማከሉ ይኾን? ከተመሠረቱ ረጅም ዓመታት የኾናቸው ተቋማት ካሠለጠኗቸው ተማሪዎቻቸው መካከል ምን ያህሎቹ በተገቢ ስፍራ ተሰማርተዋል? ለምዝገባ ከሚመጡት አመልካቾች መካከል በእንግሊዝኛ ቋንቋ ችሎታ ላይ የሚያተኩሩትን የመግቢያ ፈተናዎችን ባለማለፍ ክቅበላ መርሐ ግብር የሚመለሱ፤ ነገር ግን በአገልግሎታቸው ለእግዚአብሔር ክብርና ለአካሉ መታነጽ ምክንያት የኾኑ ተጽዕኖ ፈጣሪ ወገኖች ስንት ናቸው? ለእነሱ የሚኾን የሥልጠና መርሐ ግብር የማዘጋጀት ኅላፊነትስ የማን ነው?

ይህን አስመልክቶ ዶ/ር ሰብለ ወንጌል ዳንኤል እንደ ተናገሩት ከኾነ፤ ጉዳዩ “በጣም አሳዛኝና አሳሳቢ ነው። በቀጥታ በክርስቲያኑ ማኅበረ ሰብ ላይ በትምህርት፤ ሰብከትና አመራር ላይ የሚሳተፉትን በርካታ አገልጋዮች ለመድረስ፤ ያለው እንደ ተጠበቀ ሆኖ፤ እነሱ በሚረዷቸው ሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጭምር ማስተማርን ልናስብበት ይገባል”¹⁵²

¹⁵² ሰብለ ወንጌል ዳንኤል፤ ቃለ ምልልስ፤ ዐዲስ አበባ፤ መጋቢት 2004 ዓ.ም፤ በጸሐፊው እጅ የሚገኝ ማስታወሻ።

4.6 ትኩረት ለዕቅድ ትምህርት

ዕቅድ ትምህርትን (በቁሙ እምነትን መጠበቅ) እንደ አገልግሎታችን አካል እንጂ ለተወሰኑ ጥቂት ግለ ሰቦች የተሰጠ “ዕዳ” አድርገን መተው አይገባንም። በሌላ በኩል፤ ተግባራችን አሳት ለማጥፋት የመረባረብ ዓይነት ብቻ መኾን የለበትም። ችግሮች በተፈጠሩ ጊዜ ከመንጫጫት ያለፈ ተግባራዊና ዝግጁነትን ማዕከል ያደረገ ሥራን ማጠናከር ይኖርብናል። ሐዋርያው ጳውሎስ እንደ መከረው፤ መልካሙን ከክፉ ነጥለው የሚያዩ ዐይኖች በቤተ ክርስቲያን አሉ።

እምነት በመመከት አንጻር ያለብንን ድንክዬነት የሚያሳይ አንድ ነጥብ ማንሣት ይቻላል። እሱም የባህላችንን ዝግነት ይመለከታል። ጸሐፊው ከልጅነቱ ጀምሮ “አትመራመሩ” የተሰኘ ግዝት ሲሰማ ነው ያደገው። በርካታ ክርስቲያኖች የዚህ መስፈራርቸ ቀንበር ሥር እንደሚገኙም የታወቀ ነው። “ወኩላ አመክሩ፤ ወዘሠናይ አጽንዐ—ሁሉን ፈትኑ መልካሙንም ያዘ” (1ተሰ. 5፡21)¹⁵³ የተሰኘው ጎይላ ቃል ከቤተ እግዚአብሔር ደጃፍና ከምእመናን ልቡና እንዴት ሊርቅ እንደ ቻለ ጸሐፊው ዘወትር ይጠይቃል። ይህ ምክር በቅዱሱ መጽሐፍ አይደለም ወይ የተጻፈው? ይህ ጎይላ ቃል መገኘት ያለበት የት ነበር? ጸሐፊው ይህን ጥቅስ በውብ ግርማው በአደባባይ ተቀርቦ ያገኘው በዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በኢትዮጵያ ጥናትና ምርምር ተቋም መግቢያ ደጃፍ ላይ ብቻ ነበር።

እምነትን መጠበቅ ዛሬ አስፈላጊ የኾነውን ያህል በጥንቷ ቤተ ክርስቲያንም እንዲሁ አስፈላጊ ነበር። የወንጌል እምነትን አስመልክቶ ሐዋርያት ከማያምኑ ሰዎች ጋር ሳይቀር የተፋፋመ ክርክር ይገጥሙ እንደ ነበር የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ በግልጽ ይነግረናል (የሐዋ. 17፡2-4፤ 19፡8-10)። በተጨማሪ “ደግሞ አብዛኛዎቹ የዐዲስ ኪዳን መጻሕፍት የተዘጋጁት በአንድ ወይም በሌላ የታወቀ ዕቅድ ትምህርት ስብብ ነበር። የተጻፉትም የአንዱን ወይም የሌላውን

¹⁵³ በተጨማሪ በሐዋ. 17፡11፤ ኤፌ. 5፡10፤ ፊል. 1፡10፤ ራሳ. 2፡2 የመሳሰሉትን ክፍሎች ይመለከታል።

ክርስቲያን ማኅበር እምነት ለማጽናት ወይም ወንጌልን አስመልክቶ የተነሣ ማንኛውንም ዐይነት ጥያቄ ግልጽ ለማድረግ ሲባል ነበር።”¹⁵⁴ ዛሬም ይኸው ኅላፊነት ችላ ሊባል አይገባም።

ዕቅደተ እምነት የጥቂት ወገኖች ተግባር ሳይኾን የመላው ክርስቲያን ሕዝብ ኅላፊነት መኾኑ መታወቅ አለበት። ይህ ሊሳካ የሚችለው ምእመናን በክርስትና እምነታቸው የሚይዩትና እውነትን ጠንቅቀው የተገነዘቡ እንደ ኾነ ነው። የትኛውንም ትምህርትና ልምምድ በቃለ እግዚአብሔር አንጥረው ለመመልከት፤ እውነትን ለመቀበልና “ፍጹም የኾነውን ነገር ምን እንደኾነ” ፈትነው ለማወቅ በእዕምሯቸው መታደስ የተለወጡ (ሮሜ. 12፡2) ፈታሾችና አበጣሪዎች (*critical thinkers*) እንዲኾኑ ማዘጋጀትም የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት ነው።

እዎ፤ ጠርጣራነት ዐመፃ ነው፤ መጠየቅና መመርመር ግን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነጻነት አለው። የሚሰማውንና የሚያየውን ሁሉ ዘግኖ “አሜን፤ አሜን” እያለ ወደ ቤቱ የሚመለስ ሳይኾን፤ በእግዚአብሔር ቃልና በቅዱሱ ቅባት ፈትኖ የሚማር ሕዝብ ነው—የእግዚአብሔር ሕዝብ። ይህን ዐይነት መኅበረ ሰብ ለማየት በቅዱስ ቃሉና በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ነገሮችን የሚፈትሽ፤ የሚፈትን አበጥሮ የሚያይና የሚሻለውን የሚመርጥ ምእመን ማዘጋጀትን ይጠይቃል። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ይጻልያል፤ “ለእግዚአብሔርም ከብርና ምስጋና ከኢየሱስ ክርስቶስ የሚገኝ የጽድቅ ፍሬ ሞልቶባችሁ፤ ለክርስቶስ ቀን ተዘጋጅታችሁ ቅኖችና አለነውር እንድትኾኑ የሚሻለውን ነገር ፈትናችሁ ትወዱ ዘንድ፤ ፍቅራችሁ በዕውቀትና በማስተዋል ሁሉ ከፊት ይልቅ አያደገ እንዲበዛ ይህን እጻልያለሁ” (ፊል. 1፡9-11)።

እምነታችን መሠረቱ ሰማይ ነው። “ከሰማይ ከመጣው” ፈቀቅ አንልም (ዕብ. 12፡25) የምንለው፤ እምነታችንን “ከሰማይ የወረደው” (ዮሐ. 3፡13) ስለ ተከለው ነው። “ይህ የወረደው ሁሉን ይምላ ዘንድ ከሰማይ ሁሉ በላይ

¹⁵⁴ C. H. Pinnock, “Apolegetics,” in *New Dictionary*, 36.

የወጣው ደግሞ ያው ነው” (ኤፌ. 4፡10)። ይህ የጠራ እውነት ነው፤ ነገር ግን ተፃራሪው በዝቷልና ለእኛ ለክርስቲያኖች የተሰጠን ማሳሰቢያ ብርቱ ነው። “ወዳጆች ሆይ፤ መንፈስን ሁሉ አትመኑ፤ ነገር ግን መናፍስት ከእግዚአብሔር ኾነው እንደኾነ መርምሩ፤ ብዙዎች ሐሰተኞች ነጋሪዎች ወደ ዓለም ወጥተዋልና” (1ዮሐ. 4፡1) ተብለንስ የለም ወይ? ስለዚህ ዕቅደተ ወንጌል የክርስቲያኖች ሁሉ ኅላፊነት መኾኑን አጽንዖት እንሰጣለን።

ነገር ግን ክርስቲያኖች ሁሉ እምነታቸውን የመጠበቅ ኅላፊነት ቢኖርባቸውም እንኳ፤ ይህን ኅላፊነት በተለየ መንገድ የሚወጡ መምህራንና ጸሐፊያን ደግሞ ያስፈልጉናል። ስለዚህ ያሉትን ማበረታታት ሌሎች እንዲሁም መጸለይ አለብን። ለዚህ ሥራ ትኩረት መስጠት፤ ማበረታታትና ድጋፍ ማድረግ የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት መኾኑ መዘንጋት የለበትም።

ከዚህ አንጻር ዛሬ የሚታየው ነገር አሳዛኝ አይመስላችሁም? ስንትና ስንት እንቶ ፈንቶ በወንጌል ስም ጎዳናውን ሲያጥለቀልቅ ማን ምላሽ ሰጠ? ምን ያህልስ ተጋፈጥናቸው? ፈጽሞ ምላሽ አልተሰጠም ለማለት ሳይኾን፤ ከችግሩ ስፋት አንጻር መደረግ የነበረበትን ያህል አልተደረገም ለማለት ነው። በዝንጋኤያችን ምክንያት በተከላዎች ተነድተው የተበሉብንስ በጎች ስንት ይኾኑ? የበግ ለምድ ለብሰው በመካከላችን የገቡት ተከላዎችስ ምን ያህል ይኾኑ?

በአጠቃላይ ወንጌልን ከማመንና ከመስበክ ባልተናነሰ ቅዱሳት መጻሕፍትን የሚያስተነትኑ ሐታታያን ያስፈልጉናል። ክርስቲያኖቹ ዕድገትና የአገልግሎት ስኬት መለኪያ አለው ከተባለ፤ እውነት ሳይበላሽ፤ ሳይሸቀጥና ሳይበረዝ በዘላቂነት መቀጠል በመቻሉ መኾን አለበት። ይህን ለማስጠበቅ የክርስትና እውነትን በብቃት የሚያስተምሩ መምህራን የሚያስፈልጉን ያህል፤ በወንጌል እውነት ላይ የሚቃጣውን ማንኛውንም ዐይነት ስሕተት የሚመክቱና የወንጌልን ሐሳብ በእኛው ዐውድ የሚያስተነትኑ የነገረ መለኮት ቀማርያን እንደሚያስፈልጉን ለአፍታም መዘንጋት አይገባም።

4.7 ጉባኤያትና ፋይዳዎቻቸው ላይ ከለሳ ማድረግ

ቤተ ክርስቲያን በተፈጥሮዋ ሕያው የጌታ ማኅበር እንደ መኾኗ “በጉባኤም በየቤቱም” (ሐዋ. 20፥20) የምትሰበሰብ ኅብረት (1ቆሮ. 11፥17፤ 14፥26) ኾና መታየቷ “የተፈጥሮዋ” ነው። ስለዚህ መሰብሰቧ የሚበረታታ እንጂ እንደ ችግር የሚቆጠር አይደለም። ታሪኳ የሚነግረንም በስደትና መከራ ውስጥ በምታልፍበት ጊዜ ከሚገጥሟት ችግሮች መካከል አንዱ የመሰብሰብ ፍላጎቷ አለመሟላት ነው። በአጠቃላይ ቤተ ክርስቲያን የምትሰበሰብ የጌታ ማኅበር ናት። ነገር ግን ስብሰባዋ ዝም ብሎ መከማቸት አይደለም፤ የራሱን ዓላማና ፋይዳዎች የተሸከመ መኾኑ ይታወቃል። ስለዚህ ጉባኤያት መቼ፣ ለምንና እንዴት እንደሚካሄዱ መጠየቅ አለበት።

በጉባኤ ልንጠመድባቸው ከሚገቡ ነገሮች መካከል አንዱ ለማኅበሩ መታነጽ የሚያገለግሉ መደበኛና ጠንካራ መንፈሳዊ ትምህርቶች መስጠት ነው። በዚህ ረገድ ጉድለት እንደሚታይ ደግሞ ግልጽ ነው። ወንድም ምኒልክ እንዳሉት፤ “በአብያተ ክርስቲያናት አከባቢ ‘እንጭጭ መንፈሳዊነት’ እንዲከሰት ካደረጉ አሉታዊ ምክንያቶች አንዱ መደበኛ ትምህርቶች አለመኖሩ ነው። ጠንካራ መንፈሳዊ ትምህርቶች እንደ ጦር በሚፈሩበት ሀገር መንፈሳዊ ዕድገትና ብስለት ሊኖር አይችልም።”¹⁵⁵

ለመላው የእግዚአብሔር ቃልና አስተምህሮዎቹ ተገቢ ትኩረት መስጠት ብቻ ሳይኾን ለትምህርታችንም መሠረት መኾናቸውን ማወቅ ይኖርብናል። መላው የቅዱሳን መጻሕፍት አስተምህሮ ለትምህርት ለተግሣጽና በጽድቅ ላለው ምክር ጠቃሚ ነው (ማቴ. 4፥4፤ 2ጢሞ. 3፥16-17)።

በዚህ ረገድ ጉልህ ጥያቄዎች የሚያቃጭሉብን ይመስለኛል። እግዚአብሔርን የምንወድ ከኾነ አስተምህሮን በሚመለከት ምን ዐይነት ዝንባሌ ሊኖረን ይገባል? ባልንጀሮቻችንንም የምንወዳቸው ከኾነ፤ ትክክለኛና ጤናማ የኾነውን

¹⁵⁵ ምኒልክ፤ “ወንጌላውያን”፤ 21።

ዶክትሪን እናስተምራቸው ዘንድ ምን ያህል እንጠነቀቅ ይኾን? ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ በሰጠው ምክር “እንዳንዶች ልዩ ትምህርትን እንዳያስተምሩና ወደ ተረት መጨረሻም ወደሌለው ወደ ትውልዶች ታሪክ እንዳያደምጡ ልታዝዛቸው በኤፌሶን ትቀመጥ ዘንድ ለመንሁህ” (1ጢሞ 1፥3) ይለዋል። ይህ ማለት ከትክክለኛው አስተምህሮ ውጭ ሌላ ትምህርት እንዳይተላለፍ ጥብቅ ማስጠንቀቂያ እየሰጠው ነበር ማለት ነው።

በኛ ዘመን በየአጥቢያው የሚካሄዱት የተለመዱ መርሐ ግብሮች ማሻሻያ ሳያስፈልጋቸው የሚቀር አይመስልም። ለምሳሌ ያህል፤ ከሞቅታ ኮንፈረንሶች በተጨማሪ ትምህርታዊ ጉባኤያትን ማጠናከር ተገቢ ብቻ ሳይኾን ሳይውል ሳያድር ቤተ ክርስቲያን ልትረባረብበት የሚገባ ተግባሯ ነው። ዝማ ጉባኤ ከስደቱ ዘመን ማብቃት ጋር ተያይዞ ቤተ ክርስቲያን ወደ አደባባይ በመውጣት ደስ የተሰኘችበት፤ ወንጌልን የሰበከችበት፤ እርስ በርስ ለመጽናናትና ለምስጋና የተሰበሰበችበት እንደ ነበር ይታወቃል፤ እናም በጊዜው እነዚያ ስብሰባዎች መልካም ብቻ ሳይኾኑ የግድ አስፈላጊም ነበሩ።

አሳዛኙ ነገር ግን፤ ቤተ ክርስቲያን በዚያ ጊዜ ወደ አደባባይ ስብሰባ እንደ ወጣች በዚያው ቀረች፤ ወደ ትምህርት ብዙም የተመለሰች አትመስልም። አንድ አገልጋይ በጥናታችን ጊዜ ከሌላ አገልጋይ እንደ ሰማው በማውሳት የተናገረው ምጽት ችግሩን በደንብ ይገልጻል፤

ኮንፈረንስ የሚሉት ነገር የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምእመኑን ለቀጡበት የትምህርት ችጋር ማስታገሻ የሚያቀርቡት ድግስ ኾኗል። ዓመቱን ሙሉ ሕዝቡን በራብ አለንጋ ሲጠብሱ ይከርሙና ‘ለድህው ወይን ጠጅ ስጡት’ እንደ ተባለው በሦስት ቀን የሰብሰባ ድግስ ምእመኑን የሚያስከሩበት ፊሽታ ይመስላል፤ ብሏል።¹⁵⁶

እንግዲያውስ ክርስቲያኑ ማኅበረ ሰብ ቃለ እግዚአብሔርን በሚገባ ለማጥናት እንዲችል ኹኔታውን ማመቻቸት ለነገ የሚባል ሥራ አይደለም። ወገኖች ሆይ?

¹⁵⁶ ኢዮብ ደምሴ፤ ቃለ መጠይቅ፤ ዐዲስ አበባ፤ የካቲት 10 ቀን 2004 ዓ.ም፤ በጸሐፊው እጅ የሚገኝ ማስታወሻ።

ልዩ ትምህርት በዙሪያችን እየጋለበና በርካታ የምናውቃቸው ወገኖችም ገብተው ሲገቡ እያየንና እየሰማን ምን አገባኝ ማለት እንችላለንን? አይገባም። የኾነ ነገር መደረግ አለበት። ነገር ግን ፍላጎታችንና ጥረታችን በክርስቶስ ያሉ ወገኖቻችንን በጌታ ለማገዳና የሳቱትንም ለማቅናት መኾን እንደሚገባ መዘንጋት የለብንም (1ቆሮ. 14፥26፤ 8፥1)።

ከዓመት እስከ ዓመት በተጋባዥ አገልጋይ ብቻ መንጋውን ለመመገብ ማሰብ ተገቢ አይደለም። ማኅበረ ምእመኑ ያለበትን አጠቃላይ ኹኔታ በመመልከት ከብካቤና ምሪት [መሰጠት አለበት] ... መላው ሰንበት በደርሶ ሂያድ አገልጋይ ተጣብሶ እንዴት ይዘለቃል? አንዲት ስብከት ይዞ ሀገር ካገር መዞርስ ለመንጋው ድርቆሽ ከሚመግብ እረኛ በምን ይለያል?

በጉባኤ ሊሰጡ ከሚገባቸው ትምህርቶች አኳያ፣ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያነት ምእመናቸውንና ያሉበትን ማኅበረ ሰብ ፍላጎቶች ያማከሉ መርሐ ግብሮችን መንደፍና ማካተት ይኖርባቸዋል። ቀደም ሲል የጠቀስናቸው አንቶኒ ይህን አስመልክቶ ሰፋ ያለ ትንታኔ ያቀርባሉ፤ ትንታኔያቸውን በዚህ አንቀጽ መጠቅለል ይቻላል፤ የጀመርነውን ሐሳብም ያጠናክርናል፤

የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ክርስቲያናዊ የትምህርት አገልግሎት ሁሉን አቀፍና ሚዛናዊ ሊኾን ይገባዋል። የኅብረተ ሰቡን የወንጌል ስርጭት ፍላጎት እንዲሁም የአጥቢያ ምእመናኑን የእድገት መሻት ከግምት ውስጥ ያስገባ መኾን ይኖርበታል። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚካሄዱ ልዩ ልዩ መርሐ ግብሮች ማለትም እንደ መዝሙር፣ የወንጌል ተልእኮ፣ ወንጌል ስርጭት፣ የደቀ መዝሙር ሕይወት፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት፣ የጸሎት ቡድኖች፣ የእርዳታ አገልግሎት፣ የቤት ኅብረት፣ የልጆች አገልግሎት፣ የወጣቶች አገልግሎት፣ እንዲሁም ልዩ ልዩ ለጉልማሳ አባላት የሚቀርቡ የአገልግሎት ዓይነቶች መካተታቸው ሊታወስ ይገባል።¹⁵⁷

¹⁵⁷ አንቶኒ፣ የአገልግሎት መሠረቶች፣ 23።

4.8 ኅብረቱ¹⁵⁸ ቢያብር ያዋጣ ይኾን?

የአስተምህሮ መዛከሮችን እንዲያይ ተጨማሪ ኅላፊነት ለኅብረቱ መስጠት የሚቻልበት አግባብ ስለ መኖሩ በርግጠኛነት መናገር ባይቻልም፣ አማራጭ ሐሳብ ሳይኾን ግን አይቀርም።

እንደሚታወቀው የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት (ECFE) በተቋቋመበት ዓላማ መሠረት በርካታ ቤተ እምነቶችን በሥሩ አካቷል። እነዚህ ቤተ እምነቶች በኅብረቱ ሲታቀፉ በዝርዝር አስተምህሮቸው ሙሉ በሙሉ ወጥ አንድነት ስላላቸው አለመኾኑ ግልጽ ነው። ይኹን እንጂ መሠረታዊ በኾኑ የክርስትና ዐበይት አስተምህሮዎቻቸው ላይ ግን የማይናወጥ አንድነት በመያዝ ነው ኅብረታቸው የተመሠረተው፤ ይህ መልካም፣ አስደሳችና በሌሎች ሀገሮች ለሚገኙ አብያተ ክርስቲያናት እርዳታ ሊኾን የሚችል ተመክሮ እንደ ኾነ ሲነገር ቁይቷል።¹⁵⁹ ኅብረቱ፣ የራሱ ውሳኔዎችን እንዳለበት ግልጽ ቢኾንም፣ ባለፉት ዓመታት በኢትዮጵያ ክርስትና ታሪክ ውስጥ ሊፋቅ የማይችል ጉልህ አሻራውን ማስቀመጥ እንደ ቻለም ይነገራል።

ነገር ግን፣ ኅብረቱ በወንጌላውያን አስተምህሮ አንጻር የሚከሠቱ የስሕተት ትምህርቶችና ኑፋቂዎችን አስመልክቶ ምን ሊያደርግ እንደሚችል የሚታወቅ አይመስልም። ኅብረቱ ካለው ከፍተኛ ተደማጭነት የተነሣ መሰል ተግባራትን እንዲያከናውን የሚጠብቁ ምእመናን ብዙ ናቸው። ይህን ጥናት በምሠራበት ወቅት ያነጋገርኋቸው ምእመናንና አገልጋዮች እንኳ፣ በአንድም ይሁን በሌላ

¹⁵⁸ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረትን (Evangelical Christian Fellowship of Ethiopia-ECFE) ለማለት ነው።

¹⁵⁹ በነገራችን ላይ፣ ይህ ጥናት በተጀመረ ሰዎን (ማለትም፣ 2003 ዓ.ም.)፣ ይህን ንዑስ ርእስ አስመልክቶ የነበሩን መረጃዎች፣ ይህ መጽሐፍ በዚህ መልኩ ሲሰናዳ (2006 ዓ.ም.) ለውጥ ገጥሟቸዋል። ይህም ማለት፣ ሁለት ታላላቅ ወንጌላውያን ቤተ እምነቶች ከኅብረቱ በይፋ መልቀቃቸውን ይመለከታል። እንግዲህ፣ በዚህ ንዑስ ርእስ ሥር የቀረበው ሐሳብ ሲሰነዘር እነርሱንም በካተተ መልኩ የነበረ ቢኾንም ለውጡን ተከትሎ ሐሳቡ አልተቀየረም። ምክንያቱ ደግሞ፣ እየተመለከትነው ባለው ሐሳብ ላይ፣ እነዚህ ታላላቅ ቤተ እምነቶች ሊያበረክቱ ከሚችሉት ከፍተኛ አስተዋጽኦ በመነሣት ብቻ ሳይኾን፣ ወደ ኅብረቱ መመለሳቸው አይቀርም ከሚል ጽኑ ተስፋ ጭምር በመነሣት ማቅረቡን ከግንዛቤ እንዲገባለት ጸሐፊው ይጠይቃል።

መልክ፣ ይኸንን ሐሳብ አንጸባርቀዋል። ውይይታችን ጦፎ ባለበት ጊዜ በርእሰ ጉዳዩ ላይ ቀጭኑ ከተሰማቸው መካከል፣ “ይህ ሁሉ ነገር ሲኾን ኅብረቱ ምን ይሠራል?” በማለት የጠየቁ ወገኖች ነበሩ። በኅብረቱ የአመራር አካል ውስጥ ካለለገሉ መሪዎች መካከል አንዱ መጋቢ ጎሩይ ጽጌ ይህንኑ ሐሳብ ይጋራሉ፤

በከተማችንና በሀገሪቱ ስለሚታዩ በርካታ መንፈሳዊ ችግሮች፣ የአስተምህሮ ውዥንብሮች፣ በተለይም ምእመናንን በልዩ ልዩ ውሸት፣ ማታለል፣ ማስመሰል፣ መገለጥ የሚያናውጡትን እያየ ኅብረቱ ለምን ዝም ይላል? የሚሉ ብዙዎች ናቸው። ምእመናን ኅብረቱን እንደ ትልቅ ባለ ዐደራና ተሰሚነት ያለው፣ ተጠያቂነት ያለበት አካል አድርገው ይመለከቱታል፤ እውነትም ነው¹⁶⁰ ይላሉ።

የመጋቢ ጎሩይ ጥናታዊ ወረቀት ኅብረቱ ባዘጋጀው ሴሚናር ላይ የቀረበ ነበር። ኅብረቱ ሊያደርገው ሲገባ አላደረገም በማለት የተወቀሰበትን ነገር “እውነት ነው” በማለት ተቀብለውታል። ኅብረቱ ይህን ወቀሳ ለማስወገድ ብቻ ሳይኾን ሊያደርገው የሚገባው ተግባሩ ከመኾኑም አንጻር እስከ አሁን ምን ሠርቶ ይኾን? ያሰኛል። ዛሬም “ኅብረቱ ለምን ዝም ይላል?” እየተባለ አይደለምን?

ስለዚህ ለኅብረቱ ተጨማሪ ጎሳፊነት በመስጠት ራሱን የቻለ የነገረ መለኮትና አስተምህሮ አካል እንዲያደራጅ ማድረግ መፍትሔ ሊኾን ይችላል። አንድ የክርስቲያናዊ አስተምህሮ መማከርት ጉባኤ (ካውንሰል) ማቋቋም አይቻልም ወይ?

ይህም የማይሳካ ከኾነ፣ ራሱን የቻለና ከየቤተ እምነቱ በውክልና የተውጣጡ ወገኖች የሚወክሉበት አካል ማቋቋም ይበጅ ይኾንን? ይህ የማይሠራ መሰሎ የሚታይ ከኾነ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች የሚማሩባቸውና የሚሠለጥኑባቸው የነገረ መለኮት ትምህርት ተቋማት የመሠረቱትን ኅብረት የበለጠ በማጠናከር፤

¹⁶⁰ ጎሩይ ጽጌ፣ “የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አጠቃቀም እንዴት ሊጠናና ሊመረመር ይገባል?” በየመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች፣ 29።

እንዲሁም ተቋማዊ ድጋፍ በመስጠት ይህን ተግባር እንዲወጣ ማስቻል አማራጭ ይኾናል። ይህ ሲባል አስተምህራዊ ውሳኔዎችን ይስጡ ማለት አይደለም። ይልቅ ጥናትና ምርምር ላይ የተመሠረቱ ሥራዎችን ውጤት ለሚመለከታቸው አካላት እንዲያቀርብ ለማስቻል ማለት ነው።

በአጠቃላይ በግለ ሰብ ደረጃ ወይም በየቤተ እምነቱ በኩል ብቻ ከሚደረጉ መፍጨርጨሮች በላይ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች በጋራ የሚሠሩባቸው ጉዳዮች መኖራቸው የታመነ ነው። ከነዚህ መካከል የአስተምህሮ ነገር ትኩረት ባይነፈገው መልካም ነው።

መሪዎችና አገልጋዮችም የተጠራንበትን መጠራት፣ የተቀበልነውን ሰማያዊ ተልእኮ ያለንበትን የግንኙነት ሹኔታ የአስተምህራችንን ጥራት የተመከረችንን ነባራዊነት የዕድገታችንን ደረጃና የፍሬያማነታችንን ልክ በመፈተሽ መንፈሳዊ ተሐድሶን መሻት ይኖርብናል። መንፈሳዊ ተሐድሶን ከሕያው እግዚአብሔር ዘንድ የምንቀበልበትን ጊዜ ለማፋጠንም ኾነ ለማዘግየት ምክንያቱ እያንዳንዱ ክርስቲያን ቢኾንም የመሪዎች ድርሻ ግን ላቅ ያለ ነው።

ከዚህ በኋላ አብያተ ክርስቲያናት ኅብረታቸውን ከምንጊዜውም የበለጠ አጠንክረው በተሐድሶ መንፈስ መንቀሳቀስ ለነገ የሚተላለፍ ተግባር አይደለም። የኅብረቱን አቅም ለማሳደግ መደረግ የሚገባው ሁሉ መደረግ ይገባዋል። የኅብረቱ መድረክ አብያተ ክርስቲያናት ችግሮቻቸውን በውስጥ የሚፈቱበትና የሚተራረሙበት እንዲሁም በቅንነትና በየውሃት መንፈስ የሚተናነጹበት እንዲኾን ተገቢው ጥረት መደረግ ይኖርበታል።

አንድ ነገር ግን ፈጽሞ መዘንጋት የለበትም። ኅብረታችንን ማጠናከር አለብን ሲባል፣ ኅብረታችን በክርስቶስ መካከለኛነት ላይ የጠነከረ መኾን እንዳለበት አጽንዖት በመስጠት ነው፤ ነገር ግን የእውነትን “በግ” በመሠዊያ ላይ አቅርቦን ልናቆመው የምንሞክረው ኅብረትና አንድነት ሊኖረን እንደማይችል መገንዘብ ይኖርብናል። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን አንድነቷን ጠብቃ በጤናማነት የቆየችው በአስተምህሮ ትክክለኛነትና ይህንኑ ትምህርትም ለምእመናኑ በሙሉ

በማስተላለፉ ነበር (ሐዋ. 2:42)። ከዚህ አንጻር የእኛም ዘመን ክርስቲያኖች ተመሳሳይ ዐቋም ልንይዝ ይገባል።

ከዚህ በተጨማሪ፣ የአብያተ ክርስቲያናት ኅብረቱ፣ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ጥሪና ምግባሩን ጥያቄ ውስጥ ሊያስገቡ የሚችሉ ትምህርቶች፣ ልምምዶችና አካሄዶችን ለማጥራትና ከመሥመር እንዳትወጣ ለማድረግ እንዲቻል እንዳስፈላጊነቱ መሪዎቿንና አገልጋዮቿን እያስባሰበ፣ የጸሎት፣ የሥልጠና፣ የምክክርና የመተናነጽ መድረኮች ማዘጋጀትና መተግበር ቢችል የተሻለ ነገር ማስገኘት ይቻላል። ለቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ አንድነትና ለተገልጋዩ ሕዝብ ሕይወት ጤንነት ሲባል በምክክርና በልብ ሰፊነት በእውነት ላይ የተመሠረተ የመቻቻል መርሕ መከተሉም ጠቃሚ ነው።

5. ማጠቃለያ፣ ቅጥብና ተስፋ

5.1 ማጠቃለያ

እስከ አሁን በተመለከትናቸው በነዚህ ጥቂት ገጾች ውስጥ፣ በዘመናችን ያለቸውን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን (ከአስተምህሮና ተያያዥ ጉዳዮች አኳያ) በመጠኑ ለመቃኘት ሞክረናል፤ ለጸሎት ለውይይት፣ ቀጣይ ጥናት ለማድረግና ርምጃ ለመውሰድ ሊያግዙ የሚችሉ ሐሳቦች እንዲሁም ጥቂት መፍትሔዎች ቀርበዋል ብለንም እናስባለን።

ለማጠቃለል ግን ይህን አንድ ነገር አጽንዖት እንስጥበታለን፤ መንፈሳዊ ትምህርትና ክርስቲያናዊ አስተንትኖች ቸል ሊባል አይገባውም። ትክክለኛውን ትምህርት መከተል ከጎጠኝነት አርነት የሚያወጣን ሲኾን፣ (ዐውቀንም ኾነ ሳናውቅ) የተሳሳተ ትምህርት መያዝ በበኩሉ አምልኳችንን ከንቱ ከማድረግም ዐልፎ ተርፎ ከእምነት እንድንወድቅና ከእግዚአብሔር እንድንለይ ሊያደርገን ይችላል።

በተስፋ ቃል እንደ ተጠፋ የዐዲስ ኪዳን ምእመናን ኅላፊነታችንን በእግባቡ መወጣት ይኖርብናል። ክርስቲያኖች በእምነት ሊያንጹ በማይችሉ ይልቁኑም ውዝግብና ንትርክን ሊያባብሉ በሚችሉ የማይረቡ ጥያቄዎችና መግቶች ላይ

በመረባረብ ሕይወታችንን ስናባከን መገኘት አይገባንም (1ጢሞ. 1፥4፤ 6፥3-4፤ 2ጢሞ. 2፥23፤ ቲቶ 3፥9፤ ፊል. 2፥14)። የከበረ ሥራ አለብን።

በሌላ በኩል ጥሪያችን ለሰዎች ንቃተ ጎሊና ለመስጠት ወይም የቃላት ትንንቅ ለመፍጠር አይደለም። መሻታችን በጌታ ወንድሞቻችንና እጎቻችን የኾኑትን ለማነጻና ለማሳደግ መኾኑን ማስተዋል ይኖርብናል (1ቆሮ. 14፥26፤ 8፥1)። ይህን ማለታችን ለጸናው እውነት “መጋደል ይገባናል” (ይሁዳ 3) መባላችንን ለማስተባበል አይደለም። በአስፈላጊው ቦታና ጊዜ ይህን ማድረግም የጥሪው አካል መኾኑን አንዝነጋም።

የዚህ ጥሪታችን ግብ የመንግሥቱ ናፍቆትና የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ ነው። ከክርስቶስ ኢየሱስ መንግሥት የበለጠ ራሳይ የለንምና፤ ስለ እርሱ ክብር እንድንኾንለት የሚሻውን ያደርገን ዘንድ መትጋት አማራጭ አይደለም።

“የመንፈሳዊ ራሳይ ማእከል የእግዚአብሔር መንግሥት ነው። የፈረሰው እንዲጠገን፤ ያልተያዘው መሬት እንዲያዝ ባንዲራው ባልተተከለበት እንዲተከል፤ ጉልበት ሁሉ እንዲንበረከክ፤ ምላስ ሁሉ ለእግዚአብሔር አብ ክብር ኢየሱስ ክርስቶስ ጌታ እንደ ኾነ እንዲመሰክር ነው።”¹⁶¹

መንግሥተ እግዚአብሔር ማእከል ያልኾነበት ራሳይ የጥቅመ ሰናዖር መንፈስ ያረብብበታል። “ሰማችንን እናስጠራ” (ዘፍ. 11) የሚባልበት ትንንቅና ትጋት ይደራበታል። ሰብአዊ ትዕቢት ደርቡን እያሳመረ ወደ ላይ ቢወጣም፤ መለኮት ተቈጥቶ “ይወርድበታል”። ማእከሉ እግዚአብሔር የኾነበት መንፈሳዊ ራሳይ ግን ለእግዚአብሔር ክብርን ለክርስቶስ አካልም መታነጽን ያመጣል። በክብር የተቀበልነው እምነታችን ይህን በእንክሮ ያስገነዝበናል። እምነታችን ጀማሪና ፈጻሚ አለው፤ እርሱም ባለቤቱ መድኃኒ ዓለም ክርስቶስ ነው (ዕብ. 12፥2)።

¹⁶¹ ንጉሤ ቡልቻ፤ “እስር ቤቱን ሰበር፤ ከንፍ ስጠኝ ልብረር፤” በ መስተአየት ውስጥ (ዐዲስ አበባ፡- ሊቪንግ ትሩዝ አገልግሎት፤ 2002 ዓ.ም.) 37።

ይህን ዐደራ ተወጥተው የሄዱ “እንደ ደመና” የከበቡን (ዕብ. 12፥1) “ብዙ ምስክሮች” (1ጢሞ. 6፥12) ቀድመውን ዐልፈዋል (ዕብ. 2፥3)።

የተመረጠውና የተጠራነው በእግዚአብሔር በመኾኑ ጉዳይ ባንከራከርም፤ የወንጌል እምነት ወደ እኛ ዘመን የደረሰው በዐደራም ጭምር እንደ ኾነ መታሰብ አለበት። ከጌታ የተቀበሉትን “ያስተላለፉን” (ሉቃ. 1፥1-2) ቀዳሚዎች ነበሩን። “እኔ ደግሞ የተቀበልኩትን... አሳልፌ ሰጠኝኝሁ” (1ቆሮ. 15፥3) ይሉት ነገር መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው። “ዐደራ ጥብቅ፤ ሰማይ ሩቅ” እንዲሉ፤ የተቀበሉትን ጠብቆ ለተከታዩ አማኝ ትውልድ ማስረከብም ከእኛ የሚጠበቅ ታላቅ ኅላፊነት የመኾኑ ጉዳይ ተወስኗል። ይህ ኅላፊነት ደግሞ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው የተባረከ ተግባር ነውና እንረባረብበት።

የኾነ ኾኖ፤ ዛሬ ያለንበት ኹኔታ “አይበርደኝ፤ አይሞቀኝ” የምንለው ዐይነት አይመስልም። ወዳጆች ሆይ፤ የኾነ “ክፉ ወበቅ” አይሰማችሁም? የኾኑ የትምህርት ብናኞች “ሊያስነጥሱን” አልጀመሩን ይኾን? የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያላችበት ኹኔታ አንዳንድ ወገኖች ከበሮ እንደሚደልቁለት “የታላቅ ጉብኝት ጊዜ” ይኾን? የምሩን እንነጋገር ከተባለ፤ በውጪያዊና አማላይ ገጽታዎቻችን ራሳችንን መሸንገል ያለብን ጊዜ አይመስልም።

ይህን የምታነብቡ የልዩ ልዩ አብያተ ክርስቲያናት መሪዎች፤ አገልጋዮችና ምእመናን እንደምትገነዘቡት መራር በኾኑ ውድቀቶችና ዝብርቅርቅ መካከል መገኘታችን “ሳይታለም የተፈታ” ነው። ይህ ኹኔታችንም ከበርካታ ወገኖች አንደበት የሚደመጥ ከብርዓቸውም የሚነበብ ጉዳይ ኾኗል። ለዚህም ይመስላል በየቦታውና በየኹኔታው የንስሐና የተሐድሶ ጥሪዎች ሲደረጉ የምንሰማው። ለማንኛውም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ለውጥና ተሐድሶ ያስፈልጋታል የሚለውን ጥሪና ሐሳብ ሊገዳደር የሚችል ማሳያ አልተገኘም። ቢያስፈልግ በርካታ ዋቢ መጥቀስ ይቻላል። ያለንበትን ኹኔታ አስመልክተው፤ አቶ ሽፌራው ወልደ ሚካኤል በአንድ ወቅት፤ “እግዚአብሔር ለኢትዮጵያ ክርስቲያን መሬዎች ምን ይላል?” በሚል መሪ ሐሳብ በተዘጋጀ ጉባኤ ላይ የመግቢያ ንግግር አድርገው ነበር። በጊዜው ካቀረቡት ንግግር ውስጥ እስከ

አሁን ከልቦናዬ ተቀርቦ የቀረውን አንድ ነገር እዚህ መጥቀሱ አግባብ ይመስለኛል። እንዲህ ነበር ያሉት፡-

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን በአሁኑ ጊዜ ቅጥርጅ ፈራርሰው እጅግ በሚያሳዝን፤ ነፍሱን በሚያስቁዝም፤ ጆሮን ጭው በሚያደርግ፤ ግራ በሚያጋባ አሠቃቂ ችግር ውስጥ ትገኛለች። ዕድገት አለ፤ ግን ቡፍታ ነው። ድምቀት አለ፤ ግን በብዙ መልኩ ውጫዊ ነው። መሳሳም አለ ግን ልባዊ ያይደለ አፋዊ ነው። ለእግዚአብሔር መገዛት አለ፤ ግን እኔ ያልኩት እስካልተነካ ብቻ ነው። አምልኮ አለ፤ ግን ያለ እግዚአብሔር መፍራት ነው። እምነት አለ፤ ግን በሕይወት ያልታጀበ ነው።¹⁶²

በርግጥ አባባላቸው አሳዛኝ አገላለጥ ነው። የበለጠ የሚያሳዝነው ነገር ግን፤ ሰውዬው ይህን ከተናገሩ ዐሥር ዓመታት በኋላ ያለው እውነታ ከእርሳቸው አባባል ወደ ከፋ ችግር መድረሱ ይመስለኛል። ታዲያ በእንዲህ ዐይነት ችግር ውስጥ ተሸጉጠን ያለን ክርስቲያኖች ምን ማድረግ ነው ያለብን? አንዳንድ ወገኖች እንዳደረጉት ተስፋ ቁርጠን እንቀመጥ? ዝም ብለን በእርምጃ ጥላ ሥር እናድፍጥ? ነገሮች ስለተበላሸሹ ከአምላካችን እንሸሸ? ጸረ፤ በፍጹም!

በርግጥ መልካም ነገሮች የሉም ማለት አይደለም፤ ሞልተዋል። ሹኖም ግን በኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ታሪክ “ድኅረ ነጻነት” በተሰኘው ዘመን በርካታ አዎንታዊ ተግባራት የተከሰቱበትን ያህል፤ ቀላል የማይባሉ አሳሳቢ ችግሮችም ተከሥተውበታል። የሚያሳስበንም ይኸው ነው፤ ያሳለፍናቸው እኒህ ሁለት ዐሠርት ዓመታት ከነበረው የተሻሉ ውጤቶች ይመዘገቡባቸው አልነበረም? ወይስ የኾነው ሁሉ ይኾን ዘንድ ይገባው የነበረው ነው? የነበሩት ዕድሎች ከዚህስ በኋላ ይቀጥላሉን? ጸጸት ባይኾንም ከቅን ልቡና የመነጨ ቀጭኑት አላደረብንም? ያመለጠ ነገር ቢኖርስ?

¹⁶² ሽፈራው ወ/ሚካኤል፤ “የመግቢያ ንግግር፤” እግዚአብሔር ለኢትዮጵያ ክርስቲያን መሪዎች ምን ይላል? ግንቦት 1991 ዓ. ም. ዐዲስ አበባ።

5.2 ያመለጠ ሰድሎች?

የክርስትና መሠረቱ መጽሐፍ ቅዱስ እንደ መኾኑ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስንና የደቀ መዛሙርቱን አርእያ መከተሉ አልቀርም። ይህ ዓለም ጌታችን ኢየሱስንም ኾነ ሐዋርያቱን እንዳሳደደ ሁሉ በየዘመኑ ክርስቲያኖችን ያሳድዳል። ክርስትና ስለ ወንጌል የሚሰደዱለት እምነት ነው። “በእውነትም በክርስቶስ ኢየሱስ እግዚአብሔርን እየመሰሉ ሊኖሩ የሚወዱ ሁሉ ይሰደዳሉ” (2ጢሞ. 3፥12)።

በክርስቶስ የተመሠረተውና ከዘመናችን የደረሰው ወንጌል በኢትዮጵያችንም ውስጥ የተሰበከው ከብዙ መከራና ስደት ጋር መኾኑ በታሪክ ማሳደር የሰፈረ እውነት ነው። ዶ/ር ተስፋዬ ያዕቆብ እንደ መሰከሩት፤ “የኢትዮጵያ ወንጌል አማኞች ታሪክ በስደት ተጀምሮና በስደት ተጉዞ ወደ 21ኛ ክፍለ ዘመን ተሻግሯል።”¹⁶³

በአንጻሩ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ባለፉት ሁለት ዐሥርታት ውስጥ ያገኙት ዕድል በብዙ መንገድ ሲወደስና ሲሞካሽ ኖሯል። እውነት ነው፤ በአሠቃቂ ዕመቃ ተመታቶ ጓዳ ለጓዳ ሲሸሉከሎክ የኖረው የኅዳጣን (አናሳዎች) እምነት በረድኤት እግዚአብሔር ታግዞ የአደባባይ ዝክርና ክብር ስለ ተሰጠው ዘመኑ ቢመሰገን ላይገርም ይችላል።

ክብር ለእግዚአብሔር ይኹንና፤ ወንጌላዊው ክርስትና በጉዳናዎች፤ በታላላቅ አዳራሾች፤ በየሰፈሩና አካባቢው ወንጌልን የሚሰብክበት ዕድል አግኝቶ ቆይቷል፤ የራሱን የጸሎትና አምልኮ ቦታዎች ማግኘትም ችሏል። እንደሌለ ከመፈረጅ ዐልፎ በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ምእመናን የሚከተሉት መንገድ ለመኾን በቅቷል። ታዲያ ደስታን ማብዛት ይብዛበት!

¹⁶³ ተስፋዬ ያዕቆብ፤ “ቀዳሚ ቃል፤” ተስፋዬ ጋቢሪ (መጋቢ)፤ በዚያን ጊዜ (ዐዲስ አበባ፤ ኢ.መ.ወ.አ.ቤ.ክ.፤ 2002 ዓ.ም.) 3።

በነዚህ ዓመታት፤ ዝማሬው አደባባይን ሞልቶት፤ ስብከተ ወንጌሉ ጎዳናውን አጥለቅልቆት ተመልክተናል። አልፍ፤ አላላፋት በክርስቶስ በማመን የድንገት ብርሃን ለማየት በቅተዋል። አብያተ ክርስቲያናት በጌታ ጸጋ እየታነጹ በዝተው ታይተዋል። ስለዚህ፤ በየከተሞችና በየገጠሩ በሺህዎች የሚቈጠሩ አብያተ ክርስቲያናት ተተክለዋል። እጅግ ብዙ አገልጋዮች በእግዚአብሔር ተጠርተው ራሳቸውን ለወንጌል አገልግሎት ሰጥተዋል። በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶችና ኮሌጆች ተከፍተው በመቶዎች የሚቈጠሩ አገልገሎችን አሠልጥነዋል።

“እግዚአብሔር ምድሪቱን በቅኔና በዜማ አብዝቶ ባርኳል። እጅግ ብዙ የቡድንና የግል ዘማርያን አሉን። ቅኔው ይፈልቃል፤ ዜማው ይጎርፍል። ይህ የበረከት ዐይነተኛ ምልክት ነው።”¹⁶⁴ ከመከራው የተረፉ አባቶችም በትንንሽ ልጆቻቸው አፍ ቃለ እግዚአብሔር ሲነገር የዝማሬና ቅኔ ሀብት ሲፈሰስ ለማየት በመብቃታቸው እግዚአብሔርን ሲያመሰግኑ ታይተዋል። ለምሳሌ ከመጋቢ ተስፋዬ ጋቢሶ መጽሐፍ ውስጥ ይህን አንቀጽ እንመልከት፤

በመላ ሀገራችን፤ በአንጻራዊነትም ቢኾን፤ ታላቅ የኾነ መንፈሳዊ ተሐድሶና መነቃቃት አይተናል። ወንጌልን በትጋትና በታማኝነት በመሰከሩ ምእመናንና አገልጋዮች አማካይነት በክርስቶስ እያመኑ ከዘላለም ሞት የሚያመልጡትን አያሌ ሰዎች ለማየት አምላካችን አድሎናል። በገጠር በከተማ ምድራችን እንደ ገና የምስጋናና የዝማሬ ድምፅ የሚሰማባት ኾናለች። በዚህ መነቃቃት ውስጥ ሕዝቡን ያገለግሉ ዘንድ ጸጋውን አልብሶ ጌታ ለክብሩ ባስነሣቸው የወንጌል አገልጋዮችና ዘማርያን በእጅጉ ተባርከናል። ...¹⁶⁵

ከዚህም በላይ ሌሎች በርካታ ባርኮቶችን መዘርዘር ይቻላል። ስለዚህ ሁሉ አምላካችንን ማመስገን ይገባናል፤ የዚህ ሁሉ መልካም ስጦታ ባለቤት እግዚአብሔር ነውና፤ ከብር ሁሉ ለእግዚአብሔር ይሁን!

¹⁶⁴ ሺፈራው፤ የተከፈቱ በሮች 6።
¹⁶⁵ ተስፋዬ፤ በዚያን ጊዜ፤ 132።

ይህ ሁሉ እንደ ተጠበቀ ኾኖ፤ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች የተሰጣቸውን ብርቅ ዕድል ምን ያህል ተጠቅመውበት እንደ ኾነ መጠየቅ ድፍረት ይኾናል? ከላይ እንደ ተጠቀሰው፤ የተሠሩትን መልካም ነገሮች መዘርዘር እንደሚቻል ጸሐፊው በሚገባ ይገነዘባል፤ በጣም በርካታ ድሎች ተፈጽመዋል። ሚሊዮኖች የወንጌልን ብሥራት ሰምተው የድንገትን ብርሃን ማየታቸውንም እያሰበ፤ እንደ እናንተው ሁሉ እግዚአብሔርን ያከብራል። ግን ዐልፎ፤ ዐልፎ በጎሊናው የሚያቃጭልበት መግት ይገጥመዋል። ከእግዚአብሔር ልዕልና አኳያ ሳይኾን፤ ከሰው ጎላፊነት አንጻር ሲያሰላሰል፤ “ከዚህ በላይ ሊኾን አይችልም ነበርን?” ሲል ይጠይቃል። ያው ቀጭን መኾኑ ነው። የባከነ ነገር አልነበረም?

ይህን ሳስብ ሳለሁ፤ ባለቅኔው ሎሬት ጸጋዬ ገብረ መድኅን የዐፄ ቴዎድሮስን የመቅደላ ስንብት ባሰላሰሉበት የምናብ እይታቸው ካሰፈሩት ሰንኞች “እኒህ ሁለቱን በእኛ ዐውድ ለማጠየቅ ይቻል ይኾን?” አልማለሁ።

ቅኔውን ቀደም ብላችሁ ላላነበባችሁት ዐውዱን በመጠኑ ማሳየት ይቻላል። በጀነራል ናፒር የሚመራው የእንግሊዝ ጦር በዐፄ ቴዎድሮስ የታገቱትን እንግሊዛውያን እስረኞች ለማስለቀቅና የታላቋ ብሪታኒያን ከንድ ለቴዎድሮስ ለማሳየት፤ ንጉሡ ወደ ሰፈሩበት መቅደላ ያለ የሌለ ጎይቱን ታጥቆ፤ መጣ።

ከሠራዊቱ የሞተው ወድቆ፤ የቆሰለው ዝሎ፤ የደከመው ሸሽቶ ነበርና ቴዎድሮስ በመጨረሻዋ ሰዓት ከባዕድ ጭፍራ ጋር የተፋጠጡበት ጊዜ ነበር። ለቀውጢ ቀን እንዲኾን ተብሎ የተሠራውና ሰባስቶፖል የተባለው መድፍ ወደ ጓላው ተከሶ ሲያበቃ ራሱም ፈነዳ። ዝነኛው የጦር አዝማች ፊታውራሪ ገብርዬም በእንግሊዝ ጠብ መንጃ አረር ተመትተው የመውደቃቸው መርዶ በንጉሡ ድንኳን ተሰማ። ይባስ ብሎ፤ ናፒር ንጉሡን ማርኮ ለመውሰድ ስለቋመጠ “እጅህን ስጥ” ብሎ ለዐፄው ደብዳቤ ላከባቸው።

ቅኔው የሚያጠነጥነው፤ በዚህ ነገር ሁሉ በፈራረሰባቸው ወቅት፤ ንጉሡ በነበራቸው የሰሜት ሕማማትና የቀጭን ንዝረት ላይ ነው። ቴዎድሮስ ዘውድ ከመጫናቸው በፊትም ኾነ በዙፋን ላይ ከወጡ በኋላ ያደረጉት ውጣ ውረድ ቀላል አልነበረም። የከሸፈ ነገር ቢገጥማቸውም እንኳ፤ የተሳካላቸውም ነበር።

ነገር ግን፤ ባለቅኔው፤ በምናቡ ተሳኩ በተባሉት ነገሮች ከመመስገን ይልቅ ይኾኑ ዘንድ ይገባቸው በነበሩ ግን ሳይኾኑ በቀሩ ነገሮች እየተቆጩ የተብሰሰሉበት ቅኔ መኾኑ ነው።

ለማንኛውም፤ ስንኞቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

ያለፈ ጥረታችንን ሳስታምመው ትዝ ሲለኝ፤
ከምክርነው ነገር ይልቅ ያልምክርነው ነው የሚቆጩኝ።¹⁶⁶

የሚል ነው። ንጉሡ የተነሡለት ምድራዊ ኅላፊነት ያለሙለትን ያህል ከዳር ሳይደርስ በመከሸፉ ምክንያት የተቆጩት እንዲህ ባለ መልክ ሊኾን ይችላል በሚል ዕሳቤ ባለቅኔው ጸጋዬ በምናባቸው ተቆጩላቸው ማለት ነው። “ያልምክርነው ነው የሚቆጩኝ” እያሉ።

የተወደዳችሁ የእግዚአብሔር ባርያዎች ሆይ፤ የእኛስ ጉዳይ? የታላቁ ዐደራስ ነገር? ባለፉት ሁለት ደርዘን ዓመታት ውስጥ ይደረግ ዘንድ ይገባው የነበረው ይህ ብቻ ነበር? የሚያስቆጭ ነገር የለም?

ብዙ የተለፋለት ነገር ሲነካ ማስቆጩቱ አይቀርም። አዎ ያስቆጫል። የትሩፋን ናፍቆት በተባለው መጽሐፍ ላይ እንደ ሰፈረው፤ “ሕልም ሲከሰም ቀጭት እንደ እግር እሳት ያንገበግባል፤ እየዋለ እያደር ጸጸት ወደ ልቡና ይዘልቃል። ሕልምም ኾነ ቅዠት በሌላቸው ሰዎች ዘንድ የማይገኝ ውስጣዊ ነዲድ ኅሊናን ይሞሸልቃል።”¹⁶⁷

¹⁶⁶ ጸጋዬ ገብረ መድኅን፤ “የቴዎድሮስ ስንበት ከመቅደላ፤” *አሳት ወይ አበባ* (ዐዲስ አበባ፡- የጸ.ገ.መ. ቤተ ሰቦች፡ 1999 ዓ.ም.) 214።

¹⁶⁷ ሰሎሞን እበበ ገብረ መድኅን፤ *የትሩፋን ናፍቆት* (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2006 ዓ.ም.) 223።

ኾኖም ግን መጽናት አለብን። የአንድ ሰው ዋነኛ መለኪያው በምቶትና መደላደል ውስጥ በርትቶ ማለፉ አይደለም፤ በችግርና ውጥረት ውስጥ ጸንቶ መቆም መቻሉም ነው። በዙሪያችን ከከበበን ነገር ይልቅ የተበላሸውን እንደ ገና ዐድሶ በሚሠራው በእግዚአብሔር እንታመናለን። ለውጥና ተሐድሶ የእግዚአብሔር አምላካችን ሥራ ነውና።

ከርስትና በኢትዮጵያ በመድኅን ዓለም ከቡር ደም በጸናው ወንጌል መመሥረቱ እሙን ነው። የምሥራቹ ሲታወጅም የሰማዕታትን ደም በምስክርነት መስጠቱ አይታበልም፤ በስደት፤ ዕመቃና እንግልት የደመቀ ታሪክም እንደ ነበረው እንገነዘባለን። ነገር ግን ይህ ከቡር ትናንት ውድ ዋጋው እንደ ተጠበቀ ወደ ነገ እንዲዘልቅ ዛሬን ይሞግተን ዘንድ ከፊታችን ቆሟል፤ እኛስ አንሞግትምን? ብንሞግትና የተሻለውን ብንቀይስ አይሻለንም? አለዚያ ኪሳራ ይገጥመናል። ራሱን የማይመረምር ሕይወት ከኪሳራ ሌላ ምን ሊመጣበት ኖሯል? መጽሐፍስ ይህን አያስተምርምን? “በሃይማኖት ብትኖሩ ራሳችሁን መርምሩ፤ ራሳችሁን ፈትኑ” (2ቆሮ. 13፥5) የምትሰኘዋ ጥበብ ሰማያዊ ናት።

ትናንትን ብቻ እያሞካሸን መዘለቅ አንችልም። በትናንት ትዝታ ተውጠን በዛሬው ከፋት ጠውልገን መጓዝስ አይበቃንም? ታሪክ ብቻውን መተማመኛ አይኾንም። ወንጌላዊ እንዳለ ገብረ መስቀል በአንድ ወቅት እንዳሉት ነው፤ “ምሥረታ ታሪክ ነው፤ መከራ መቀበል ምልክት ነው፤ ማገልገል የፍቅር ዕዳ ነው፤ መጽናት ግን ብድራት ነው።” ባልጸና አስተምህሮ የምንጸናው ግን እንዴት ነው? የጸና ትምህርት ያስፈልገናል ብቻ ሳይኾን በእውነት መጽናትም ያሻናል።

ይህን የምንለው ዘመኑ ከፋ ትውልዱም አስቸጋሪ ነው መባሉን በመዘንጋት አይደለም። አዎ፤ የሚታየውና የሚሰማው ቀላል አለመኾኑ እውነት ነው። ልንወጣው የሚገባን ተራራና አቀበት ከፍ ያለ ይመስላል። “ዳገት” አለ፤ ቢኾንም ግን ተስፋ ገና የቀረልን ሕዝብ ነን።

5.3 ዳገትና ተስፋ¹⁶⁸

ልጆች ሳለን በሚነገሩን ጣፋጭ ተረቶች በኩል አጭልቀን የምናያቸው የሕልም ዓለማት ነበሩን። (ርግጥ፣ በነ “አያ ጅቦ” ታሪክ ብቻ ላይን ልጅ ይህ አባባል አይሠራም።) እኒያ ተረቶች የሚያነጫንጩ የልጅነት ችግሮቻችንን በማስረሳት በሐሳብ ሰመመን ውስጥ አስገብተው እንደሚያፍነክንኩን ትዝ ይለናል። ነገር ሁሉ “አልጋ በአልጋ” በኾነበት የተረት ዓለም፣ የፈጠራ ታሪኮቹ፣ ከደስታ ባሕር ላይ ያንሳፍፉን ነበር።

በዕድሜያችን ከፍ ብለን ከአውነታው ጋር መገናኘት ስንጀምር ግን፣ በልጅነት ልቡናችን የገነባናቸው ረቂቅ የሐሳብ ዓለማት መናድ ይጀምራሉ። የአውናዊውና የገህዱ ዓለም “ጣጣ ፈንጣጣ” ይቀበላል። እኛም ከእናቶቻችን ጀርባና ከእባቶቻችን ዕቅፍ “ሳናንኮሻኩሽ” ወርደን ወደምንውተረተርበት ሥፍራችን “ዝቅ” እንላለን።

የእጽናፈ ዓለሙ ማእከል የኾንን ያህል እንዲሰማን የሚያደርጉን እኒያ የተረት ዓለም ጣፋጭ ነገሮች አየተነኩ ይለዩናል። ከብዙዎች እንደ አንዱ የመኾናችን ሐቅ ፊታችን ይገሸራል። ከሕይወት ጋር ፊት ለፊት እንጋፈጣለን። ዓለማችንን ከነቡጉሯ ጭምር እናያለን። የእሳት ዳር ተረኮች ቀስ በቀስ ትርጉማቸው ይወይብና፣ ከሕይወት ጋር የሚኖረን ጥምረት አስተውሎት ተጨምሮበት፣ አካባቢያችንን ከውጣውረዱ፣ ከደስታና ጎዘኑ፣ ከጥያቄው፣ ከሩጫው ... ጋር እንረከባለን። እየወደቅንና እየተነሣን የምናዘግምበት ወይም የምንከተፈተፍበት መንገድ ይኖረናል። ሩጫ በተሞላው የኑሮ ጎዳና ላይ ማዝገሙ አይቀሬው ዕጣ ፈንታችን ይኾናል፤ እንረጣለን። የክርስትና ሕይወት ጉዞም በሩጫ ተመስሏል (1ቆሮ. 9፡24፤ ዕብ. 12፡1-3)።

¹⁶⁸ የዚህን ሐሳብ አብዛኛውን ክፍል በግንቦት 2006 ዓ.ም. በታተመችው ሐንጻት መጽሔት ላይ አስነብጬ ነበር።

እናም፣ ሕይወት እንደ መንገድ፣ ሕይወት እንደ ጉዞ፣ ሕይወት እንደ አቀበት፣ ሕይወት እንደ ዳገት፣ ሕይወት እንደ ሩጫ ... ትመጣብናለች። እኛም የሕይወት ግብ ግቡን እንያያዘዋለን። አንድ ነገር ግልጽ ይኾንልናል፤ በተሰጠን ዘመን “ሯጮች” መኾናችን።

በሕይወት መንገድ ላይ፣ ሁላችን ሯጮች ነን

ቀዝፈን የምንዋኝ፣ በዕድሜ ጅረት ሰፍረን።

የዚህ ምድር ሩጫና ግብግብ ብርቱ ሰልፍ የተሞላ ነው (ኢዮ. 7፡1)። ለእኛ ለክርስቲያኖችም የዚህ ዓለም ኑሮ መከራና ተግዳሮት የሞላው መኾኑ ተነግሮናል። ሐዋርያቱ፣ “ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በብዙ መከራ እንገባ ዘንድ ያስፈልገናል” (ሐዋ. 14፡22) በማለት እንደ ተናገሩት ብጤ ነው። ዳገት እንወጣለን፤ ቀልቀለት እንወርዳለን፤ ሸለቆም እንሻገራለን።

የልባችን ዐይኖች ሲከፈቱልን፣ ለከበረ እውነትና ለዘላቂ ዓለማችን መሰለፍ አለ። አለዚያ ይህ “እንጀራ” ይሉት ነገር ወዛችንን እየመጠጠና ሐሳባችንን እየሰነከለ ያንከላውሰናል። ዘመናችንን የምንደኛ ወራት ሊያደርግብን ይዳዳዋል። ደረጃ በላይነህ በየዕድሜ መንገድ ውስጥ ባሰፈራት “ሯጮች” በተሰኘችው ግጥሙ እንዳለው እናንጐራጐራለን፤

ሁላችን ሯጮች ነን፣ ሁሉ እንረጣለን

ከእንጀራችን ጓላ፣

ምንም አሸንፈን ዋንጫውን ባንበላ።¹⁶⁹

¹⁶⁹ ደረጃ በላይነህ፣ “ሯጮች፣” የዕድሜ መንገድ (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፣ 1997 ዓ.ም.) 30።

ብታንስም ብታድግ የራሳችን ሩጫ አለችን። የልደታችን ፀሐይ ከሠረቀችበት ቅጽበት ፊትም ጅነ ሩጫውና ትግሉ እንዳለ ነው። “ከልደታችን በፊት” ያልኩት፤ ባይታወቅን እንጂ፤ በማሕፀንም ውስጥ ጅነን ስንትና ስንት “ሩጫ” ማሳለፋችን አልቀረምና ነው። በዚች ምድርም ላይ፤ የተሰጠንን ዘመን ያህል፤ መፈደዱ ይኖራል። ቀን ሳይል ሌሊት መብከንኩኑ ይቀጥላል። የባሰበት ተኝቶስ መቸ ያርፋል? በሰሜት እየባከነ ጣራ ሲቈጥር፤ ሲያስርና ሲፈታ፤ ሲወጣና ሲወርድ ሌሊቱን ማጋመሱና ሲብስም ማንጋቱ አለ። እንዲህ ዐይነቱ መማሰን ከብዙዎች አንደበት ሲነገር የምንሰማው ሕማም ነውና እናውቀዋለን።

ይህ ሩጫ ታዲያ “ዐልጋ በዐልጋ” ዓይነት የምቶችና የተድላ መንገድ ብቻ አይከተልም። አድካሚና “የዳገት ላይ ጉዞ” የሚገኝበት ወቅት ሞልቷል። በግልም ጅነ በጋራ ዳገቱን መቧጠጥ ይኖራል። የአንዳንዱ ጥረት እንደ ሸረሪት ነው፤ ድሩን እያደራ እያውተበተበ ይነጉዳል። የሌላው እንደ በረሮ ነው፤ በዘፈቀደ የመርመስመስ። የገብረ ጉንዳን ዓይነት ጥሮ-አደር ብርቱም አለ። በጥምዝምዙ ሳይበገር በጎብረት እየተረዳዳና እየተጋዘ የሥልጣኔ “ከደሳውን” የሚገነባ።

ቤተ ሰብ፤ ቤተ ክርስቲያን፤ ማኅበረ ሰብ፤ ጎብረተ ሰብና ሀገር ማለት እንደ ከደሳው ይመስለኛል። “እኔው የሠራሁት” እና “የእኔው ነው” አይባልምና። “የእኔ፤ በእኔ፤ ለእኔ” ብቻ የማለት መገደር (ትምክሕት፤ ትዕቢት) የመጣብን እንደ ጅነ ግን፤ አፈር ድቤ የምታስግጠውን የናቡከደነጾርን ጽዋ መጨለጥን ያስከትላል (ዳን. 4፡30-33)።

ግርማ ተስፋው የተባለ ገጣሚ፤ የጠፋቸውን ከተማ ጎሠሣ በምትል መድበሉ መግቢያ ላይ፤ “ሁላችንም የየራሳችንን ዳገት በየቀኑ እንወጣለን”¹⁷⁰ ይላል። እውነት ነው። በግልም በጎብረትም የሚወጣ አቀባት ይኖራል።

¹⁷⁰ ግርማ ተስፋው፤ የጠፋቸውን ከተማ ጎሠሣ (በታና አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2005 ዓ.ም.) 1።

የአንድ ትውልድ ጉዞ፤ የአንድ ማኅበረ ሰብ የዕድገት፤ የለውጥና የተሐድሶ ተስፋ የሚጠይቀው ጥረት እጅግ ታላቅ ነው። ዛሬ ጠዋት ተጀምሮ ምሽት ላይ የሚጠናቀቅ ስኬት የለም። በእንዲት ጀንበር የተጠናቀቀ ሥልጣኔም ጅነ ተሐድሶ አይታወቅም። በውጣ-ውረድ የተሞላ መፍጨርጨርን ይጠይቃል፤ ትጋትን ይፈልጋል። የዳገት ላይ ሩጫ ነዋ።

እኛማ፤ በመልክአ ምድራዊ አቀማመጧ ጭምር በተራራና በዳገት የተሞላች ሀገር ውስጥ የምንኖርም አይደለን? *The Ethiopian Highlands* ማለትን ማን ያጣዋል? በአጠቃላይ ማኅበራዊ ጥምዝምዛችን ውስጥ እንደ ሕዝብም፤ እንደ እምነት ማኅበረ ሰብም፤ እንደ ሀገርም የራሳችን “ዳገት” ያለን መስሎ ይታየኛል። ልንወጣው የምንፍጨረጨርበት “አቀባት” ይሣልብኛል። ከሀገሪቱ መንፈሳዊ መሪዎች፤ ባለሥልጣናት፤ ምሁራን፤ ጸሐፍትና ከያኒያን አንደበትና ብርዕም ይህንን ሐቅ መልቀም ይቻላል።

ለምሳሌ፤ ሚኒስትሩ ከቡር አቶ በረከት ስምዖን የሁለት ምርጫዎች ወግ በተሰኘ መጽሐፍ ውስጥ ሐሳባቸውን የሸበለሉት “ናዳን የገታ ሀገራዊ ሩጫ” በሚል ሐረግ ነው።¹⁷¹ ናዳ ከዳገትና ገደል በቀር ወደየት አለ? ያለ ዳገት ናዳ አይኖርም።

ዘመን መጽሔት በኅዳር 2005 ዓ.ም. በድጋሜ ታትሞ ለንባብ በበቃው ልዩ ዕትሙ ላይ ከቡር ጠ/ሚ ኅይለማርያም ደሳለኝ በቀድሞው ጠ/ሚ አቶ መለስ ዜናዊ የቀብር ሥነ ሥርዐት ላይ ያደረጉትን ንግግር አስፈሯል። ከዚያ ውስጥ ስለ “ዳገቱ” ከተናገሩት ውስጥ የሚከተለውን መቀንጨብ ይቻላል። አቶ ኅይለ ማርያም ሲናገሩ፤ “... የዳገቱን ጉዞ እጋምሰናል። ... ዳገቱ መኻል ላይ መቀመጥ ወይም ማረፍ አይፈቀድልንም። ካረፍን ይደክመንና ዳገቱን መውጣት

¹⁷¹ በረከት ስምዖን (ሚ/ር)፤ የሁለት ምርጫዎች ወግ፡- ናዳን የገታ ሀገራዊ ሩጫ (ናይሮቢ፡- 2004 ዓ.ም.)

ይሳነናል”¹⁷² ይላሉ። ልብ በሉ፤ ሀገራዊውን ጉዞና ጥረት የመሰሉት በዚያው በተለመደ “ዳገት” ነው።

ለማለት የፈለግሁት፤ ማንበረ ሰባዊና ሀገራዊ “የዳገት ላይ ጉዞ” የመኖሩ ነገር ሰፋ ያለ ቅቡልነት እንደ አለው ነው። “ዳገቱ” የማንበረ ሰብ ከመኾን በላይ የግል ሕይወት ጉዳይ መኾኑም ግልጽ ነው። ርግጥ፤ አንድ ሰው በሰሎሞን ደሬሳ የአሰላሰሎ ንጽረት ላይ በመመሥረት “የዳገቱ ነገር” እንደ አተያዩ ነው ብሎ ሊከራከረን ይሞክር ይችናል።

ዳገት፤ ሽቅብ የታየ ቀልቀላት

ቀልቀላት፤ ቀልቀላ የታየ ዳገት¹⁷³ በማለት።

የኾነ ኾኖ፤ ወደድንም ጠላን “ዳገትማ” አለ። በግልም በጋራም የምንወጣው “አቀበት” አለ። “ዳገቱ” ብቻ ሳይኾን እሱን ለመሻገር የሚደረገው ጥረት ሳይቀር እንዳለ አለ። እንደሚታወቀው፤ “አቀብቱን” ለመውጣት የሚከፈል ውድ ወዝ ከየዜጋው ተመጥጦ መፍሰሱ አልቀረም። በየዘመኑ ዳገት መቧጠጡ እንደ ነበር ማን ሊያስተባብል ይችላል። በየሥርዐቱ ልዩ ልዩ የዳገት ላይ መንገዶችን ተጋፍጠናል። በየልማዱና ወጉ ውስጥ የተመደበልንን “አቀበት” ለመውጣት ተውተርትረናል። በየእግባቡ ያጋጠመንን “ፈፋዎች” ለመሻገር ሞክረናል። የተሳካልን ያለውን ያህል፤ ያልተሳካልንም ይኖራል። ፕሮፌሰር መስፍን ወልደ ማርያም በአንድ ግጥማቸው ውስጥ ያኖሩት ሐረግ “ዳገት ላይ ሰው ጠፋ፤ አቀበት ከበደ”¹⁷⁴ ይላል። በዳገት ሩጫው ያጋጠመ “ጥፋትን” የገለጹበት የቀጭኑ መግለጫ ይመስላል።

¹⁷² ዘመን መጽሐት፤ የኢትዮጵያ ፕሬስ ድርጅት፤ ቍጥር 48፤ ልዩ ዕትም፤ መስከረም 2005 ዓ.ም፤ ገጽ 53።

¹⁷³ ሰሎሞን ደሬሳ፤ ዘበት ዕልፈቱ (ዐዲስ አበባ፡- ተዋነደ ስቱዲዮ፤ 1991 ዓ.ም.) ሽፋን ገጽ።

¹⁷⁴ መስፍን ወልደ ማርያም (ፕሮ.)፤ ዛሬም እንግራግራ፡- እንግላን (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2005 ዓ.ም) 21።

እንደ ማንኛውም ሕዝብ፤ የእኛም ጥረትና መፍገምም ያለና የነበረ ነው። ከስሕተታችን ተምረን፤ በስኬታችንም ተበረታችን ከመቀጠል ሌላ ምን አማራጭ ይኖረናል?

በዚህ መፍገምም ውስጥ እንደ ወጣ የቀረ አልፍ አላፍ ዜጋ አለ። ገሚሱ ታሪክ ሠርቶ፤ ለተከታዩ የመሸጋገሪያ መደላድል አበጅቶና “መሰላሉን” ኾኖ ተተኪው ትውልድ ወደ ደርቡ ይወጣ ዘንድ ዐግዟል። መሪው፤ ተመሪው፤ ገበሬው፤ ነጋዴው፤ ወታደሩ፤ ምሁሩ፤ የእጅ ባለሞያው፤ ካህኑ፤ ወዘተ... ሀገራዊ ዋጋውን ታሪክ ይሰጠዋል ብለን ተስፋ እናድርግ። ወሮታውን የሚያጣጥል ትውልድ ካልተነሣበት ዐላፊው ወገን የቁፈረው ምንጭ ላይ አሸዋ አይሞጀርበትም፤ ጉድፍ አይጣልበትም።

እንግዲህ፤ በዚህ የዳገት ላይ ጉዞ፤ በክርስቶስ ወንጌል የተለወጡ ክርስቲያኖች አበርክቶት ታላቅ ተስፋ ተሸከሟል። ምክንያቱም፤ “የተለወጡ ሰዎች የማያሳፍሩ የወንጌል ምስክሮች፤ የሕዝብና የሀገርንም ሁለንተና በጽድቅ የሚያገለግሉ ይኾናሉና።”¹⁷⁵

ለማንኛውም ዳገቱን የመውጣት መፍጨርጨሩ አለ። በነዚህ ሁሉ ትግሎቻችን ምን ያህል ተሳካልን? ወይም ምን ያህል ጊዜ ተንሸራትተን ወደ ታች ተመለስን? ትልቅ ጥያቄ ነው። በዚህ የዳገት ላይ ጉዞ ተሸንፈው ወደ ዐዘቅቱ የሰረጉ እንደ ነበሩ ስንሰማ ኖረናል፤ አንብበንም። ሌሎች ደግሞ በአቀብቱ መኻል ሲፍገመገሙ በሌሎች ተጓዦች ተገፍትረው ተሰውረዋል። ይህ በዓለማዊውም በቤተ እግዚአብሔርም ታይቷል። ጥቂቶች በጽናት ተጉዘው ከአፋፋ ላይ ደምቀው እንደሚያበሩ ግልጽ ነው።

ክርስትናም ውድ ዋጋ ባስከፈለውና ውጣ ውረድ በተሞላው የዳገት ላይ ጉዞው ተፈትኗል። ትውልዱ ከቀዳሚዎቹ የወረሰው ዐደራ ከቡር የኾነውን ያህል ከፊቱ ሊወጣው የተገባው ዳገትም ቀለል አይደለም። በዚህ መጽሐፍም ለማሳየት እንደተሞከረው ገና ብዙ የምንወጣው ዳገት አለ።

¹⁷⁵ ተስፋዬ፤ በዚያን ጊዜ፤ 134።

ዋናው ነገር፤ የዳገት ላይ ሩጫው ምሬትና ሥቃይ እንዳይበረታበት ምን ማድረግ አለብን የሚል ነው። አንድም “ነጻነታችንን ጎላፊነት በተሞላ መንገድ እንጠቀምበት። ዘመኑን ከአሁን የበለጠ በማስተዋል እንዋጅ፤ በጥቃቅን መናኛ ጉዳዮችና ያለ ልክ በመዝናናት የምናጠፋው ጊዜ የለንም።”¹⁷⁶

በጥርጣሬና በመካሰስ የምናተርፈው ነገር አይገኝም። አቀባቱን በእሾኽ መሙላት ምን ይጠቅመናል? በበደሉን ላይ የምንበትነው ጠጠር እኛኑ መልሶ እንዳያውከን ማሰብ ይኖርብናል። የዳገቱን ጉዞ በመያያዝ እንጂ በመጓተት እንዘልቀውም። ወንድሞቻችን ከፈፋው ሰጥመው ከቀሩ በኋላ ብቻችንን ከተራራው አናት ብንደርስስ ሐሴት ይሞላናልን? የአጥቢያችን ስኬት ብቻውን ያስፈነድቀናል? “በዓለም ያሉት ወንድሞቻችሁ ያን መከራ በሙሉ አንዲቀበሉ” (1ጴጥ. 5፡9) መባሉን ስናውቅ ዐብሮ በጸሎት ከመትጋት ጋር አጋርነትን ማሳየት እንዳለብን መጽሐፍ አስተምሮናል።

ልብ መባል ያለበት ሌላም ቀጥታ ነገር አለ። እርስ በርሳችን እየተካሰስን ብንካለብ እንጠፋፋለን። በዙሪያችንም ሹነ በመካከላችን እየሹነ ያለው ግን ምንድነው? የቆሮንቶስ ክርስቲያኖችን ድካም የምንደግም ይመስላል። “ነገር ግን ወንድም ወንድሙን ይከሳል፤ ይህም በማያምኑ ፊት ይደረጋል?” (1ቆሮ. 6፡6)። የአቀባቱ ጉዞ መተማመን ይሻል። ገጣሚ አበባው መላኩ “ዳገት የከፈላቸው” ወንድሞችን በአቤልና ቃየል የውረድ-አንውረድ ሽመቃና ነፍስ ነጠቃ ምሳሌነት በሣለበት “እስከ ማእከሉ” በተባለ ግጥም ስንኞች ውስጥ የመጠራጠርን ፍዳና የመተማመንን ፋይዳ ልብ በሚነገር ቋንቋ ያወሳል፤

“ከዚህ የቀን ጉደሎ ነው ከዚህ ከሕደት በኋላ፤

በተራራው እናትና ከግርጌ በቆመው መኻል መተማመኑ የላላ።”¹⁷⁷

¹⁷⁶ ተስፋዬ፤ በዚያን ጊዜ፤ 134።

¹⁷⁷ አበባው መላኩ፤ “እስከ ማእከሉ” ከራድዮን (በታና አሳታሚ አልተገለጸም፤ 1999 ዓ.ም.)

አዎ፤ የማይተማመኑ ወዳጆች ዐብረው መጓዝ አይኾንላቸውም። የጋራ ራእይ አይኖራቸውም። ምናልባትም ባይጠፋፉ አይደል። መጽሐፍም፤ “ነገር ግን እርስ በርሳችሁ ብትነካከሱና ብትበላሉ እርስ በርሳችሁ እንዳትጠፋፉ ተጠንቀቁ” (ገላ. 5፡15) በማለት ያስጠነቅቃል።

በዚህ አነስታኛ መጽሐፍ ውስጥ ከበድበድ ያሉ ርእሰ ጉዳዮች ተነሥተዋል። የተጋፈጥናቸውና ገናም የምንጋፈጣቸው አቀባቶች እንዳሉብን ተጠቅሷል። ታዲያ ተስፋው ምንድነው? ተስፋው ተስፋ ነው። እንደ ተራራ የተገተረውን አቀባት በጽናት መውጣት እንደሚኖርብን ይሰማኛል። ወገባችንን በፍቅርና ተስፋ ጠበቅ አድርገን በማሸነፈጥ እንወጣለን።

ራሳችንን ለመሸንገል ካልፈለግን በቀር፤ ያለንበት ሹኔታ የሚያስጨበጭብ አይመስልም። ሀገረኛው ብሂል “ሆድን በጎመን ቢደልሉት፤ ጉልበት በዳገት ይለግማል” ይላል። ርግጥ የሚያስቆጩ ነገሮች ሞልተዋል። ነገር ግን በቀጭኑ፤ በብሶትና ቀዝማ ብቻ የትም አይደረስም። “ቀጭኑና መረቅ ለጊዜው ይጣፍጣል።” ነገር ግን ተስፋ ከሌለበት ዐጥንት ያነቅዛል።

ተስፋ ለሰው ልጅ እጅግ አስፈላጊ ነው። አንዳንዶች የተስፋን አስፈላጊነት አካላዊነት ለሳንባችን ከሚያፈልግበት ውድነት ጋር ያመሳስሉታል። ያለአካላዊነት ታፍኖ መሞት እንደሚከሠት ሁሉ፤ ያለተስፋ ደግሞ የሰው ሕይወት በተስፋ መቀረጥ ዐዘቅት ውስጥ ይዘፈቃል፤ በዓላማ ቢስነትና ትርጉም የለሽነት ዐውሎ ይመታል። ተስፋ የሰውን ልጅ አዕምሯዊም ሹነ መንፈሳዊ ጥረት የሚያንቀሳቅስ የጎይል ምንጭ ነው፤ ለግለ ሰብ የሚያስፈልገውን ያህል ለማግኘት ሰብም ያሻዋል። ቤተ ክርስቲያን ደግሞ የእምነት፤ የፍቅርና የተስፋ ማግኘት ሰብ ናት።

ከማግኘቱ መነጽር ከተመለከትነው፤ ተስፋ የአንድ ማግኘት ሰብ ሕዝባዊ ንቃት ገሊና (civic consciousness) መገልበት ምንጭ ይኾናል። ምክንያቱም ተስፋ የመጨውን ጊዜ ጎብረተ ሰብ፤ ከተማ ይሁን ሀገር መድረሻ

በሩጎና አንጊ ያደርጋልና።¹⁷⁸ ያለተስፋ ሰው ወደየራሱ የብቸኝነት ጥግ ተስፈንጥሮ በመስጠም ከማኅበራዊ ተግባብቱ ይነጠላል። በሌላ በኩል፣ ተስፋ መቀረጥ የመታው ሰው፣ ሽሽትን እንደ ብቸኛ አማራጭ ስለሚወስድ፣ ኅብረት ይወድቃል። እንዲህ ዐይነት ሰው ከፊቱ ያለውን ዕንቅፋት ሁሉ ለማንሣት በሚያደርገው የሞት ሽረት መንፈራገጥ የተነሣ በጭካኔና ደመነፍሳዊ መወራጨት ሊሞላ ይችላል።

ተስፋ ከዚህም በላይ ነው። ትዕግሥትን ያስተምራል፤ በሐሳብ ከማይስማማን ሰው ጋር እንኳን በፍቅር እንድንደማመጥና በማስተዋል እንድንመላለስ ዐቅም ይሰጠናል። ሮናልድ ቺያ እንዳለው፣ “ተስፋ ቢስነት የሞት ዐይነት ነው። ምክንያቱም የፍርሀትን በር ይከፍታልና፤ ፍርሀት ደግሞ ያደክማል፤ ያሽመደምዳልም።”¹⁷⁹

ይህን መጽሐፍ በማዘጋጀት ወቅት ካነጋገርኋቸው ወገኖች መካከል በአንዳንዶቹ ላይ ግልጽ የሆነ የተስፋ መቀረጥ ስሜት ተመልክቼአለሁ። ተመሳሳይ ስሜት የሚጋሩ ወገኖች መኖራቸውን ሰምተናል፤ እንብበናልም።¹⁸⁰ ነገር ግን፣ ተስፋ የመቀረጥ ደመና ቢከበንም እንኳ ተስፋ ራሱ ብርታትን እንደሚያጐናጽፈን የታወቀ ነው።

የተስፋን ባሕርይ አስመልክቶ፣ ከማማሽ ምእት ዓመት በፊት፣ ጋብርየል ማርሰል እነዚህን ቃላት ጻፈ፤ “እውነቱ ይህ ነው። የተስፋ መቀረጥ ፈተና በሌለበት ጊዜ፣ ተስፋ ሊኖር አይችልም፤ ተስፋ እኮ ይህን ፈተና በንቃት፣ በቅልጥፍና፣ ያለዳተኝነትና በድል አድራጊነት የምንቋቋምበት ክዋኔ (ተግባር) ነው።”¹⁸¹

አሜሪካዊቱ ክርስቲያን ኖቭሊስት አኔ ላሞትም ለዚህ አተያይ የቀረበ ሐሳብ አላት። “ተስፋ የሚጀምረው በጨለማ ውስጥ ነው፤ ትክክለኛውን ነገር

¹⁷⁸ Ronald Chia, *Hope for the World* (Leicester: IVP, 2006) 11.

¹⁷⁹ Chia, *Hope*, 11

¹⁸⁰ ነቢዩ፣ “የወንጌላውያን” ማቴዎስ 30።

¹⁸¹ Gabriel Marcel, as quoted by Ronald Chia, *Hope*, 12.

በማድረግ የምትቆምበት ጽኑ ተስፋ ካለህ የማለዳው ንጋት ይመጣል። በንቃት ትጠብቃለህ፤ መሥራትህንም አታቆምም፤ ተስፋም አትቈርጥም” ትላለች። ቃለ እግዚአብሔር እንዲህ ይመከረናል፤ “ቀጣው ለጥቂት ጊዜ ነው፤ ምገሱ ግን ለሕይወት ዘመን። ልቅሶ ማታ ይመጣል፤ ጥዋት ግን ደስታ ይኾናል” (መዝ. 30፥5)።

የጊዜው መከራችን የከብርን የዘለለም ብዛት እንዲያደርግ አናውቃለን (2ቆሮ. 4፥17)። ጸሎታችን ሳይመለስ የዘገየ ቢመስለንም እንኳ ተስፋ ገና አለ። በግራ መጋባታችን፣ በመቀሰላችንና በሕማማችን ውስጥ ዐልፎ የሚሠራ ነገር ይኖራል። እኔ ግርሃም ሎዝ እንዳለችው፣ “እግዚአብሔር በመከራ ከተቈረሰው የኢየሱስ አካል በረከት ማውጣት ከቻለ፣ መስቀልን ከመሰለ ዘግናኝ የሥቃይ ቦታም ከብርን ማውጣት ከቻለ፣ ከእኔም ችግር፣ ሕማምና ያልተመለሰ ጸሎት ውስጥ ባርኮትን ሊያወጣ ይችላል። እኔ እሱን መታመን ብቻ ነው ያለብኝ።” አዎ፣ በስብራታችን ውስጥ የሚሠራ ነገር አለ።

አንድ ነገር ግልጽ መኾን አለበት። የክርስቲያን ተስፋ ከልማዳዊው ተስፈኛነት (optimism) የተለየ ነው። “ነገ ይህ መኾኑን አላውቅም፤ ምናልባት ሊኾን እንደሚችል ግን ተስፋ አደርጋለሁ” ማለት ፍጥረታዊ ነው። ክርስቲያናዊ ተስፋ እግዚአብሔር አምላክ ከሰጠው አስተማማኝ የተስፋ ቃል የተነሣ አንድ ነገር እንደሚኾን ርግጠኛ የምንኾንበት በጌታ ያለን የመተማመን ደረጃ ነው።

ነጋችን በእግዚአብሔር ዋስትና እንደ ተጠበቀ ርግጠኞች ካልኾንን ከልክ በላይ በመጨነቅ ሕይወታችንን እናባክናለን። ይህ ዐይነቱ መፋዘዝ በበኩሉ አደንዛኝ ሥጋትና ፍርሀት ይለቅብናል፤ አለዚያም በስግብግብነት መንፈስ ይሞላል። በመጨረሻም ንፋግነት ይጠናወተንና “ስለ ራሴ ብቻ፣ ስለ እኔ መጪ ጊዜ ብቻ፣ ስለ እኔ ችግር ብቻና ስለ እኔው ብርታት ብቻ” በሚብከነከን የሥሥት ዐጥር ውስጥ ይቀይደናል። በመጨረሻም ሌሎችን ከማፍቀርና ከተቈርቋሪነት ጥሬ ተመልሰን በማይገባ ቦታ ስንቈዝም እንገኛለን።

በሌላ አባባል ተስፋ ራስን መስጠት የተሞላው የክርስቲያናዊ ፍቅር መገለጫ ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር እንዲጠብቀን በመፍቀድ በራሳችን ምኞትና ብርታት ከመተማመን ጣዖት ያርቀናልና ነው። ርካታችን በግል ገበታችን ላይ በቀረበው ማዕድ ልክ መኾኑ ያበቃለታል። ስለ ሌሎችም ግድ ይለናል፤ ሕመማቸው ይሰማናል። የአብያተ ክርስቲያናት ጉዳይ ይከብድብናል (2ቆሮ. 11፥28)። በዚህም አኗኗራችን እግዚአብሔር የበለጠ ይታያልና ለከብሩ ምስጋና ይኾናል። ምክንያቱም የክርስቲያን ተስፋ የሚጀምረው በመስቀሉና በትንሣኤው ጎይል ነው። ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ የተነሣ ከዓለም በተለየ መንገድ መኖር እንችላለን።

ሀገራዊ አበርክቶዎቻችን ከዜግነት ጎላፊነታችን እንደሚመነጩ ግልጽ ነው። ግን ደግሞ ክርስቲያናዊ ምግባራችንም ይህን ያስገድደናል። ለሰላም ለዕርቅና ለመግባባት መሠረት የኾነውን የክርስቶስ ወንጌል ተስፋ ለጠፋበት ትውልድ ማቅረብ የተልእኳችን ማእከል ነው። የተሰበረው ዓለም የፍቅር አስታማሚና ፈዋሽ ይፈልጋል። የወንጌል መልእክተኞች አስለቃሾች ሳነኹን ዕንባ አባሾች ነን። ዐመፅን መሸሽ ብቻ ሳይኾን ማውገዝም አለብን። ሰይፍ የሚያነሡ በሰይፍ ይወድቃሉ ያለው ጌታ ትምህርት ብርሃን በእኛ ሕይወት በኩል ለዓለም መታየት አለበት። አለበለዚያ የዳገቱን መንገድ የበለጠ እናከብደዋለን። “በአንተ ያለው ብርሃን ጨለማ ከኾነ፥ ጨለማውስ እንዴት ይበረታ” (ማቴ. 6፥23)!

ጌታ ኢየሱስ ዓለምን ስለ መለወጥ አስተምሮናል። ግን ዓለምን የምንለውጥበት መንገድ ከፍ በማለት ሳይኾን፤ በዝቅታ ነው፤ ጥቅማችንን በማሳደድ ሳይኾን መብታችንን ጭምር በመተው ነው። በባልንጀሮቻችን ላይ ጉልበት በመፈተሽ ሳይኾን፤ እግራቸውን በማጠብ ነው። የሚያሳዝነው ግን፤ “ከፍ ለማለት” የሚደረግ ግብ ግብ በእግዚአብሔር ቤት ውስጥ ከመስፋፋቱ የተነሣ የጌታ ማኅበር እየተከፋፈለች ዘልቃለች። ይህ ከንቱ ምኞትና ትንንቅ የዳገት ላይ ጉዞውን አስነካክሎታል። ነገር ግን፤ እግዚአብሔርን ተስፋ የሚያደርጉ አያፍሩም (መዝ. 25፥3)። ጌታን ተስፋ እናደርጋለን።

በሌላ በኩል፤ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ለተመለከትናቸው ችግሮች መንሥኢ ከኾኑ ነገሮች መካከል አንደኛው በማናገኘው፤ ብናገኘውም እንኳ ለክርስቶስ ክብር በማያመጣው ጉዳይ የበለጠ መጠመዳችን መኾኑን አይተናል።

የማይገኘውን ከመፈለግና ከእኔነትን ርካታችንን ካልገታን የሕይወት ጉዞ አይሳካም። ታላቁ እስክንድር ፈላስፋው ዲዮጌነስ፤ አንዳች ነገር እንደሚፈልግ ሰው፤ የዐፅም ከምር ላይ አፍጥጦ ያያዋል። ምን እየፈለገ እንደ ኾነም ይጠይቀዋል። ፈላስፋውም ሲመልስለት፤ “ፈጽሞ ላገኘው የማልችለውን ነገር እየፈለግሁ ነው። ያም ምን መሰለህ? በአባትህ (ዳግማዊ ፊሊጶስ) ዐጥንትና በባሪያዎቹ ዐጥንቶች መካከል ያለውን አንዳች ልዩነት እያሰበሁ ነበር፤ ኾኖም ምንም ልዩነት አላገኘሁባቸውም”¹⁸² አለው። የማይገኘውን የመፈለግ ከንቱ ልክፍትን ያሳየበት ምሳሌ መኾኑ ነው።

በምድር ላይ ሕይወታችን መጨረሻ ላይ በጣም ልዩት (unique) ወይም በጣም አስፈላጊ የኾነው ነገር ከቅሪተ አካላችን ጋር የተያያዘ አይደለም። ከኋላችን ትተን የምንሄደው ምልክት ወይም የውርስ አሻራችን በክርስቶስ የኖርነው ሕይወት ነጸብራቅ ብቻ ነው። በተለይም በሌሎች ሰዎች ሕይወት ውስጥ የተውሰው ቋሚና ምግባራዊ ሀብት ነው ዋጋ የሚኖረው። ይህን እስቲ እንጠይቅ፤ ሕይወቴ ክርስቶስ በመስቀሉ ላይ ከሠራው የተነሣ በተቀበልኩት ፍቅር የሚታወቅ ነውን? ከዚህ ፍቅር በሚመነጭ ተስፋ የተሞላና የዳገት ላይ ጉዞውን የሚያግዝስ ነውን? ለከበረው ክርስቶስና ለማይናወጠው መንግሥቱ የሚያቃጥል ፍቅር በልቤ አለብኝን? ፍቅር የለውጥ ጎይል ነው።

¹⁸² ከ16ኛው እስከ 19ኛው ምእት ዓመት የተጻፉ በርካታ መጻሕፍት ይህ አባባል የዲዮጌነስ እንደ ኾነ እያወሰ ሐሳቡን ሲጠቀሙበት ቢኖሩም፤ ብዙዎች ግን አባባሉ የእሱ መኾኑን ይጠራጠራሉ። ለማስረጃ ምንጭነት ግን የሚከተሉትን በዋቢነት ማየት ይቻላል፤ Philip Graham Ryken, *Ecclesiastes: Why Everything Matters* (Wheaton: Crossway, 2010) 4; Raj Arumugam, *Alexander: Son of Olympias* (Np: Truth and Thought Systems Pty Ltd, 2006) 15.

ፍቅርን የምንማረውና የምናስተምረው ለራሳችን ፈቃድና ምኞት በመሞት ነው። በዚህ ፍቅር የተሞላ ተስፋ ያለው ሰው የሕይወትን ዳገት በአግባቡ ይወጣል። የዳገት ላይ ጉዞ ያለተስፋ ቢሞክሩት የመፍገምገም ጣር ይሞላላል። ተስፋም ያለፍቅር ባዶ ምኞት ሽኖ ይቀራል። ሽኖም አንድ ዐቢይ ጉዳይ ግን አለ። ተስፋችን ዘላለማዊ እንጂ እዚሁ ተጀምሮ እዚሁ የሚያልቅ ምናምን አይደለም። ምክንያቱም፤ እኛ ምእመናን “ጽድቅ የሚኖርባትን ዐዲስ ሰማይና ዐዲስ ምድር እንደ ተስፋ ቃሉ እንጠብቃለን” (2ጴጥ. 3፡13)። በመንግሥቱ መከፈት ወደ ውስጥ ያስገባንና በተፍጻሜያዊ የመገለጥ ተስፋው ሁሉን ዐዲስ የሚያደርገው አምላካችን ይመጣልናል። የዚህች ተስፋ እስረኛ የኾነችው ቤተ ክርስቲያንም በእውነተኛ ደቀ መዝሙርነት ሕይወት የምትዘጋጅ የፍጻሜ ዘመን መሲሐዊ የእምነት ማኅበረ ሰብ ናትና በመቃተት መኖራችን እውነት ነው። “የመንፈስ በኩራት ያለን ራሳችን ደግሞ የሰውነታችን ቤዛ የኾነውን ልጅነት እየተጠባበቅን ራሳችን በውሰጣችን እንቃትታለን”(ሮሜ. 8፡23)። በመቃተት ምጥ እየተጠባበቀች ለክርስቶስ የሚኾን ፍጹም ሰው የምታዘጋጅ ማኅበረ ሰብ ናት ቤተ ክርስቲያን (ቈላ. 1፡28)።

በዚህ መዘጋጀት ውስጥ አስተምህሮ ትልቅ ቦታ አለው፤ ጠንከረን መሥራት ይኖርብናል። ለዐደራ የተዘጋጁ፤ በሚመችና በማይመች ጊዜና ስፍራ የጌታን ፍቅር በማወጅ የሚተጉ አገልጋዮች የስፈልጉናል። የእግዚአብሔርን መንጋ በጊዜውም አለጊዜውም ነቅተው የሚጠብቁ መሪዎችን ወቅቱ ይጣራል። የዘመኑ መንፈስ ሳይኾን ፈቃደ እግዚአብሔር የሚመራቸው የእውነት ወዳጆች ናፍቀናል። ደግሞስ ጽኑዓን የእምነት ምስክሮች ወዴት ናቸው? የሰው ፊት አይተው የማያመቻምቹ እውነትን ለድርድር የማያቀርቡ ቁራጦች ወደ አደባባዩ ይውጡ። ለእውነት የሚሟገቱ፤ የቀናውን መንገድ የሚያሳዩን ዐርበኞች ይነሡልን እንጂ! እያሉ ያረመሙቱም (ዝምታ የዋጣቸው) ተነሥተው በጽናት ይናገሩልን። እነርሱን ማሠሳችንም ይቀጥላል።

5.4 ያላረመሙ ዝዬዎች¹⁸³ ፍለጋ

ስለ ቅዱስ አውግስጢኖስ ከሚነገሩ ታሪኮች መካከል በአንደኛው ላይ እንዲህ ይተረካል። ይህ ተረክ የሚያጠነጥነው ለረጅም ዓመታት በዘለቀው የቅዱስ አውግስጢኖስ የወንጌል አገልግሎቱ መደምደሚያ አካባቢ በተደረገ ጉዳይ ላይ ነው። አውግስጢኖስ በረጅሙ አገልግሎቱ ጤናማውን የቅዱሳት መጻሕፍት አስተምህሮና ሐዋርያዊ ትውፊት በመጠበቅ ከመትጋት ባለፈ፤ ከልዩ ልዩ መናፍቃን ጋር በመታገል የቅዱስ ወንጌል እውነት እንዳይበረዝ ሲጮኽ ኖረ። እውነተኛው ክርስቲያናዊ ትምህርት ሳይበረዝ እንዲሰበክ የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ሲያበረክቱ ከነበሩት ሌሎች ቀዳሚ አባቶች ጋር ሰማይም ታሪክም የማይረሳውን ተግባር ሲያከናውን ነበር። ነገር ግን፤ በ326 ዓ.እ. በሰሜን አፍሪቃዋ ሒደ በነበረችው ጠንካራ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ይዞ የቆየውን ሊቀ ጳጳሳዊ ጎላፊነቱን ለምትኩ የሚያስተላልፍበት ቀን ደረሰ።

በዚያም ቀን፤ ትሑቱ ተተኪው፤ ኢራቅሊዎስ፤ ከተቀመጠበት ተነሥቶ እንዲህ አለ፤ “እነሆ አንደ አሸን የፈሉት ዋዝንቢቶች (ፌንጣ አስተኔዎች)¹⁸⁴ ዙሪያችንን እየተጫጫኹ ባሉበት በዚህ ወቅት፤ ታላቁ ዝዬ ግን ሊያረምም (ዝም ሊል) ነው።” ልብ የሚነካ አነጋገር ነበር። የኢራቅሊዎስ ሥጋት የነበረው፤ እነዚያ ነፍስን የሚያንገደግዱ የኑፋቄ ማዕበሎች ከየአቅጣቻው በነፈሱ ቍጥር ያለማወላወል በጽናት ይመከት የነበረው ታላቅ ድምፅ “ጸጥ ሊል ይኾን?” በማለት ነበር። የዚህ ጽሑፍ ርእስም የተወሰደው የእርሱን አባባል በአዎንታዊ ጐኑ ቀልብሶ በማየት ነው። ዝዬዎቹ አላረመሙም!!

¹⁸³ ይህ ከፍል በቀጥታ የተወሰደው በጸሐፊው እየተዘጋጀ ካለና ካልታተመ መጽሐፍ ሲኾን፤ ርእሱም ኾነ ቀጣዮቹ ሦስት አንቀጾች በቀጥታ የተተረጎሙት መጋቢ ጆን ፓይፐር “ስለ ሁለንተናችን መሟገት” ሲሉ ከጻፉት መጽሐፍ መቅድም ላይ ነው። John Piper, *Contending for Our All* (Wheaton Cross Way Books, 2006) 9.

¹⁸⁴ ዋዝንቢት/ ዋሻንቢት የሚባለው እኽል የሚያጠፋ ጥቁር ትል ነው። የፌንጣ ዝርያ የሚመስልና የሚዘልል፤ በየስርቻው ውስጥ በተለይ በጨለማ ውስጥ ሽኖ የሚጎልጠጥ ድምፁን የሚያሰማ ፍጥረት ነው።

እንደ ቅዱስ አውግስጢኖስ ያሉ በርካታ ታላላቅ ድምፆች በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን ሁሉ ሲናገሩ ኖረዋል፤ እኛም በአግባቡ እናዳምጣቸዋለን። የእግዚአብሔር ባለዐደራዎች ለቅዱሳን አንድ ጊዜ የተሰጠውን እምነት ለመጠበቅ ሲጋደሉ (ይሁዳ 3) ኖረው ዐልፈዋል። እነዚህ የእምነት ዐርበኞች ታሪክና ተረት ብቻ አይደሉም፤ ሞተውም እንኳን ገና ይናገራሉ (ዕብ. 11፥4)።

የእኛስ ዘመን ተስፋ ይኖረዋል? ይኖረዋል ብለን እናምናለን። አንዳንድ ዝዬዎች በኛም ዘመን “እየዘመሩ” ነው፤ ግና ብዙ አይደሉም። ዝማሬያቸውም ገና ዘመናትን ተሻግሮ ይዘልቅ እንደ ኾነ መጪው ጊዜ ይነግረናል። በርግጥ ታሪክ በመቶዎች ለሚቆጠሩ ዝዬዎች ያን ፍርዱን ቀደም ብሎ ሰጥቷል። እነርሱ ቢሞቱም እንኳን ሥራቸው የዘመን ሚዛንን ተሻግሮ ቆሟል። ስለዚህ፣ የእነሱን ዜማ እኛ እናደምጠው ዘንድ ዛሬም ከዋጋው ጋር አለ። ዜማቸውን ግን የት ነው የምናገኘውና የምናደምጠው? በበርካታ ድል በታጀበው ተጋድሏቸው እናደምጣቸዋለን። የገናናው ጌታችን ዳግም ምጽአት እስከዚያ የሚቆይ ከኾነና የታሪክ ሀዲድ ካልታጠፈ፣ ቀጣዩ ትውልድስ እኛን ያዳምጠን ይኾን?

ዘመናችን መጽሐፍ ቅዱስን ተተግነው ለሚገነፍሉና ነፍስን በሚያጥወለውል ሕጻጾች ለተሞሉት ትምህርቶች ሰፊ ሜዳ ያዋስ መስሏል። ስለኾነም እጅግ ብዙ እንቶ ፈንቶዎች በእምነት ትምህርት ተመስለው በየቤተ ክርስቲያኑ ሲንቧቹ ተስተውለዋል። ታዲያ በዚህ መካከል እንደ ሻማ ቀልጠው እንደ ከዋክብት የሚንተገተጉ ፋናዎች አያስፈልጉንም? በጫጫታ ድምፅ በተሞላው አድማስ መካከል ጐልተው የሚደመጡ ዝዬዎች በብርቱ ይፈለጋሉ።

ሕዝበ እግዚአብሔር በቃለ እግዚአብሔርና በጤናማ ትምህርት ታንጾ በደቀ መዝሙርነት እንዲያድግ መምህራን እንዲበዙልን እንሻለን። የእውነተኛ መጋቢያንን መነሣት እንመኛለን። እውነቱን ከስሕተት ለይተው የሚያመለክቱ፣ የእግዚአብሔር መንጋ ከስሕተት አረንቋ የሚጠብቁ አረኞች ወዴት ናቸው? በየዘመኑ የሚነሡ የስሕተት ትምህርቶች ዐይነትና ብዛት ተቁጥሮ የሚዘለቅ ባይኾንም፣ ስለ እውነትና ዕቅድ እምነት ግድ የሚላቸው ወገኖች እንዲነሣሡ እንጮኻለን። እንደ ጋን ውስጥ መብራት ያልተዳፈነ ወጋገን ለሁላችን የሚያሳዩ

“ተወርዋሪ ከዋክብት” ናፍቀውናል። የክርስትና ትምህርት ጤናማና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ኾኖ እንዲቀጥል የመረባረብ ኅላፊነታችን ከፊታችን ተደቅኗልና በታላቁ ተልእኮ ሐቀኛነትና በመንፈስ ቅዱስ ረድኤት ተደግፈን ልናጸናው ይገባናል።

በእጠቃላይ ስንመለከተው፣ ወንጌላዊ ክርስቲያናዊ ትምህርት ለቀደመው ቅርስ ታማኝ እስከ ኾነ ድረስ እያደገና እየጠነከረ ይቀጥላል። ... በወንጌላዊነቱ ጸንቶ የሚቆየውም፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ታላቁ ተልዕኮ (ማቴ. 28፥18-20) ማዕከል የያዘውን ስፍራ አጽንቶ የጠበቀ እንደ ኾነ ብቻ ነው። የወንጌላዊ ክርስቲያናዊ ትምህርት አሰጣጥ ውጤታማ ኾኖ የሚቆየው፣ በትምህርት አሰጣጡ አገልግሎት የሕይወት ምንጭ በኾነው የተስፋው መንፈስ (ሐዋ. 1፥8) የተደገፈ እንደ ኾነ ብቻ ነው።¹⁸⁵

ታሪካዊው ክርስቲያናዊ ትምህርት ርትዐዊነቱን ጠብቆ ይዘልቅ ዘንድ ከቡር ዕሴቶቹን እንጠብቅለት። ችግር በተከሠተ ጊዜም እንጮኻለን። ዝምታውም አላዋጣም። ይህና እንዳህ ከኾነ ምን እናድርግ? የሚለውን ጥያቄ ራሳችንን መጠየቅና ግላዊና ቡድናዊ ርምጃዎችን መውሰድ አማራጭ የለውም። መደበኛ በኾነ ኹኔታና አስፈላጊ ኾኖ ሲገኝ ተልእኳችን የሚያስከፍለውን ዋጋ ጭምር መክፈል ይጠበቅብናል።

ትኩረታችን ማረፍ ያለበትና እኛና የእኛ የኾነው ነገር ሁሉ ሊረባረብበት የሚገባው ነገር በወደደንና ስለ ኅጢአታችን ራሱን በሰጠ በትንሣኤውም ከብር ከሙታን በተነሣው ጌታ ዐደራ ላይ ነው። ጌታ የሚያየውን እንድናይና እርሱ የሚያከብረውን ነገር እንድናከብር ማስተዋሉን ይሰጠን። በየትኛውም ዘመን ማንኛውም የከብር ከፍታና የኑሮ ደረጃ ጋሬጣ ሳይኾንባቸው የእውነት ሸቃጮችን በተፋለሙ፣ የጽድቅን ሰንደቅ ባነገቡና ዋጋቸውን እንደ ተገኙበት ዐውድ ባልቀያየሩ የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት አማካይነት ቤት ክርስቲያን ጌታዋን እያሳየች ቀጥላለች፤ ተቀጥላለችም።

¹⁸⁵ ሚናስ፣ ክርስቲያናዊ ትምህርት፣ 71።

5.5 ማሳረጊያ

መልካሙን ማድረግ ለሌሎች ብቻ ብለን የምንፈጽመው አይደለም። ለራስም ይጠቅማል። ገጽታና የተከበረ ነገር መሥራት ትዝታችንን ከመቆሸሽና ጸጸት ይጠብቀዋል። የርስ በርስ መደጋገፋችን ያበረታታናል። ብቻችንን የቀረን ሲመስለን፤ ሌሎች አጋሮች እንዳሉን ባወቅን ጊዜ ተስፋችን ይለመልማል። ጉዳዩ ከበደ ሚካኤል “በቅኔ አዝመራ” ውስጥ እንዳቀለሙት ነው፤

“በሥራ በዕውቀት ግሎ ለመነሣት፤
ቆስቋሽ ይፈልጋል የሰው ልጅ እንደ አሳት።”

በዚህ ጽሑፍ በርካታ ነገሮችን ነካከተናል። ልናደርግ የሚገባንንም አይተናል። ለመጠየቅ፣ ለመማርና ለመመርመር የማያመነታ ትውልድ ማዘጋጀት የዘመኑ መሪዎች ጎላፊነት መኾኑን አጽንዖት ሰጥተናል። መማርን እንደ መድረቅ የሚመለከተው ባህላችን ጤናማ አይመስልምና ሊታረም እንደሚገባው አጠነናል። ትውልዱም ጊዜውም እየተለወጠ መምጣቱን መዘንጋት ተገቢ አለመኾኑን ተመልክተናል። “በድሮ በሬ አያረስን” መቀጠል እንደምንችል የምናስብ ብንኖር ዘመኑን በአግባቡ አልዋጀነውም። በጸሎትና በጥምና ሕይወት “ትኩስነቱ” ያልበረደ ክርስቲያን፤ በጤናማ አስተምህሮ ላይ እስከ ተመሠረተ ድረስ፤ ሕይወቱ የቀና ውርሱም የጸና ይኾናል።

ከዚህ በተጨማሪም፤ አገልግሎታችን ለእግዚአብሔር ከብርን የሚያመጣና የኔታን ማኅበር ለማገጸ መኾን አለመኾኑን መፈተሽ አለብን። ለማገጸ የኾነ ስኬታማ አገልግሎት በመንፈስ ቅዱስ ጸጋ፤ በቃለ እግዚአብሔር እውነትና በክርስቶስ መሠረት ላይ የሚገነባ ነው። ከዚህ የወጣ አገልግሎት የማፍረስ ይኾናል። መጋቢ በቀለ ወልደ ኪዳን ስለ አገልግሎት ስኬታማነት የጻፉት አንቀጽ ለዘመኑ እንደ መርዝ-አርክስ (antidote) የሚታይ ነው፤

ስኬታማው አገልጋይ ቤተ ክርስቲያንን የሚያፈርስ ሳይኾን የሚያንጽ ነው። በማን ላይ ነው የሚያንጸው? ... የክርስትና እምነት የተመሠረተው በክርስቶስ ላይ ነው። ... ከክርስቶስ በስተቀር ሌሎች መሠረቶች መሥርተዋል በማለት ወንጌላዊው የክርስትና ዘርፍ ካቶሊካዊውንና ኦርቶዶክሳዊውን የክርስትና ዘርፎች ሲከስሳቸው ብዙ መቶ ዓመታት ኖሯል። ኾኖም በማወቅም ይኾን ባለማወቅ፤ በዘመናት ውስጥ፤ ክርስትናን በክርስቶስ ሳይኾን በሌሎች የተለያዩ ነገሮች ላይ ለመመሥረት ሙከራ ያደረጉ ወንጌላውያን ክርስቲያኖችም ነበሩ፤ ዛሬም አሉ። ከእነዚህ ሌሎች መሠረቶች መካከል እንደ እምነት፤ እንደ ብልጽግና፤ እንደ ተአምራት ያሉት ሊጠቀሱ ይችላሉ።¹⁸⁶

አሁን የሚታዩትን አንዳንድ ትምህርታዊና ልምምዳዊ ችግሮች ስንመለከት ወንጌላዊው ክርስትና በሌሎች ላይ ጣቱን ከመቀስር ዐልፎ ራሱን መፈተሽ እንዳለበት ያስገነዝበናል። ጳዳን ሳያጸዱ በአደባባይ መጓደድ ግብዝ ከመኾን አያድንም።

በመጨረሻ ያለንበትን ኹኔታ በግልጽ በመነጋገር መፍትሔ እንድንፈልግ ይህ ጽሑፍ ጥሪውን ያቀርባል። አንዳንድ ሰዎች ችግሮችን ግልጽ በማድረግ መወያየት ሌሎች በእኛ ላይ እንዲዘባበቱ ያደርጋል በማለት ዝምታ መርጠው ተሸሽገዋል። ነገር ግን የአስመሳይ መዓት ዙሪያችንን ከብቦ ባለበት ምን ዝምታ ይኖራል? “ያባትህ ቤት ሲወረር፤ ዑብረህ ውረር” ዐይነት ልግምና ዳተኝነት እንደ መርግ ካልተጫነን በቀር ስለ እውነት መሟገቱም አይቀሬ ነው። የዚህ ጽሑፍ ተስፋ (ሁላችንም ባንኾን እንኳ) ከመካከላችን የተወሰኑ ጨዋነት ያልራቃቸው “ተናጋሪዎች” ይኾናሉ የሚል ነው።

በርግጥ፤ መናገር መልካም ቢኾንም፤ ማዳመጥ የሚበልጥበት ብዙ ምክንያት መኖሩ ሲነገር የኖረና ከሕይወትም የተማርነው ነው። ያገሬ ሰው “ባፍ ይጠፋ፤ በለፈለፋ” የሚለው በከንቱ አይደለም። ጥበብ በጎደለው መንገድ ምላስን

¹⁸⁶ በቀለ፤ ሪቫይሽል፤ 232።

መገናኛው የሚያሳጭደው አሳር መኖሩን ለማመልከት የተነገረ ነው። ስለ ኾነም አበው “ዝም አይነቅዝም፤” እንዲሁም፤ “ዝምታ ወርቅ ነው” አሉ፤ ዝምብን ከአፋችን ሲገላግሉ፤ አለቅጥ ሲለጠጥ ደግሞ፤ “ዝም ባለ አፍ፤ ዝምብ አይገባበትም፤” እያለ የዝምታን ውበት እያበረታታ የሚተክዝ ባህልና ማኅበረ ሰብ ሳናጠናክር አልቀረንም፤ መልካም ነው። የሚያሳዝነው ግን፤ መናገር በተገባበት ጉዳይ ላይ ሳይቀር፤ ወደ “ዛጎላችን” ተከትተን የምናሳየው አስፈሪ ጸጥታ ነው። ዳዊት ጸጋዬ ለርነት የወጡ ሐሳቦች በተሰኙት የግጥም መድበሉ ውስጥ አጉል ዝምታን በምጸት ሲሸነቁጥ እንዲህ ይላል፤

“ዝም ባለ አፍ ዝምብ አይገባበትም፤
ንብም ስለሚያልፈው ማር አይኖርበትም።”¹⁸⁷

ርግጥ ነው፤ መጽሐፉ ዝምታን ያበረታታል (ምሳ. 10፡19፤ 13፡3፤ 15፡2፤ 17፡27፤ 18፡21፤ ያዕ. 3፡26፤ 3፡1-2)። ግን “ጊዜ አለው” በሚለው መርሕ የሚገዛ ነው። “ለመናገርም ጊዜ አለው” (መክ. 3፡7)። ነቢዩ ኤርምያስ መናገር በሚገባው ጊዜ ዝምታን ሞክሮት ነበር፤ ያተረፈው ግን በውስጣዊ ነዲድ መቃጠል ነበር፤ “የእግዚአብሔርን ስም አላነሳም፤ ከእንግዲህ ወዲህም በስሙ አልናገርም ብል፤ በዐጥንቶቼ ውስጥ እንደ ገባ እንደሚነድድ አሳት ያለ በልቤ ኾነብኝ፤ ደክምሁ፤ መሸከምም አልቻልሁም” (ኤር. 20፡9) ይላል።

ዙሪያችንን ስንመለከት፤ መናገር በሚገባ ጊዜ በዝምታ የመትከን ሕመምን እንዴት ማራቅ እንደሚገባን መነጋገር ሳይኖርብን አይቀርም። ያገሬ ሰው “ዝምታ ለበግም አልበጃት፤ ዐሥራ ሁለት ኾና አንድ ነብር ፈጃት” ማለቱ መቼ በዋዛ ነው? እኛም በዝምታችን ስንት ነገር እየተበላሸብን እንደ ኾነ ያጤንነው አይመስልም። ዝምታችንን ተመልክቶና አሸናፊነት እየተሰማው “አረ! እስይ ስለቴ ሠመረ” ባይም ሞልቷል እኮ። ዝምታ መልእክት ሊኖረው እንደሚችል አልገባቸውም። ዝምታችን ሁሉ መሸነፍ ነውን? ቀኝ ጌታ ዮፍታሔ ንጉሤ፡-

¹⁸⁷ ዳዊት ጸጋዬ፡ “አል-ዝም” ለርነት የወጡ ሐሳቦች (ዐዲስ አበባ፡- 2003 ዓ.ም.) 34።

“ዝም ብዬ ቢያየኝ፤ ዝም ያልሁ መስሎታል፤
ሲታሰብ ነው እንጂ፤ ዝም ማለት የታል?”

እንዳለው ቢኾንስ? ከዛሬ ነገ “ነገሮች ይሻሻሉ ይኾናል” ከሚል ተስፋ የተነሣ ዝም ብለን ይኾናል። አሁን ግን ነገሮች እየተለወጡ ነውና መናገርም ይገባናል። ዝምታማ የለም። ስንት የሚነገር ባለበት ዝምታ ዕርም ነው። ማርቲን ሉተር ኪንግ “ስለ አስፈላጊው ነገር መናገር ባቆምን ዕለት፤ ሕይወታችን ማለቅ ጀምሯል” ሲል ትርጉም አልባ ዝምታን ይጸየፋል።

ይህም ሲባል ታዲያ፤ በኾነ ባልኾነው እየተነሣን መቀባጠር አለብን ማለት አይደለም። የመለፍለፍ ዐመል የተጠናወተው ሰው የተገኘውንና አፉ ላይ የመጣውን ሁሉ እየዘረገፈ መኖሩ የተለመደ ነው። እንዲህ ዐይነቱ ሰው፤ በዙሪያው ያለውን አቧራ ዘግኖ በዐላፊ አግዳሚው ላይ እየበተነ እንደሚዛብር ዕብድ፤ የወንድሙን ስም ሲያጠፋም ሊውል ይችላል። አፍ ከጉርሻ፤ ምላሽም ከመቅመስ በተጨማሪ ያላቸውን ተግባርና ጉልበት አሟጦ የሚጠቀም ለፍላፊ በየቦታው ሞልቷል። ይህን መሰሉን ሕይወት እግዚአብሔር ከእኛ ያርቀው።

ነገር ግን፤ ዙሪያ ገባው የበግ ለምድ በለበሰ ተኩላ ተመልቶ እያየን ዝምታችን የጤንነት ነው? የእምነት ቁራጥነት እግዚአብሔር እንዲያድለን እንለምን እንጅ። ትናንት ከሩቅ የምንሰማው ከንቱ ልማድና ልምምድ ከደጃፋችን ሲንሰራፉ እጃችንን ባፋችን ላይ ብንጭን ይበቃል? በ2006 ዓ.ም. አጋማሽ ማኅበራዊ ሚዲያውን አጨናንቆ የከረመውና ተከታዮቹን (ለምንም ዓላማ ቢኾን) ሣር ያስጋጠው “ፓስተር” ተብሎ የሠራው ግፍ ነገ በእኛው መካከል ላለመፈጸሙ ዋስትና የለም። ዳሩን ካልጠበቁት ማኸሉ ዳር መኾኑን ደጋግመን አይተናል፤ እንዴት ዝም እንላለን?

“ትላልቆቹ ሳይቀር ዝም ባሉበት፤ በዙጎችም ባደፈጡበት፤ እኔ ምን ቤት ነኝ” የሚሉ ወገኖች ሞልተዋል። እኒህን ወገኖች በፍቅር “አረ፤ እንዲህ አይባልም” እንላቸዋለን። ታሪክ እንዳስተማረን ብዙዎች ዝም ባሉበት ጥቂቶች ብቻ

እየተጋፈጡ እውነትን ጠብቀዋል። ቅዱስ አትናቴዎስ እፋሽ አገንባሹ ጊዜ ለሰጠው ሐሰተኛ ሲያረጋግጥ “ዞር በል” ብሎ እንደ ኖረ ታሪክ አስተምሮናል። ይህ ሰው “ዓለም እውነትን ተፃሮ የቆመ እንደሆነ፤ አትናቴዎስ ዓለምን ተፃሮ ይቆማል” በማለት ዐውጆ ነበር፤ እንደ ዐዋጁ መንፈስም ተመላለሰ። “እውነትና ንጋት እያደር ይጠራልና” ከብዙ ዓመታት በኋላ፤ “*Attanasious Contra Mundum — አትናቴዎስ የዓለሙ ተቀናቃኝ*” እየተባለ ለመጠራት በቃ።

ይህ ሲባል፤ ፍቅር በጉደለው እውነት መጨካከን አለብን ማለት አይደለም። ተሠጋጭነት ፈያጅነታችን (*incarnational relevance*) እንዳይዘነጋ መጣርና መትጋት አለብን። ተግባራዊ የደቀ መዝሙርነት ሕይወትን፤ የቅዱሳን ጥበረትንና ፍቅርን ችላ በማለት ለአደባባይ ጩኸት ብቻ ያጋደለ ትኩረት መስጠት አይገባም። እውነትን በአደባባይ አስጨኸን ስናበቃ፤ ያችኑ እውነት በፍቅር የሚያንሸካሹክ ልክኛ ሕይወት ከሌለን ቀልጠን አቅልጠናል ማለት ነው።

የከፋው ቢመጣ እንኳ፤ በእግዚአብሔር ጸጋ ስለ እውነት ለመሞት መዘጋጀት አለብን እንጂ ስለ እውነት ልንገድል አልተጠራንም። ስለ እውነት መዘመር ያለብንን ያህል ስለ እውነት ማልቀስ ይኖርብናል። ስለ እውነት መከራከር የሚያስፈልገውን ያህል ስለ እውነት ዝም ማለትን መለማመድ ይገባል። አስተምህሯዊ ርቱዕነት (*doctrinal orthodoxy*) እንደሚያሳስብን ሁሉ ነቢያዊ ተጋፋጭነትን (*prophetic confrontation*) መዘንጋት ከእኛ አይጠበቅም።

መጋቢ ተስፋዬ ጋቢሶ በቁጥብ ቃለት እንደሚመከሩት፤ “እንግዲያውስ ሙሉ በሆነ መስጠትና አስፈላጊውን ዋጋ ጨክኖ በመክፈል፤ ለክርስቶስ ወንጌል እንደሚገባ የመኖር ጥሪው አሁንም ይከበር። ዋጋ በመክፈል ማገልገል የክርስቶስና የሐዋርያቱ ፈላግ ነው፤ እንከተለው።”¹⁸⁸

¹⁸⁸ ተስፋዬ፤ በዚያን ጊዜ፤ 134።

የተለየ ዓላማ የለንም። ቢኾንልን ከሐዋርያው ጋር የምንለው ይህን ነው። “እኛም በክርስቶስ ፍጹም የሚኾን ሰውን ሁሉ እናቀርብ ዘንድ ሰውን ሁሉ እየገሠጽን ሰውንም ሁሉ በጥበብ ሁሉ እያስተማርን የምንሰብከው እርሱ ነው” (ቆላ. 1፥28)። ክርስቶስ ኢየሱስ መካከለኛ በኾነበት ትምህርት፤ ስብከትና ተግባር የጌታ ማኅበር እንድትታነጽ እንተጋለን። ይህን ለማድረግ አምላካችን ባስማራን የአገልግሎት ቦታ ሁሉ “በቅጥሩ ላይ ተበታትነናል” (ነህ. 4፥19)። ጌታም ይረዳናል።

ይህ በክርስትና መልእክተኛነትና ተልእኮ ውስጥ ልብ ሊባል የሚገባው ሐቅ ነው። የወንጌል ብሥራት አገልግሎት የክርስቶስን ብርሃን በቅብብሎሽ ለሌሎች ማድረስ አለበት። ዐደራን ተቀብሎ “የማይጠቅም ባሪያነትን” ከተወጡ በኋላ (ሉቃ. 17፥10) ለተከታይ ባለተራ ማስረኩብ ያስፈልጋል (2ጢሞ. 2፥2)። እኛ የቀዳሚ ባለዐደራዎች ዕዳ ያለብን ሰዎች ነን። እነርሱ በእንባ በዘሩበት መከር ገብተን በደስታ ያጨድነውን ነጹ ለጌታ ከብር እንድናውለው እርሱ ለጋሱ ጌታ ትሕትናና ቅንነት ያብዛልን። አሜን።

በዚህ ወሳኝ ታሪካዊ ወቅት ላይ የቆምን እኛ በጽኑ እንሞገታለን። ክርስቲያናዊ ትምህርት በኛ ዘመን እየጠነከረ ይሄድ ይኾን? ለትውልዱ ምን እናስረክባለን? ምንጩን ላገኘው ባልችልም፤ በማስታወሻ ደብተራ ውስጥ አርጌል ሞትዝ የተባሉ ሚስዮናዊ ስም ጠቅሼ ያስፈርሁት አንድ ሐሳብ ይገኛል፤ “ታሪክ በትክክለኛነት ስለ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እንዲህ ማለት ይቻለዋል፤ በስብከታችሁ [እና በትምህርታችሁ] የኢትዮጵያ ክርስትና ይቆማል፤ አልያም ይወድቃል”። ኾኖም ቅዱስ ጳውሎስ “ስለዚህ ጌታ ለማፍረስ ያይደለ ለማነጽ እንደ ሰጠኝ ሥልጣን” (2ቆሮ. 13፥10) በሚለው የአገልግሎት መንፈስ እንመላለስ ዘንድ እግዚአብሔር ይርዳን።

ይትባረክ እግዚአብሔር አምላክ አበዊን ዘአፈጸመኔ በደኅና።

ዋቢ መጻሕፍት

- Arumugam, Raj. *Alexander: Son of Olympias*. Np: Truth and Thought Systems Pty Ltd, 2006.
- Bowman, Robert M. Jr. *The Word-Faith Controversy: Understanding the Health and Wealth Gospel*. Grand Rapids: Baker, 2000.
- Brown, Harold O. J. *Heresies: The Image of Christ in the Mirror of Heresy and Orthodoxy from the Apostles to the Present*. New York: Doubleday, 1984.
- Chia, Ronald. *Hope for the World*. Leicester: IVP, 2006.
- Douglas, J. D, and Merrill C. Tenney (eds.). *New International Bible Dictionary*. Grand Rapids: Zondervan, 1987.
- Erickson, Millard J. *Christian Theology*. Grand Rapids: Baker, 1985.
- Fee, Gordon D. *The Disease of the Health and Wealth Gospels*. Costa Mesa, California: The Word for Today, 1979.
- Fernando, Ajith. *Jesus Driven Ministry*. Wheaton, Ill: Crossway, 2002.
- Foster, John. *Church History I: The First Advance AD 29-500*. London: SPCK, 1991.

- Freund, W. H. C. *The Rise of Christianity*. Philadelphia: Fortress, 1984.
- Friberg, Barbara, Timothy Friberg, and Neva F. Miller. *Analytical Lexicon Of The Greek New Testament*. Grand Rapids: Baker, 2000: Electronic Edition.
- Grudem, Wayne. *Systematic Theology: an Introduction to Biblical Doctrine*. IVP: Leisester, 1994.
- Hanegraaff, Hank. *Christianity in Crisis*. Eugene, Oregon: Harvest House Publishers, 1993.
- Hayford, Jack, John Killinger, and Howard Stevenson. *Mastering Worship*. Portland: Christianity Today, 1990.
- Hiebert, Paul G. *Anthropological Reflections on Missiological Issues*. Grand Rapid: Baker, 1994.
- Klein, Steve. *The Bulletin of the Church of Christ at New Georgia*, August 26, 2007.
- Labberton, Mark. *The Dangereous act of Worship: Living God's Call to Justice*. Dowbers Grove: IVP, 2007.
- Littky, David, Samantha Grabelle. *Education is Everyone's Bussiness*. Alexandria, VA: ASCD, 2004.
- MacConnell, D. R. *A Different Gospel: A Historical and Biblical Analysis of the Modern Faith Movement*. Peabody, Masachusetts: Hendrickson, 1988.

- Marius, Richard. *Martin Luther: The Christian between God and Death*. Massachusettes: Cambridge University Press, 1999.
- Martin, Ralph P. *The Wroship of God: Some Theological, Pastoral and Practical Reflections*. Grand Rapids: Eardmans, 1982.
- Mayer, Joyce *The Most Important Decision You Will Ever Make: A Complete And Thorough Understanding of What It Means to Be Born Again*. Faithwords, 2008.
- Navarro, Kevin J. *The Complete Worship Service: Creating a Taste of Heaven on Earth*. Grand Rapids: Baker, 2005.
- Owens, Ron. *Return to Worship: A God Centered Approach*. Nashville: Broadman & Holman, 1999.
- Packer, J. I. *Keep In Step with the Spirit*. Leicester: Inter Varcity Press, 1984.
- Pazmino, Robert W. *Foundational Issues in Christian Education: an Introduction in Evangelical Pererspective*. Grand Rapids: Baker, 1997.
- Piper, John. *Contending for Our All*. Wheaton: Cross Way Books, 2006.
- . *Let the Nations Be Glad: The Superemacy of God in Missions*. Grand Rapids: Baker, 1993.

Rennie, I. S. "Evangelical Theology," in *New Dictionary of Theology*, Edited by Sinclair Ferguson and David F. Wright, 240-241. Downers Grove: IVP, 1988.

Ryken, Philip Graham. *Ecclesiastes: Why Everything Matters*. Wheaton: Crossway, 2010.

Sergew, Hable Selassie. "The Establishment of the Ethiopian Church," in *The Church of Ethiopia: A Panorama of History and Spiritual Life*, 2nd Print, by EOTC, 1-8. Addis Ababa: EOTC, 1997.

Stott, John. *Basic Christian Leadership*. Downers Grove: Inter Varsity Press, 2002.

—. *Evangelical Truth: A Personal Plea For Unity, Integrity and Faithfulness*. Leicester: IVP, 2003.

Von Allmen, J. J. *Worship: Its Theology and Practice*. London: Lutterworth, 1965.

Ward, J. W. "Pentecostalist Theology," In *New Dictionary of Theology*, Edited by Sinclair B. Ferguson and David F. Wright. 502-505. Leicester: IVP, 1988.

Wesley, John. *Sermons on Several Occasions*. London: n.pub., Originally published in 1771.

Wood, Laurence W. "Telling the Old, Old Story in the Post Modern Age," *The Asbury Herald*, Autumn 1996: 3.

ልደቱ ዓለሙ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የአመራር ገጽታ። ዐዲስ አበባ፡-
ያልታተመ፤ 2006 ዓ.ም.።

መሠረት ስብሐት ለአብ (አለቃ)፤ ስምዓ ጽድቅ ብሔራዊ። ዐዲስ አበባ፡-
አርቲስቲክ፤ 1951 ዓ.ም.።

—፤ ትውፊታዊ ገሳበ ዘመንና ታሪኩ፡- በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ዐቋም።
ዐዲስ አበባ፤ 1981 ዓ.ም.።

—፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋጽኦ። ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ
ጽሑፍ፤ ዘመኑ አልተጠቀሰም።

መስፍን ወልደ ማርያም (ፕሮፌ.)፤ ዛሬም ለንጉረጉሮ፡- ለንግሥት። ዐዲስ
አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2005 ዓ.ም.።

ሙሉጌታ ከንፋ፤ አምልኮና ቅድስና፤ ከጳጉሜ 2-6 ለአብያተ ክርስቲያናት
ገብረት መሪዎች ስብሰባ ላይ የቀረበ። ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ
ጽሑፍ፤ ዘመኑ አልተጠቀሰም።

ሚናስ ብሩክ (ተርጓሚ)። የአገልግሎት መሠረቶች፡- የክርስቲያናዊ ትምህርት
መግቢያ። ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ኢትዮጵያ ፕብሊኬሽን፤
2000 ዓ.ም.።

ሚኪያስ በላይ፤ "ቃለ መጠይቅ፤" ሕንጻት፤ ቍጥር 2፤ ግንቦት 2006 ዓ.ም.
ገጽ 19፤ 40።

—፤ "ቤተ ክርስቲያን አደጋ ላይ ነች!" ማቴቴስ፤ ቍጥር 17፤ ኅዳር 2003
ዓ.ም. ገጽ 2።

ማንሰል፤ ኮሊን፤ ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ፤ 3ኛ መጽሐፍ። ዐዲስ አበባ፡-
ንግድ ማተሚያ ድርጅት፤ 1999 ዓ.ም.።

ምኒልክ አስፋው፤ ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር። ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 1999 ዓ.ም.።

—፤ “ወንጌላውያን አማኞችና መጪው ሺህ ዓመት (ሚሴኒየም)” ማቴቴሽ ልዩ ዕትም፤ መስከረም 2000 ዓ.ም.፤ ገጽ 25።

ሰሎሞን አበበ ገብረ መድኅን፤ ነገረ መስቀል፡- መስቀሉን ሰቀሉት። ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ ጽሑፍ፤ 2006 ዓ.ም.።

—፤ የትሩፋን ናፍቆት። ዐዲስ አበባ፡- ርኅቦት አታሚዎች፤ 2006 ዓ.ም.።

ሰሎሞን ዴሬሳ፤ ዘበት ዕልፊቱ። ዐዲስ አበባ፡- ተዋነይ ስቱዲዮ ፒ. ኤል. ሲ.፤ 1991 ዓ.ም.።

ሳምሶን እስጢፋኖስ፤ ብንጮኽ ይወድቃል፡- በሕዝቡ ዙሪያ እንጂ በሕዝቡ መኻል ቅጥር አይሠራም። ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2000 ዓ.ም.።

ሸዋንግዘው ሉሌ፤ ቤተ ክርስቲያንና ዲያክዶራው (በውጭ ሀገር የሚኖሩ የኢትዮጵያውያን አማኞች)፤ ለኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት መሪዎችና አገልጋዮች በተዘጋጀ ሲምፖዚየም ላይ የቀረበ የጥናት ጽሑፍ። ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ፤ መስከረም 13 ቀን 1999 ዓ.ም.።

በረከት ስምዖን (ሚ/ር)፤ የሁለት ምርጫዎች ወግ፡- ናዳን የገታ ሀገራዊ ፋጫ። ናይሮቢ፤ 2004 ዓ.ም.።

በቀለ ወልደ ኪዳን፤ ሪቪየራ፡- ኢትዮጵያና የመጨረሻው መጨረሻ። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን፤ 1994 ዓ.ም.።

በድሉ ዋቅጅራ (ዶ/ር)፤ አውነት ማለት የእኔ ልጅ፤ ሦስተኛ ዕትም (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተጠቀሰም፤ 2006 ዓ.ም.።

ብርሃኑ ድንቄ፤ አልቦ ዘመድ። ቦታ፤ አሳታሚና የጎትመት ዘመን አልተገለጸም።

ብርያን፤ ስቲቭ ኤም. “መንፈሳዊ አስተርጓሚነትን (መገለጦችን) ክርስቲያናዊ ማድረግ፤” የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊ አጠቃቀም ሲሟሟ። ዐዲስ አበባ፡- የኢትዮጵያ የሥነ መለኮት ድኅረ ምረቃ ትምህርት ቤት፤ 1997 ዓ.ም.፤ 3-7።

ተስፋዬ መኰንን (ተርጓሚ)፤ ደቀ መዝሙርነት ። ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ኢትዮጵያ ሥነ ጽሑፍ ክፍል፤ 2002።

ተስፋዬ ሮበል፤ ከ“እምነት እንቅስቃሴ” መምህራን ትምህርት ተጠበቁ ግራንድ ራፒድስ፡- ተስፋ ዐቃብያን ክርስትና ማኅበር፡- 2011፤ ኤሌክትሮኒክ ቅጅ።

—፤ ዐበይት መናፍቃን። ዐዲስ አበባ፡- የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ሥነ ጽሑፍ አገልግሎት፤ 2001 ዓ.ም.።

ተስፋዬ ጋቢሶ (መጋቢ)፤ በዚያን ጊዜ። ዐዲስ አበባ፤ ኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን፤ 2002 ዓ.ም.።

ተሾመ ነጋሽ፤ እስከመጣ ድረስ። ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ፕሬስ፤ 1987 ዓ.ም.።

ጎይሉ ቸርነት፤ ሕያው ቅብብል፡- የአሰባስብ ጥበብና ተግዳሮቱ። ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተጠቀሰም፤ 1995 ዓ.ም.።

—፤ መድረኮቻችን በመጽሐፍ ቅዱስ አይታ። ዐዲስ አበባ፡- ራእይ፤ 1997 ዓ.ም.።

ጎሩይ ጽጌ፤ "የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አጠቃቀም እንዴት ሊጠና ሊመረመር ይገባል?" የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች መጽሐፍ ቅዱስ አጠቃቀም ሲሚናር። ዐዲስ አበባ፡- የኢትዮጵያ ሥነ መለኮት ድኅ. ምረቃ ትምህርት ቤት፤ 1997 ዓ.ም. 28-29።

ነቢዩ ዓለሙ፤ "'የወንጌላውያን' የማንነት ቀውስ እና ማዕከላዊ የሥልጣን ዕጦት፤" ማቴቴስ፣ ቍፕር 18፤ ግንቦት 2003 ዓ.ም.፡- ገጽ 30-31።

ንጉሤ ቡልቻ፤ መስተሳየት። ዐዲስ አበባ፡- ሊቪንግ ትሩዝ አገልግሎት፤ 2002 ዓ.ም.።

—፤ "ዘጠኝ ወንጀሎች (በቃለ እግዚአብሔር ላይ የሚፈጸሙ)" ቃሉ ይገነጋ፤ ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር፤ በተገነው ቅጅ የኅትመት ቦታውንና ጊዜውን አመልካች ክፍሉ የተገነጠለ ነው፤ ገጽ 20።

አርኔል ሞትዝ፤ ሕይወት ለዋጭ ሰብከት። ዐዲስ አበባ፡- አይ. ኢ. ሲ. ፐቢ., 1999።

አበባው መላኩ፤ ከራድዮን። የኅትመት ቦታና አሳታሚ አልተገለጸም፤ 1999 ዓ.ም.።

አንቶኒ፤ ሚካኤል፤ (ሚናስ ብሩክ [ተርጓሚ])፤ የአገልግሎት መሠረቶች፡- የክርስቲያናዊ ትምህርት መግቢያ። ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ፐቢሊኬሽን፤ 2000 ዓ.ም.።

ኢ.አ.ተ.ቤ.ክ፤ ሃይማኖት አበው። ዐዲስ አበባ፡- ትንሳኤ ማተሚያ ድርጅት፤ 1986 ዓ.ም.።

ኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል፤ አማርኛ መዝገበ ቃላት። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፤ 1993 ዓ.ም.።

ኢትዮጵያ ወንጌላውያን ነገረ መለኮት ት/ቤቶች ኅብረት (AETIE) ኅላፊነት የሰጣቸው አጥኚዎች በቡድን፤ "የቬፐርድ ቡሽሪ የዐዲስ አበባ አገልግሎት ግምገማና ሊወሰዱ የሚገባቸው እርምጃዎች፤" ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ ጽሑፍ፤ ግንቦት 23 ቀን 2006 ዓ.ም. 1-19።

አንዳለ ገብረ መስቀል፤ የኢትዮጵያ ኢብራክ ክርስቲያናት የሚገኙበት ወቅታዊ ኹኔታ፡- መንፈሳዊ ችግሮች፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሐዎችና የመፍትሔ አቅጣጫዎች። ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ ጽሑፍ፤ 1999 ዓ.ም.።

አሴይ-ሜንሳህ፤ ጐትፍሬድ (ተርጓሚ ሚናስ ብሩክ)፤ ይፈለጋሉ፡- አገልጋይ መሪዎች። ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ፐቢሊኬሽን፤ የኅትመት ዘመን አልተገለጸም።

ኪዳነ ወልድ ከፍሌ (አለቃ)፤ መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ፤ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ። ዐዲስ አበባ፡- ደስታ ተክለ ወልድ በአርትስቲክ ማተሚያ ቤት እንዳሳተመት፤ 1948 ዓ.ም.።

ደስታ ተክለ ወልድ፤ ዐዲስ ያማርኛ መዝገበ ቃላት። ዐዲስ አበባ፡- አርቲስቲክ፤ 1962 ዓ.ም.።

ደረጅ በላይነህ፤ የዕድሜ መንገድ። ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 1997 ዓ.ም.።

ዳዊት ጸጋይ፤ አርነት የወጡ ሐሳቦች። ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2003 ዓ.ም.።

ገብረ መሲሕ፤ የመምሩ ምርቅና መረቅ፡- በ"የተኩላው ለምድ ሲገፈፍ ውስጥ"። ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2002 ዓ.ም.።

ጌታቸው ኃይሌ፤ ደቂቀ እስጢፋኖስ፡- "በሕግ አምላክ"። ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፤ 2002 ዓ.ም.።

ጌታቸው በለጠ፤ ኤሎኔና ሃሌ ሱያ፡- የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፣ ቅጽ ሦስት፣ ከ1966-1992፡፡ ዐዲስ አበባ፡- የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ሥነ ጽሑፍ ክፍል፣ 1992 ዓ.ም.፡፡

ግርማ ተስፋው፤ የጠፋችውን ከተማ ኅሠሣ፡፡ የኅትመት ቦታና አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2005 ዓ.ም.፡፡

ግርማ ኤልያስ፤ ደቂቀ እስጢፋኖስና የደብረ ብርሃን ሸንጎ፡፡ ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጸም፤ 2000 ዓ.ም.፡፡

ግርማዊ፤ የዘመኑ የእምነት እንቅስቃሴ መሠረቶችና መዘዞች፡፡ ዐዲስ አበባ፡- ቤሪያ የኅትመት ኩባንያ፤ 1990 ዓ.ም.፡፡

ጸጋዬ ገብረ መድኅን፤ አሳት ወይ አበባ፡፡ ዐዲስ አበባ፡- የጸ.ገ.መ. ቤተ ሰቦች፤ 1999 ዓ.ም.፡፡

ፌሎስ፤ ቲም፤ የምታመልክ ሁን፡፡ ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ፐብሊኬሽን፤ 2004፡፡

ፍቅረየሱስ ሁንዴሳ፤ ደቀመዝሙር ወይስ ደቂቀ መዝሙር፡፡ ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ ጽሑፍ፤ 2005 ዓ.ም.፡፡

መፍትሔ ቃላት

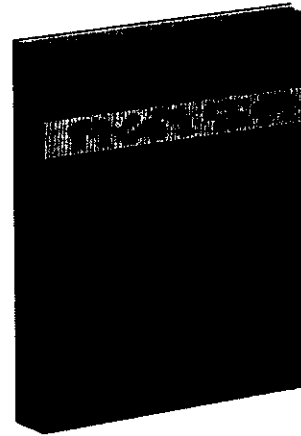
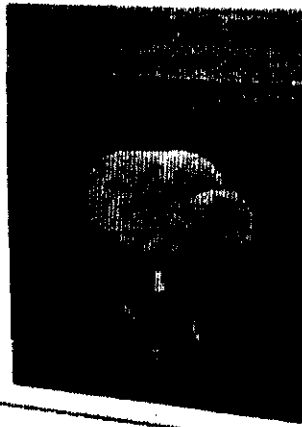
ህላዌ	ትርጓሜው ሰፊ ነው፡፡ አካል ገጽ፣ ቁመት፣ ባሕርይ፣ ጠባይ
"ለመሬት የከበደ"	ትልቅ ሰው፣ የሚታፈር፣ የሚከበር
ልግም	ክፋት፣ ጥመት፣ ማልመጥ
ሐተተ	መረመረ፣ ፈተነ፣ መለልሶ ጠየቀ
ሕጻጽ	እንክን፣ ጉድለት፣ ቅሬታ
መቀፍቀፍ	በብዛት መውለድ፣ ማበራከት
መቅ / ስመቅ	መቀመቅ፣ ጥልቅ ጉድጓድ፣ አንጦርጦስ
መብከንከን	በሐሳብ መያዝ፣ መብሰልሰል፣ መቆጨት፣ መጸጸት
መትከን	በንዘን፣ በብሰጭት፣ በንዴት መብሰልሰል
መወራጨት	መንፈራገጥ፣ መቅበጥበጥ፣ የጭንቅ እንቅስቃሴ ማሳየት
መዘዝ	(1) ጠሰ፣ ሰበብ፤ (2) በአንድ ነገር ምክንያት ተያይዞ የሚመጣ ችግር
መዘበር	መቀላመድ፣ መለፍለፍ፣ መቃዝት
መፏደድ	መገስገስ፣ መሮጥ
ማርገድ	መጨፈር፣ መዘለል፣ ዳንኬራ መምታት፣ ማሸብሸብ
መርግ	ትልቅ ናዳ
ማሰባቀል	ማመሳቀል
ማበጥ	ማወክ፣ መረበሽ፣ መበጥበጥ
ማዘነቅ	ማደባለቅ፣ መቀየጥ
ምህላ	ልመና፣ ምልጃ፣ የማኅበር ጸሎት፣ እግዚአታ
ምስባክ	በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የዚህ ቃል ግልጋሎት "አትሮኖስ"
	ለማለት ነው፡፡ በባዕዱ ቋንቋ Pulpit ወይም Podium የሚሉት ነገር ነው፡፡
ምኅጻር	መጠንን ማሳነሻ፣ መቀላረጫ ሲኾን፣ "ምኅጻረ ቃል" ቃልን ሐረግን አሳጥሮ ማቅረቢያ ነው፡፡
ምጥንታ	ተማጽኖ፣ ልመና፣
ሠረቀ	ወጣ፣ ታዬ፣ በራ፣ ተገለጠ፣ ብቅ አለ፣ ተነሣ፣ ባተ
ሥጋዌ	ሥጋነት፣ ሥግና ሥጋ መኾን፣ ሰው መኾን፣
ርትዕ	የቀና፣ የተሰተካከለ፣ የሚገባ ሥራ፣ እውነተኛ ፍርድ

ሰካላ ማሰሪያ፣ እንቅስቃሴን ለመገደብ ብዙውን ጊዜ ቢጋማ
 ከብቶች የፊትና የኋለኛ አግሮች ላይ የሚታሠር ገመድ
 ወይም ጠፍር ነው።
 ሳዱላ በገጠር አካባቢ ሴቶች መሃል ራሳቸውን ዙሪያውን
 ጠጉራቸውን በመተው በከቡ የሚላጩት አለጫጩት
 ምስክር፣ የሚመሰክር፣ ለዓላማው የሚሞት (ለእንደም
 ለብዙም ይቀጸላል)
 ሰንክሳር የተለያዩ ዕለታዊ ገድላትን አካቶ የያዘ ግዙፍ መጽሐፍ
 ሸመቀ አደባ፣ አደፈጠ፣ አደጋ ለመጣል ተደበቀ
 ቀርቀር / መቀራቅር ገደል፣ ለመግባትና መመውጣት የሚያዳግት ገደላገደል ቦታ
 ቀነበበ ከበበ፣ ከብ አደረገ፣
 ቀኖና ሕግ፣ ደንብ፣ ሥርዓት፣ መመሪያ
 ቀየደ ከፈለ፣ መከተ፣ ጋረደ፣ ከለለ፣ ሰነክለ፣ አሰረ
 ቢጋር ምልክት፣ ንድፍ፣ መጠን
 ብሄል ማለት፣ አባባል
 ብሕትውና ተለይቶ፣ ተነጥሎና ተገልሎ ለብቻ መኖር፣
 ብራቅ መብረቅ፣ ነጐድጓድ
 ተመስጦ ልዩ የአዕምሮ ትኩረት
 ተመክሮ ከተግባር፣ ከልምድ የተገኘ ዕውቀት ገጠመኝ
 ተማለለ ለመነ፣ ማለደ
 ተረክ ወግ፣ ነገር፣ ወሬ
 ተብክነክነ በቀጭኑት፣ በንዴት ናወዘ፣ ለፋ
 ተካለበ ተቻኮለ፣ ተጣደፈ፣ ተንቀገሮቀገ
 ተውኔት ለተመልካች በመድረክ ላይ ቀርቦ የሚታይ ቲያትር
 ተውተበተበ ተሳሰረ፣ ተያያዘ፣ ተጠላለፈ
 ተባብሮ ትዕቢት፣ ኩራት፣ ትምክሕት
 ተገደረ ታበየ፣ በኩራት ተወጠረ
 ተፍገመገመ ተውተረተረ፣ ተንገዳገደ
 ትሥትት ሥጋት፣ ሥጋ መኾን፣ ሥጋ መልበስ፣ ሰው መኾን፣
 ትሩፍ / ትሩፋን የቀረ፣ የተረፈ፣ ቅሪታ / ቅሬታ፣ ቀሪ፣ የዳነ፣ ያመለጠ
 ትርፈሳ አፈሳ፣ አብዝቶ መዝገን

ኅዙዕ የተሸሸገ፣ ድብቅ፣ ሰውር፣ ምስጢራዊ
 ኅዳጣን አናሳ፣ ትንሽ፣ ጥቂት
 ነሆለለ ሞኝ፣ ቂል፣ ፈዛዛ ኾነ፣ ጀለ
 ነጋዴያን ነጋዴዎች
 ኑባሬ ኑሮ፣ አኗኗር
 ኑፋቄ ከፍሎ ማመን፣ ጥርጥር፣ በተከፈለ ልብና ሐሳብ
 የሚታመን፣ ሕጹጽ እምነት
 ንግር የተባለ፣ የተተነባ፣ አስቀድሞ የተነገረ ትንቢት
 ንጽረት ዕይታ፣ አመለካከት
 አረንቋ ማጥ፣ ረግረግ፣ ጭቃ
 አረማዊ አረመኔ፣ በወንጌል ያላመነ
 አርምሞ ዝምታ፣ ጸጥታ
 አርቲ ቡርቲ ምናምን፣ ከንቱ፣ የማይረባ ነገር፣ ቅብጥርሴ
 አሰላሰሎ ስለ አንድ ነገር ለረጅም ጊዜና በተመስጦ በማውጣት
 ማውረድ ማሰብ
 አስተኔ ብጤ፣ እንደ ... ያለ፣ ... የመሰለ ለማለት
 አሰመሶመ አረተረተ፣ ከሰምሶማ በፊት ማኩብኩብ (ለፈረሰ)
 አብነት ምሳሌ፣ አርአያ
 አተካራ ጭቅጭቅ፣ ንዝንዝ
 አትሮንስ ከእንጨት ወይም ከብረት ተሠርቶ፣ መጽሐፍ ተዘርግቶ
 የሚነበብበት ዕቃ
 አንክሮ ሰብ ሰው ተኩር፣ ሰው ገንን
 አንደምታ የአንድ ነገር ወይም ሐሳብ የተለያየ ትርጓሜ ይዘት
 አገርጋሪ ደንባሪ፣ ድንጉጥ
 "አሰከ ማእዜ" አሰከ መቼ?
 አንቶ ፈንቶ የማይረባ፣ የማይጠቅም፣ ፋይዳ ቢስ፣ ቅሪቅዝ ነገር
 ከላ ቁረጠ፣ ቀነጠሰ
 ኩነት መኾን አኳኋን፣ ሹነታ
 ከሸፈት ጭንገፋ፣ ብልሽት፣ የተጓጉለ፣ ታቅዶ ሳይሳካ የቀረ
 ወጭት ከነሐሰ ወይም ከሸክላ የሚሠራ ጐድጓዳ ስህን
 ወጭት ሰባሪ ውለታ ቢስ

መዝሙር 11፥3

**“እነርሱ መሠረቱን ባፈረሱ ጊዜ ዳድቅ ምን ማድረግ
አለበት?”**

በጸሐፊው ተዘጋጅተው የታተሙ መጻሕፍት

1. የመምሩ ምርቅ እና መረቅ (2002 ዓ.ም.)
2. የትሩፋን ናፍቆት (2006 ዓ.ም.)
3. "የደነበረው በቅሎ" ... (2007 ዓ.ም.)

እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ሊታተሙ የተዘጋጁ

1. የእግዚአብሔር እስራኤል
2. የሐዋርያው ጳውሎስ ሕይወትና መልእክታት
3. ነገረ መስቀል
4. 1ኛ ጴጥሮስ ማብራሪያ
5. በራእይ የተሞላ ሕይወት
6. እግዚአብሔር የሚሠራው ቤት

“... መንፈሳዊ መሪዎችና የቃሉ አገልጋዮች እንደ ኾንን የምናስብ ሁላችን፤ ለራሳችን ስተን ብዙዎችን ከማሳት እንድንተርፍ፤ ከጥፋትም እንድንጠበቅ፤ በሰከነ ልብ ይህን መጽሐፍ እናንብብና እንመክር፡፡”

ተስፋዬ ጋቢሶ (መጋቢ)
ከሐዋሃ መሉ ወንጌል አማኞች አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን

“በርግጥም በቅሎዋ፤ እንደ ልማዷ፤ ደንብራለች፡፡ በተቀመጡባት፤ በራሷ፤ በቅርቧ ባሉት እና በንብረት ላይ አደጋ አያደረስች ነው፡፡... እናንተዬ! እኔስ በእግሯ ሰካላ፤ በአፏ ዘብ፤ የሚኾንበትን ቀን ናፈቅሁትም፤ ፈራሁትም፡፡”

በቀለ ወልደ ኪዳን (መጋቢ)
ቀጠና ሁለት መሉ ወንጌል አማኞች አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን

“... ይህን በፍሬ ነገርና በሥነ መለኮታዊ ሚዛናዊነት ግልጽ በኾነ መንገድ የተዘጋጀ መጽሐፍ አንብቤ ተባርኬአለሁ፤ ማድረግ ያለብኝንም ተረድቼአለሁ፡፡ ... መጽሐፉን [እንድትጥቀሙበት] እመክራለሁ፤ አበረታታለሁም፡፡”

ሸፈራው ወልደ ሚካኤል
የልጆች ዕድገት ሥልጠናና ምርምር ማእከል (CDTRC)

“ ሰማዩን ጥቋቀኑር ደመናዎች አንገብወበታል፡፡ ... ወንድማችን ሰሎሞን ቤተ ክርስቲያን አሁን ያለችበትን እውነታ፤ በብልጋተኛ ጥጥ ፈልቃዊ አያያዝ እየጎለበጠ አውጥቶ፤ አሳየን፤ አልባለውን ከኹነኛው እንድንለይ አነቃን፡፡”

ንጉሤ ቡልቻ
ከምጋስ-ኢትዮጵያ፤ ‘ቃሉ ያበራል’ ፕሮጀክት

“ሥጋቴ ተወግዶ ደስታዬ ፍጹም እንዲኾን፤ ይህን ጠቃሚ መጽሐፍ አማኞች ሁሉ አንብበው ራሳቸውንና ቤተክርስቲያንን ከዘመኑ የትምህርት ነፋስ እንዲጠብቁ እመክራለሁ፡፡”

ጌታሁን ታደሰ (መጋቢ)
የኢትዮጵያ አማካኤል ኅብረት ቤተ ክርስቲያን ፕሬዚዳንት

“መጽሐፉ ራሳችንን አካትተን ሁሉን እንድንፈትሽ ግድ ይለናል፡፡ ፍተሻው ተሳስቻለሁ፤ ተሳስተናል ወይም አስተውናል በማለገን ከከንቱ ሩጫችን ይገታናል፡፡”

ስሜ ታደሰ (መጋቢ)
የኢትዮጵያ ባይብል ባፕቲስት ቸርች ፌሎሺፕ ፕሬዚዳንት

“ይህች መጽሐፍ፤ ... ላለንበት ዘመን ወሳኝ መልእክት ይዛለችና፤ ከማንበብ ውጭ ሌላ ምርጫ የለንም፡፡ በተለይም፤ የዩኒቨርሲቲና የኮሌጅ ተማሪዎች እንዲሁም ምሩቃን እንዲያነቡበት አበረታታለሁ፡፡”

ዘላለም አበበ
የኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያን ተማሪዎች ኅብረት (EvaSUE) ፕሬዚዳንት

ከሁለት ደርዘን ሳመታት በፊት በእግዚአብሔር ቸርነት በተሐድሶ የወንጌል አገልግሎት ውስጥ የዳግም ልደት ብርሃንን ያየው ሰሎሞን አበበ መጋቢ ወንጌል ሲኾን በኢንጅሊክል ቲዎሎጂካል ኮሌጅ (ETC) እና በኢትዮጵያ ድራቅ ምረቃ ነገረ መለኮት ት/ቤት (EGST) የቅዱሳን መጻሕፍት መምህር ነው፤ በዩኤቢዋት ክርስቲያናዊ ምስባባት በመስበከም ይታወቃል፤ ሰሎሞን ባለትዳርና የሁለት ሴቶች ልጆች አባት ነው።

15333 978-99944-970-0-3

9 789994 497003 >

ፎኖቦት ከታሚዎች
ብር 55.00 \$10.00